

Obrtnija.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

Člen I. Z ozirom na izvrševanje tega stavbinskega reda je občinsko ozemlje razdeljeno v notranji in vnanji okraj.

Člen II. Notranji okraj obseza v soglasji z omejitvijo, katero je odredila c. kr. deželna vlada za Kranjsko po razglasu z dne 28. decembra 1894. leta, št. 16.569, dež. zak. št. 3 iz leta 1895., z ozirom na uredbo stavbinskih obrtov, prve štiri mestne okraje, navedene v § 1. občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljano z dne 5. avgusta 1887. l., dež. zak. št. 22, in sicer:

- I. okraj, ki se imenuje šolski,
- II. okraj, ki se imenuje šentjakobski,
- III. okraj, ki se imenuje dvorski,
- IV. okraj, ki se imenuje kolodvorski.

Pri ulicah, ki delajo mejo teh okrajev na zunaj, spadati obe vrsti hiš še k notranjemu okraju.

Vnanji okraj obsega vsa poslopja, ki leže med mejo notranjega okraja in med mejo občinskega ozemlja.

Deželni vladi pristoji, potrebne premembe v omejitvi notranjega in unanega stavbinskega okraja dogovorno z deželnim odborom potom naredbe določati in istotako v slučaju premembe občinskega ozemlja stolnega mesta Ljubljane nove dele občinskega ozemlja uvrščati v notranji ali unanji stavbinski okraj.

Prvi oddelek.

Občne odredbe in zahteve glede naprave novih, glede uravnave obstoječih mestnih delov; potem glede stavb ob javnih potih.

Načrt o površji zemljišča. Legopisni in nivelski črti.

§ 1. Pri napravi novih ulic in prostorov je skrbeti za njih pravilno, zlasti pa namenu primerno uredbo.

V ta namen se mora površje zemljišča geometrično narisati, nivelirati in črti primerno opisati.

O skupni napravi novih mestnih delov in o njih zvezi z obmejnimi ulicami in prostori je sestaviti redne legopisne in nivelske črti.

Kot merila se predpisujejo:

Za legopisne črti	1 : 1000
„ dolžine nivelskih črti	1 : 1000
„ višine „ „	1 : 100
in za poprečne profile	1 : 100

Vsi dolžinski in visočinski razstoji nivelskih in profilskih črti morajo biti kotirani in višine na morsko višino, ki daje podlago mestnemu nivelskemu črti, reducirane.

Smer in širina ulic.

§ 2. Ulice, ki se na novo napravijo, morajo dobiti kar najpremejšo smer in takšno širino, da je v njih

poleg zloženega, za obračanje voz primernege cestišča tudi še prostora za napravo pešpotov na obeh straneh ob nastajajočih hišah. Pri posebno važnih prometnih cestah je misliti tudi na to, da se za napravo cestnih železnic, kakor tudi za drevesne nasade pripravi potreben prostor. Mera vse širine je odvisna od dolžine in lege dotičnih ulic proti smeri glavnega prometa in od drugih krajnih razmer.

V obče pa se ustanavlja, da

a) morajo vse glavne ulice, ki drže do najbolj obiskovanih mestnih delov ali kolodvorov, in so določene posredovati posebno živahen promet, po razmerji svoje dolžine praviloma dobiti najmanj po 20 m širine, da

b) morajo one ceste, ki imajo z zgoraj omenjenimi (a) isto smer, o katerih je pa misliti, da bodo imele menj živahen promet, dobiti najmenj po 14 m širine, in da

c) morajo krajše stranske in prečne ulice dobiti najmenj po 12 m širine,

d) da se ceste, če je več nasvetovanih, kolikor je moči, križajo v pravem kotu.

Pri cestah, ki se mislijo nanovo napraviti v že zazidanih mestnih delih ali pri razširjanju obstoječih cest, se je, kolikor moči, ravnati po gorenjih določilih.

§ 3. Kot podstavo za napravo novih ali premembo obstoječih prometnih potov in za določitev stavbinskih črt mora magistrat narediti občen mestni uravnavni in razširjavni črti ter ga razgrniti na javni vpogled. Ta črti mora pooditi stavbinske črti, po katerih se je ravnati, zlasti za vse mestne dele, ki že obstoje ali jih je na novo napraviti, ter tudi pooditi lego in višino, po mestu primerno razdeljenih, na morsko višino se ozirajočih stalnih visočinskih točk.

Ko je ta črti izgotovljen in poprej od mestnega sveta odobren, tedaj je določiti in od magistrata razglasiti šesttedenski rok, v katerem je vsakemu udeležencu dano na prosto voljo, da svoje morebitne ugovore zoper črti, oziroma zoper dotični izgotovljeni del njegov, pismeno vloži pri magistratu.

Po preteklem roku mora občinski svet o ugovorih oddati svoje mnenje ter jih predložiti c. kr. deželni vladi, katera o njih, dogovorno z deželnim odborom, končno-veljavno razsodi.

Tudi v slučaju, da se ugovori ne vložijo, naj se črti predloži c. kr. deželni vladi, kateri je pridrženo, v dogovoru z deželnim odborom končno-veljavno potrditi omenjeni črti.

Na isti način je postopati pri poznejših premembah, raztezah in omejitvah mestnega uravnavnega in razširjavnega črti. K takšnim odstopom od tega črti spadajo tudi izjeme od črti v posebnih posameznih slučajih.

Isto velja do izgotovljenja mestnega uravnavnega in razširjavnega črti za premembe pri že obstoječih stavbinskih črtah.

(Dalje sledi.)

trudi, da bi pomogla Krečanom nasproti vstašem, a je preslabotna. Čuje se, da so velevlasti Avstro-Ogerska, Rusija, Francija in Anglija zahtevale korenitih preosnov od Turčije, da naredi mir na Kreti. Pa tudi doma v Carigradu se mladoturška stranka pridno giblje in vojaštvo in redarstvo ima mnogo posla. V Makedoniji so prišli baje na sled vstaškim zaveznikom s Kreto.

Obrtnija.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Odobrenje razdelitve kakega zemljišča na stavišča

§ 4. Za razdelitev zemljišča na stavišča (parceliranje) se mora dobiti odobrenje občinskega sveta, predno se prosi za stavbinsko dovolilo posameznih poslopij. Kdor prosi za razdelitev, mora v ta namen predložiti izpisek iz deželne deske ali zemljiške knjige ter razdelitev poočistiti z rednim legopisnim in nivelskim črtežem, sestavljenem po merilu, določenem v § 21. Ta črtež je predložiti v dveh istorisih, od katerih jeden istoris ostane pri magistratu, drugi se vrne prosilcu za razdelitev. Obsezati mora natančno kotiranje in zračunjene ploskovne mere vsega stavišča, kakor tudi posameznih delov (stavbinskih parcel).

Za razdelitev zemljišča, izvršeno v ta namen, da se zazida, v katastru ali v zemljiški knjigi izvršeno parceliranje ni merodajno.

Da se poizvedo krajne razmere, je pred podelitvijo privolila izvršiti ogled na lici mesta. V ta namen imenuje stavbinsko oblastvo lokalno komisijo, za katero so predpisi §§ 23. in 26. tega zakona smiselno uporabljati. Doba veljavnosti za razdelitveno odobrenje.

§ 5. Razdelitveno dovolilo postane neveljavno, če se v 5 letih, računjenih od dneva njegove vročitve, ne prične zazidavanje razdeljenih stavišč. Na prošnjo razdelitvenega prosilca pa sme stavbinsko oblastvo ta rok podaljšati, vendar to podaljšanje roka ne sme presežati daljne dobe 5 let.

Odstop zemljišča pri parceliranju.

§ 6. Pri parceliranju mora razdelitveni prosilec tisto zemljišče, katero se potrebuje za razširjavo obstoječih, kakor za odprtje novih cest, prostorov ali nabrežij, v širini do največ 20 metrov brezplačno in neobremenjeno odstopiti občini.

Istotako je prosilec za parceliranje, kadar se na meji razdelitvenega objekta nanovo odpro cesta ali ulice manjše nego poprej zaznamenovane širine, ali kadar se takšna že obstoječa cesta ali takšne že obstoječe ulice razširijo, dolžan, brezplačno in neobremenjeno odstopiti potrebno zemljišče, toda samo do polovice nove cestne

ali ulične širine in v širini največ do 10 metrov po vsi dolžini s cesto ali z ulicami omejenih stavišč.

Kadar občina spozna, da je na javno korist, da se takšna nova in oziroma razširjena cesta ali takšne ulice takoj ali pozneje izroče v vsi svoji širini javnemu prometu, tedaj je upravičena drugi del za napravo pota po določeni stavbinski črti potrebne, nezazidane zemljiške ploskve od dotičnih lastnikov odkupiti proti primerni odškodbi; ista pa sme povračilo odkupninskih stroškov, toda brez obresti, ob svoječasnem zazidanju na odkupljeno zemljiško ploskev mejnih zemljišč poterjati od dotičnih stavbinskih prosilcev v razmerji dolžine cestnega, oziroma uličnega pročelja njih stavišč ter izjaviti, da je od povračila te odkupnine zavisno stavbinsko dovolilo.

Podrazdelitve obstoječih stavbinskih prostorov, vsled katerih ne nastanejo nove ceste ali ulice, ni šteti za parceliranje v zgoraj navedenem zmislu.

Občina ima dolžnost po razmerju napredujočega zazidanja napraviti nadalje potrebne cestne in glavne kanale. Zlasti je občina tudi dolžna novo narejene ceste in ulice razsvetliti, po njih narediti pomost (tlak), eventualno makadam, ali jih urediti kot umetno uravnane ceste.

Kadar se pri parceliranju večjih zemljišč določi zemljiška ploskev za javni prostor, tedaj morajo razdelitveni prosilci razven zemljiških delov, ki se po odstavku 1. in 2. tega paragrafa odstopijo brezplačno, občini odstopiti še za to potrebno zemljišče proti primerni odškodbi.

Odplatni odstopi zemljišča, kadar se stavbinska črta nazaj umakne ali naprej pomakne.

§ 7. Tisti svet, ki postane prost s tem, da se mora stavbinski gospodar po razmerju določene stavbinske črte pri novih stavbah, prizidavah in prezidavah nazaj umakniti za mejno črto že obstoječih poslopij ali ne še zazidanega zemljišča, mora lastnik nemudoma odstopiti občini. Kadar pa se mora stavbinski gospodar po razmerju določene stavbinske črte naprej pomakniti čez mejne črte svojega stavišča, mora mu občina odstopiti v to potrebni ulični svet. V obeh slučajih je za ta odstop plačati primerno odškodbo.

Odplatni odstopi zemljišč in poslopij pri odprtju novih ulic.

§ 8. Kadar se pokaže, da je zaradi nezadrževanega prometa, zaradi varnosti proti ognju ali zaradi zdravstvenih razmer treba odpreti novo cesto ali nove ulice ali razširiti že obstoječe, istotako, kadar je z omenjenih razlogov napraviti nov trg, ali razširiti že obstoječega; tedaj so zemljiški posestniki, po katerih svetu naj bi šla ta cesta ali te ulice, oziroma na katerih svetu bi se napravil ali razširil trg, dolžni v to potrebni svet s poslopiji, morebiti stoječimi na njih, odstopiti občini proti primerni odškodbi.

Nasproti je občina upravičena od stavbinskih prosilcev za nove stavbe, prizidave ali prezidave, ki se

imajo izvršiti ob tej novoodprti cesti ali novoodprtih ulicah, potem od posestnikov ob takšni cesti ali takšnih ulicah že obstoječih poslopij, v katerih naj bi se proti cesti ali proti ulicam odprla okna ali vrata, zahtevati povračilo dela nakupnih stroškov za cestno zemljišče, kateri del stroškov se zračuni po razmerju občini in mejašem izvirajočih koristi in določi po jednotni meri cestnega pročelja, ter izjaviti, da je od plačila tega neobrestnega povračilnega zneska odvisno stavbinsko dovolilo.

Pri odmeri tistega dela stroškov, ki ga je povrniti, se vrednost na dotičnem cestnem delu bivših odkupljenih poslopij samih ne sme jemati v poštev.

Za presojanje v vsakem posameznem slučaju občini kakor tudi mejašem iz odprtja nove ceste izvirajočih koristij, dalje za odmero tistega dela nakupnih stroškov za cestno zemljišče, ki ga povrnejo mejaši ob novoodprti cesti, in za varstvo zakonitega postopanja pri določevanju ti odmeri za podstavo vzete vrednosti je postavljena c. kr. deželna vlada.

Občina je zato dolžna v vsakem posameznem slučaju, kadar zahteva takšnega povračila, izprositi si odobrenja c. kr. deželne vlade.

Razlastitveno postopanje in oblastvo.

§ 9. V tistih slučajih, v katerih ima po tem zakonu razlastitev nastopiti, je najprej poskusiti dogovor med udeleženci o izmeri in ceni tistega predmeta, ki ga je odstopiti.

Kadar se ta dogovor ne doseže izlepa, tedaj razsodi c. kr. deželna vlada po teh določih in po sicer za razlastitev veljavnih zakonih, če in v koliko je zasebno lastnino ali ulično zemljišče razlastiti. Ko bi se tudi po izrečenem razlastitvenem razsodilu ne dosegel izlepa dogovor o visokosti odškodninskega zneska, ki ga je povrniti, tedaj se vrednost predmeta, ki ga je odstopiti, dožene po sodni cenitvi, privzemši udeležence.

C. kr. deželni vladi je tudi o vprašanju brezplačnega zemljiškega odstopa v razpornem slučaju pridržana razsodba.

Upotenje v posest razlaščenega predmeta.

§ 10. Kadar je po sodni cenitvi dognani odškodninski znesek plačan ali dan v sodno hrambo, tedaj se v izvršitev razlastitvenega razsodila nastopajoče upotenje v posest, ki se izvrši politično-upravnim pôtom, in uporaba razlaščenega predmeta ne more ovirati niti z izpodbijanjem cenitve po sodnih stopinjah, niti s pridržano civilno pravdo zaradi zahteve do višje odškodbe, nego je bila dognana po sodni cenitvi.

Zamejničenje novih cestnih naprav.

§ 11. Da se v razdelitvenem odobrenji predpisana smer in izmera nove ulične naprave primerno zagotovi, mora stavbinsko oblastvo prostore zamejničiti, predno se res zazidajo. Zamejitev je na vsakokratno zahtevanje vsaj v osmih dneh po stavbinskem oblastvu izpeljati.

Razširjava in uravnava ulic v obstoječih mestnih delih; stavbinska prepoved.

§ 12. Obstoječa poslopja se ne smejo prezidati ali s prizidom razširiti, kakor tudi nova poslopja ne zidati, ne da bi se na primeren način ne vzela v poštev naprava manjkajočih, potem uravnava in razširjava že obstoječih uličnih zvez.

Pri poslopih, katerih obstanek ovira doseči zakonito cestno širino, kakor tudi izvršitev določenega mestnega uravnavnega črteža, zato je ni dopuščena delovita nova stavba, ampak samo nova stavba v odobreni stavbinski črti proti povračilu zemljišča, ki se odstopi. V ta namen sme občinski svet obstoječa poslopja v zemljišča, v kolikor padajo čez uravnavno črto, dejati pod stavbinsko prepoved. Ta prepoved uročiti je lastniku dotičnega poslopja, ter jo je tudi razglasiti v uradnem listu.

Nasproti se pa pri takšnih že obstoječih poslopih ne sme odrekati izvrševanje popravil v varstvo njih ohranitve.

Stavbinska prepoved izgubi svojo moč: a) s premembo legopisnega črteža na dotičnem stavišču, ali b) po preteku časa, če občina v petih letih, računjenih od dneva vročitve stavbinske prepovedi, ne uporabi pridržka uravnave stavbinske črte na stavišči.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Bosenski mramor. Minolega leta našel je posestnik Dolžan pri Koševi, blizu Sarajeva, plast pristnega mramorja. O tej najdbi, pravi sarajevski „Bošnjak“, se je doslej jako malo govorilo po časopisih. Mramor je rudečkaste barve, prepleten z belimi žilicami. Ima potrebno čvrstost in lep sijaj. Vsled svoje trdnosti more kljubovati dežju, snegu in sploh vremenu. Take vrste mramor nahaja se, kolikor je znano doslej, samo v okolici Verone v Italiji. Sarajevski mramor pa bode mogel tekmovali z veroneškim toliko glede svoje kakovosti, kolikor tudi glede na množino. Iz tega mramorja so že izklesali nekoliko jako lepih tri metre visokih stebrov. Strokovnjaki smatrajo ta mramor izvrstnim.

Avtomatiška restavracija. Na obrtni razstavi v Berlinu bilo je videti takozvano „avtematiško restavracijo“. V tej zgradbi bilo je prostora za okoli 2000 oseb. V tej restavraciji bili so postreščeki in natakarji povsem nepotrebni. Okoli kuhinje bilo je vsporejenih 20 avtomatov za topla jedila, ki so jih izdajali avtomatje, čim se je vrglo v nje za to ali ono jed določeni denar (25 pfenigov do 1 marke). Vsaka jed bila je na elektriko razgreti plošči in se je tako vzdržavala dalje časa topla in tečna. I v kuhinji pripravljale so se vse jedi pomočjo elektrike. Pivo in vino se je baš tako točilo le iz avtomatičnih pip. Najzanimivejša stvar v tej „avtomatični restavraciji“ pa je bila glasba 14 mōž, ki je od jutra do večera svirala najpriljubljenejše skladbe. Ubogi godci! bi si mislil človek. Toda tudi ta glasba, z nje kapelnikom vred, ni bila drugo, nego — avtonomati v naravni človeški podobi. I te avtomate gibala je elektrika.

Kako snažiti šivalne stroje. Pomoči gosje pero v bencin in namaži vse dele, katere po navadi mažeš z oljem. Stroj moraš dobro vrteti, potem še jedenkrat namazati. Namesto bencina lahko rabiš tudi petrolej.

pomenljive. Če je cesar imenoval uradnika, bil je vendar kot parlamentaren vladar navezan na predlog vlade. Pomeni tiči v tem, da je krona pokazala v tem trenutju zaupanje vladi. Državni zbor se bode sedaj gotovo mnogo manj upal ustavljati nego se je dosedaj.

Zato pa ne dvomimo, da se grofu Badeniju posreči dognati pogodbo z Ogersko, naj si bode že v korist naši državni polovici ali ne. On stoji popolnoma trdno. To je faktum, s katerim bode računati tudi nam Slovencem. Zastonj so bile vse gališke in protisemitske pritožbe in zaganjanja proti vladi. Stališča jej niso prav nič omajala.

Politični pregled.

Katoliška stranka se je osnovala na Moravskem. Nova stranka se je pa postavila strogo na narodno stališče. Zahteva namreč tudi izvršitev češkega državnega prava, narodno enakopravnost in osnovo češkega vseučilišča za Moravsko. Kako se ta stranka loči v tem oziru od naše katoliške stranke. Ta se na svojem katoliškem shodu, ko je sestavljala program, ni upala vanj sprejeti zahteve, da se osnuje slovensko vseučilišče v Ljubljani in Slovenci združijo v jedno upravno celoto. Ti dve točki imate za nas Slovence jednako veljavo, kakor pri moravskih Čehih državno pravo in drugo češko vseučilišče. V drugih ozirih pa ima moravska katoliška stranka blizu tak program, kakor ga imajo sploh katoliške stranke. Poskusila bode že nova stranka svojo srečo pri novih deželno- in državnozborskih volitvah.

Češki liberalni Nemci imeli so v nedeljo shod zapunih mož v Pragi. Na tem shodu so preskrstili svojo stranko na ime nemško-napredna stranka. Govorniki so premlevali stare fraze o nemštvu, napredku in svobodi. Jezili se, da so Čehi hoteli napraviti Sokolsko slavnost v Toplicah, ki je po njih zatiranje nemško mesto. Vladi so pretili, da pojdejo v opozicijo, ako se ne bode na Nemce bolje ozirala. Znamenito pri tem shodu je pa to, da v odbor za organizacijo nove stranke ni voljen noben levičarskih glavnih vodij. Shod je torej levičarjem izrekel nekako nezaupnico, naj liberalni listi sučejo stvar kakor jim drago. Vladni listi so pa odgovorili na levičarska pretenja, da pojdejo v opozicijo, da nikdo ne more liberalni stranki tega braniti. Škodovala bode le sebi. Vlada bode že brez levičarjev dobila večino.

Pogodba z Ogersko. — Vlada baje namerava še s tem državnim zborom poskusiti obnovljenje pogodbo z Ogersko. To je pa posebno vznemirilo levičarje in nemške konservativce. Potem ti dve stranki bi radi glasovali za pogodbo, naj bode že taka ali taka, da bi se le vladi ne zamerili. Pred volitvami je pa to vendar le težko, ker pred volilci bi svoje glasovanje le težko opravičevali. Pogodba se bode tako najbrž sklenila po želji Madjarov, kateri nočejo prijenjati. Protisemitje pa žele, da se pogodba obnovi pred volitvami. Lahko bodo izkoristili pri volitvah, ako bodo liberalci in nemški konservativci glasovali za Madjare. Odtrgali bi potem tem strankam ložje kak mandat. Jedino Poljakom in nekaterim veleposestnikom je vse jedno, kdaj se pogodba sklepa, ker jim se ni toliko bati za mandate.

Bosenski jezik. — Dunajski profesor znani slavist dr. Jagić je v delegaciji zatrjeval, da je nazivanje bosenski jezik opravičeno, to ime je že staro več sto let. Hrvatski in srbski dijaki, mej njimi mnogo Bošnjakov so proti profesorju priredili veliko demonstracijo. Ko se je peljal od predavanja, so mu klicali: Pereat. Proti dijakom je vseučilišni senat začel preiskavo. Dijaki pa temu ugovarjajo, ker so demonstrirali na javni ulici, ne na vseučiliškem prostoru, in le Jagiću

kot politiku, ne pa kot profesorju. Pri tem pa pripovei lujejo listi, da Jagić ni vedno glede bosenskega jezika jed naci mislij, kot je sedaj. Ko je bil v Zagrebu profesor, je nekoga dijaka bil hudo oštel kot nevedneža, ker mu je imenoval mej balkanskimi narodnostmi tudi Bošnjake.

Kreta. — Nemiri na Kreti imajo vseskozi utemeljen povod. V smislu neke pogodbe s Turčijo bi morala Kreta imeti samoupravo. Turčija te pogodbe ni nikdar popolnoma izvršila, vendar je imela pa Kreta do l. 1889. neko omejeno samoupravo, katero je pa Turčija samovoljno odpravila, vsled česar so se vsi dohodki iz Krete iztekali v turško blagajno v Carigradu, dočim ni ostalo za naprave in upraviteljstvo za nemarijene Krete ničesar. To je dalo povod vstaji na Kreti. Narod zahteva popolno samoupravo Krete. Turčija je hotela prvotno s silo zatreti vstajo in ničesar dovoliti Krečanom. Velevlasti, ki so na strani Krečanov, so prisilile Turčijo, da se je udala. Sklicati je hotela na Kreti narodno sobranje, ki ima sklepati o ureditvi razmer na Kreti. Narod na Kreti ne zaupa nič turški vladi in zahteva pred vsem kristijanskega guvernerja. Velevlasti odločno zahtevajo od Turčije, da dovoli več pravic Krečanom, da se tako poleže vstaja. Le to je žalostno, da se Turčija preveč ne zmeni za te ukaze, ker ve, da se jo s silo ne bo napelo, ker se velevlasti o tem ne morejo sporazumeti.

Obrtnija.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Prošnja za uradno naznanilo stavbinske črte, nivela ter predloga legopisnega in nivelskega črteža.

§ 13. Pri vsaki novi stavbi, prizidavi ali prezidavi, ki se misli graditi ob že obstoječi ali nameravani in v izvršitev odobreni javni poti, mora stavbinski gospodar, predno prosi za stavbinsko dovolilo, prositi za uradno naznanilo stavbinske črte in nivela ter v ta namen predložiti pravilno (§ 1.) narejen legopisni in nivelski črtež v dveh istorisih.

Vsebinska črtežev.

§ 14. Izmed teh črtežev mora legopisni črtež obsežati obojestranske mejne črte dotičnih ulic v vselej krajnim razmeram primerni razsežnosti, ločilne črte in dolžinske izmere vseh posameznih zemljišč, oznamenilo njih hišnih števil ali drugih krajnih imen in kotiranje pravokotno merjenih uličnih širin na onih točkah, kjer se iste bistveno premene.

Za ulično dolžino, orisano v legopisu, je nivel počititi ravno tako v cestni sredi, kakor tudi o pešpoti na strani, kjer se misli stavba narediti. Ta dolžinski nivel se mora opirati na primerjalno ravnico mestnega črteža (§ 3.) ter obsesati vse bistvene visočinske razlike s pridejanimi primerjalnimi kotami, kakor tudi lego pragov pri glavnih vratih vseh v legopisu navedenih sosednih poslopij, in kadar se stavba dela v poplavnem ozemlju, tudi ničevno točko dotičnega vodomerskega kola.

Pažnja na stavbinsko črto in nivel.

§ 15. Pri vsaki stavbi se je strogo držati stavbinske črte, kakor tudi nivela ter pri tem temelj zidu postaviti natanko v stavbinsko črto.

Poslopja na ogelnih staviščih morajo pri zdržema stoječih hišnih vrstah na obeh uličnih straneh stati v stavbinski črti.

Kdor se ne drži stavbinske črte in nivela, izgubi stavbinsko dovolilo.

Drugi oddelek.

O stavbinskem dovolilu.

Stavbe, za katere je treba stavbinskega dovolila.

§ 16. Za gradnjo vseh novih stavb, prizidav in prezidav, za napravo ograj proti cesti, ali proti ulicam, kakor tudi za izvršitev bistvenih poprav ali prenaredb na obstoječih poslopih je treba dovolila stavbinskega oblastva.

Izvzete od tega so one stavbe železniških uprav na železniškem zemljišču, za katere je državna uprava odobrila dotične črteže po posebnih določilih veljavnih za železniške stavbe.

Tudi pri teh stavbah se pa mora zidajoče oblastvo, oziroma upravni organ ravnati poleg dotičnih na to se opirajočih predpisov po določilih tega stavbinskega reda, in v sporazumljenju z občinskim oblastvom je izvršiti vse uradne posle, ki se nanašajo na določitev stavbinske črte in nivela, na zaslišanje mejašev in drugih zasebnih udeležencev in na njih morebitne ugovore, na varovanje krajnih, javnih koristij ali na izvrševanje varnostne policije med stavbo.

Natančnejša omenitev stavb, za katere je treba stavbinskega dovolila.

§ 17. Za novo stavbo je šteti ono stavbinsko napravo, ki se v vseh delih nova naredi.

Prizidava je povečanje kakšnega poslopja v vodoravni ali navpični smeri.

Prezidava je preosnova kakšnega poslopja ali njegovih posameznih nadstropij.

Za bistveue poprave ali prenaredbe je šteti one:

a) s katerimi se stavbinski objekt prenaredi v svojih zunanjih obmerih (dimenzijah) v obče ali v svojem pročelju;

b) s katerimi bi bilo možno uplivati na trdnost, na varnost proti ognju in na zdravstvene razmere kakšnega poslopja, na njegovo vnanjo podobo ali na pravice sosedov.

Sem spadajo zlasti predor oken in vrat proti cestnemu pročelju ali proti sosednim hišam ali proti obmejnim nepremičninam, preosnova strehâ in naprava podstrešnih stanovanj ali podstrešnih shramb, naprava ali prenaredba stopnic, kleti, vodnjakov, greznic, stranišč, kanalov, strug, hlevov, gnojišč, kurilnih naprav, dimnikov, naprav za razsvetljavo in za preskrbo z vodo, prenaredba stanovanj v prodajalnice, šupe, delarne, gospodarske prostore in narobe, prenaredba tel v stanovanja, odstra-

nitev vmesnih zidov, vsaka prememba v nosilih, oprogah, podslombah, tramovih, stropnikih in drugih nosilnih konstrukcijah, naposled postavljanje strelovodov.

Poprave in stavbinske prenaredbe neznatnejše vrste.

§ 18. Za same poprave in stavbinske prenaredbe neznatnejše vrste zadostuje pismeno naznanilo na stavbinsko oblastvo, katero pa je poslati pred začetkom stavbe.

Spozna li stavbinsko oblastvo prenaredbo za takšno da spada pod določila § 17., tedaj sme nje izvršitev ustaviti ter zahtevati, naj se predlože črteži.

Za pogravila, ki imajo namen samo ohraniti stavbinske objekte in s katerimi se občno stavbinsko stanje nič ne premeni, ni treba naznanila.

Stavbinska prošnja.

§ 19. Stavbinski gospodar je dolžan pod vsemi okolnostmi, tudi tedaj, če stavbe ne provzroči prost sklep, še pred začetkom stavbe pismeno prositi pri oblastvu stavbinskega dovolila.

S prošnjo za stavbinsko dovolilo mora stavbinski prosilec, dokazavši svojo lastninsko pravico do stavišča ali pritrdilo njegovega lastnika, stavbinski črtež v dvojnem izdatku predložiti v presojo in odobrilo.

Prošnje za stavbinsko dovolilo, ki se izroče v imenu tretjih oseb, morajo biti opremljene s pooblastilom in glede ne samosvojih oseb s pooblastilom njih zakonitih zastopnikov.

Vsebina stavbinskega črteža.

k 20. Stavbinski črtež mora obsezati:

1. Legopis stavbe na vse strani, kolikor je potreben za pravo spoznanje in določitev nje stanja, na vsak način z opisom na stavišču stoječih starih poslopij, sosednih hiš ali zemljišč z napovedjo njih lastnikov, potom hišnih in parcelnih števil, dalje obmejnih dvorišč, hišnih vrat in oken, nasproti ležeče ulične črte ter širine in imen dotičnih ulic;

2. podstavni osnutek (tloris) in prerez vseh nadstropij dotičnega poslopja s kletjo in podstrešjem vred. V podstavnih osnutkih vseh nadstropij je vrisati vezi.

V črteži za klet moraje biti hišni kanali in vodotoki, potem na ulicah mimo poslopja gredoči glavni kanal, v katerega se prvi izlivajo, z dotičnimi profili primerno narisani.

V črteži za podstrešje mora biti vse podstrešno zidovje z zidanim pažem in s požarnimi zidovi vred kakor tudi sestav podstrešnih oddelkov poočiten;

3. pročelje poslopja in železne konstrukcije, zlasti pa napravo vezi. Za železne konstrukcije, stropne tramove in vezi mora biti povedana jakost v profilu ter na, zahtevanje stavbinskega oblastva podan tudi statični račun.

Merilo in oblastva črtežev.

§ 21. Legopisne črteže je narediti po merilu 1:500, nivelske črteže glede dolžin po zgoraj navedenem merilu in glede višin po merilu 1:100.

Pri podstavnih osnutkih (tlorisih), pročeljih in pre-rezih je vzeti merilo 1 : 100.

Za izredno izvedene stavbe se morajo predložiti tudi konstrukcijski črteži, in sicer radi večje natančnosti v večjem merilu.

Da se doseže jednoličnost v črtežih, je staro zidovje označiti s sivo, novo z rudečo, zidovje, ki ga je podreti, s svetlorumeno, staro lesovje z rujavo in novo s svetlorujavo barvo. Vsi črteži naj so popolnoma kotirani.

Podpis stavbinskega črteža.

§ 22. Vse črteže, ki se predlože s stavbinsko prošnjo, mora podpisati stavbinski graditelj, in kadar je kakšna druga oseba imenovana kot izdelovatelj, tudi ta, potem stavbinski prosilec ali njegov zakoniti pooblaščenec.

Ogled na lici mesta, privzetje stavbinskih udeležencev in izvedencev (krajna komisija).

§ 23. Da se poizvedo krajne razmere, je pred podelitvijo stavbinskega dovolila najkasneje v 14 dneh po vloženi prošnji izvršiti ogled v navzočnosti stavbinskega gospodarja ali njegovega pooblaščenca in stavbinskega graditelja.

Predno se razpiše stavbinska komisija, mora stavbinsko oblastvo presoditi stavbinski črtež v stavbinsko-tehničnem, stavbinsko-policijskem in zdravstvenem oziru. Kadar se zoper njega ne pokažejo nobeni bistveni pomisleki, tedaj je razpisati stavbinsko komisijo, v drugem slučaju pa je stavbinski črtež vrniti stavbinskemu prosilcu, da odpravi nepravilnosti. Nebistvene nedostatke je poravnati pri stavbinski komisiji.

K stavbinski komisiji mora stavbinsko oblastvo privzeti po jeden tehnični in jeden zdravniški uradni organ kot izvedenec, potem členu občinskega sveta, dalje takrat, kadar gre za novo stavbo ali za stavbinsko premembo, ki se dotika koristi sosedov ali sosesstnikov, omenjene udeležence. Če bi se povabilo kakemu udeležencu v lastne roke uročiti ne moglo, se uročitev vrši pravoveljavno v roke oskrbnika ali nadzornika dotičnega posestva.

Stavbe med varstvenim ozemljem pri eraričnih skladiščih za smodnik in strelivo.

§ 24. Pri vseh stavbah med predpisanim varstvenim ozemljem pri eraričnih skladiščih za smodnik in strelivo so merodajna v tem oziru obstoječa pravila in stavbinski gospodar mora predložiti črteže v trojnem izdanju.

O vseh stavbinskih komisijah, ki se vrše povodom takšnih stavb, je obvestiti pristojno vojaško oblastvo.

Šele po doseženi pritrditvi vojaškega oblastva se sme na podstavi političnega stavbinskega dovolila začeti stavba.

Stavbe na železniških zemljiščih in ob železnicah.

§ 25. Pri stavbah na železniških zemljiščih, potem v bližini železnic, ki že obstoje ali se šele delajo, oziroma v njih požarnem ozemlju, je paziti na predpise o tem obstoječe. Zlasti je v stavbinskih črtežih, ki se predlože

v treh istorisih, za stavbe v požarnem ozemlju železniškem poočiti lego nameravane stavbe proti železnici in razmerje železniškega nivoela proti višini poslopja, ki se misli zidati.

(Dalje sledi.)

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Dalje.)

O računskem sklepu koncem leta 1895. poroča odbornik Lenarčič. Iz tega poročila povzamemo te-le številke: Udnine je bilo plačane 3397 gld. 80 kr., „Kmetovalec“ je donasal dohodka 1405 gld. 5 kr., stal je pa 4124 gl. 53 kr. Vzorni dvorec je dal dohodkov 4152 gl. 58 kr., troškov je pa bilo pri tem dvorcu 5264 gld. 56 kr., to pa radi tega, ker se je nakupilo mnogo živine, orodja itd.

Podkovska šola ima dohodkov 1836 gld. 8 kr., stroškov pa 2003 gld. 75 kr., in to radi lanskega potresa, ker je bilo treba marsikaj popraviti. Vseh dohodkov je imela kmetijska družba 60.901 gld. 2 kr., vseh troškov 55.845 gl. 98 kr., torej prometa 116.747 gl.

Proračun za leto 1897. kaže skupnih dohodkov 14.100 gld. in skupnih troškov 13.840 gld. Najvišji so proračunjeni dohodki drevesnice, namreč na 4700 gld., toliko so tudi proračunjeni troški za potrebščine drevesnice.

Potem je bila volitev družbenega podpredsednika. Oddalo se je 112 listkov, izvoljen je bil Josip Seunig s 112 glasovi.

Za odbornike so bili izvoljeni Vencel Goll, c. kr. gozdarski nadsvetnik s 118 glasovi; Josip Lenarčič, deželni poslanec s 114, Oton Detela, deželni glavar s 110, Franc Witschl, dež. nadinžener s 101, Janko Žirovnik, nadučitelj v Št. Vidu s 101, grof Barbo z 79, Artur Fola-kovski, c. kr. okr. živinozdravnik z 70, dr. Maks pl. Wurzbach, advokat z 60 glasovi.

Kot računski preglednik sta bila za triletno dobo z vsklikom zopet izvoljena Karol Žagar, deželni blagajnik in Fran Triller, dež. rač. oficijal.

Občni zbor je potrdil na predlog glavnega odbora nove kmetijske podružnice na Brezovici, Dobrovi, v Erzelju, v Križu pri Tržiču, na Premu, v Toplicah in v Vodica.

Glavni odbor predlaga: Občni zbor naj pooblasti glavni odbor, da sme prodati družbeni poskusni vrt, ako se ponudi primerna kupnina, in kupiti v obližji Ljubljane primeren prostor za drevesnico. Na sedanjem poskusnem vrtu se vzgojuje drevje že čez 80 let. Zemlja je torej opešala. Vrt tudi ne zadostuje zahtevam udov. Glavni odbor je moral v bližini vzeti zemljišče v zakup, da zamore vzgojiti zadostno število drevesc. To zemljišče se pa lahko vsak dan kot jako primeren stavbeni prostor proda in družba bi ne mogla vzgojevati sadnega drevja v tej meri, kakor dosedaj. Ako bi se pa kupilo zadosti

mandata tako Nemcem zagotovljena, vsaj dokler se ne napravi sprava mej obema slovenskima strankama. Take sprave pa ni kmalu pričakovati. Vladne pomoči kranjski Nemci torej pri volitvah nič ne potrebujejo.

Na Koroškem in Štajerskem pa v kmeti in mestni kuriji tudi liberalna stranka ne pride več v poštev. Upanje imajo le nemški nacijonanci in konservativci. Tu smo radovedni, če bode vlada podpirala največje nasprotnike Slovencev, nemške nacijonalce. Bati se je, da bode to storila, ker na Koroškem in Štajerskem so zlasti proti Slovincem nemški liberalci in nacijonanci jedini. Če bode vlada liberalce vprašala za svet, bode vsekako podpirala nemškonarodno stranko.

Iz vsega je vidno, da grof Badeni hodi po potu skoro vseh prejšnjih avstrijskih vlad. Nemštvo podpira, kjer more, če ne odkrito, pa bolj skrivaj. Zato pa Slovenci nimamo nobenega povoda se posebno nauduševati za sedanjo vlado. Gledati moramo pred vsem le na lastne koristi in ne hiteti vladi na pomoč, ko bi bil kje njen obstanek v nevarnosti. Ako misli podpirati nemške liberalce, naj jo tudi le liberalci podpirajo, kadar bode v zadregi. Slovenci se tudi ne smemo več pustiti odpraviti z besedami, temveč pričakovati je nam dejanj.

Politični pregled.

Državni zbor se snide koncem decembra. Vlada mu bode predložila takoj novo carinsko pogodbo z Ogersko, ako se ta čas mej avstrijsko in ogersko vlado doseže kako sporazumljenje. Če bi državni zbor ne hotel sprejeti carinske pogodbe, bode vlada ga razpustila in razpisala nove volitve. Če bode državni zbor prijenjal, bode pa zboroval do srede februarja in bodo nove volitve še spomladi. Politični uradi že delajo priprave za nove volitve, stranke pa močno agitujejo. Socijalni demokratje se posebno pripravljajo in državni poslanec Pernerstofer pohaja od kraja v kraj, da razlaga socijalistične nauke. Posebnih uspehov ta stranka pri prvih volitvah ne bode dosegla, ker delavci še niso organizovani in ker volijo z drugimi volilci vkupe. Na Slovenskem socijalisti nikjer ne zmagajo.

Nemadbarske narodnosti na Ogerskem se začenjajo upoštevati. Razne stranke jele so moledovati za njih pomoč. Posebno katoliška ljudska stranka in pa Ugronova frakcija se jako laskata Slovakom, Srbom in Rumunom. Nemadbarske narodnosti bodo pa vendar prav storile, če zahtevajo od vsake stranke, ki se poganja za njih podporo pri volitvah, točno obljubo, da bode podpirala njih težnje. Drugače je bolje, da postavijo svoje kandidate ali pa ostanejo lepo doma. Zahtevati morajo od njih, da se bodo potegovali za popolno narodno enakopravnost v šoli, uradu in javnemu življenju in da se razveljavi ona za vse nemadbarske narodnosti poniževalna naredba, da je madjarščina državni jezik. Madjarščina na Ogerskem nima prav nobene pravice za kake prednosti. Pri nas se Nemci lahko na to sklicujejo, da je njih jezik kulturni jezik. Madjari se pa še na to sklicovati ne morejo.

Kreta. — Odločnemu pritisku kristjanov se je posrečilo, da se je Turčija nekoliko spametovala in dovolila neke koncesije Krečanom. Imenovan je kristjanski guverner za Kreto, dosedanji knez samoški Jurij paša Berovič. Ta mož je že služboval na Kreti, je ondi bil priljubljen in so mu tudi razmere znane. Novi guverner je že prišel z delom, otvoril je narodno skupščino in dosegel, da se je sprejela halepska pogodba, po kateri dobi Kreta nekako samoupravo. S tem pa,

da je Turčija dala te koncesije Krečanom, ni še zadovoljila kristjanov. Ko bi bila turška vlada s početkoma to dovolila, kar je zdaj, bi se bil morebiti takoj mir naredil, a sedaj je vse preveč razburjeno. Kristjanske vstaške čete so napale turško vojsko in jo premagale. Poslednja je mnogo izgubila. Posebno pa vstaški odbor ni zadovoljen, da poleg civilnega guvernerja posluje na Kreti še vojaški guverner, ki ovira prvega pri delu. Sploh ne more civilni kristjanski guverner nič narediti brez mohamedanskega vojaškega guvernerja. Vstaški odbor zahteva mej drugim v prvi vrsti odpravo vojaškega guvernerja. Da pa Turčija temu ne ustreže, je umevno, ker potem bi izgubila ves vpliv na Kreti. — Vstaški odbor, ki že od početka teži po združenju z Grško, je proklamiral združenje Krete z Grško in sestavil začasno vlado, katera je izdala poseben oklic na prebivalstvo in storjene korake naznanila velesilam. Velesile so izročile grški vladi kolektivno noto, v kateri zahtevajo, naj Grška svetuje vstašem na Kreti, da vsprejmo ponujane koncesije in naj Grška zabrani določanje orožja in municije z grškega ozemlja na Kreto. Grška ni na to nič odgovorila. Kakor se vidi, je krečansko vprašanje v prav resnem tiru. Krečani hočejo pripasti Grški in ta jih hoče sprejeti, velevlasti se pa temu upirajo in to zgolj zaradi tega, ker nobena drugi ne privoščijo, da bi kak dobiček imela od Krete. Umetno bi pač bilo, da bi se velevlasti izrekle za ločitev Krete od Turčije, ker le tako se more ondotnemu prebivalstvu na bolje obrniti.

Obrtnija.

Stavbanski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Rešitev prošnje za stavbinsko dovolilo.

§ 26. Oblastvo mora najkasneje v 14. dneh po dognanem ogledu izreči, če in pod katerimi pogoji je stavba dovoljena.

Kadar sosedje ugovarjajo zoper stavbo, naj oblastvo poskusi te ugovore, kolikor je moči, izlepa poravnati.

Kadar se to ne posreči in kadar se opirajo ugovori sosedov na njih zasebne pravice, tedaj se ne sme dati stavbinsko dovolilo.

Oblastvo mora temveč razpor zavrniti na pravdo pot ter se omejiti samo na izjavo, če in v koliko je nameravana stavba v javnem oziru dopustna.

O vseh drugih neporavnanih ugovorih sosedov mora razsoditi oblastvo, ki je postavljeno v podelitev stavbinskega dovolila.

Sicer pa je zasebno-pravne ugovore, katerih poravnanje je pridržano civilno-pravdnemu potu, v rešitvi stavbinskega oblastva vselej posebej navesti, in sedaj pristaje sodišču samemu, na prošnjo strank razsoditi vprašanje, je li s političnega stališča kot dopustno spoznano stavbo do poravnanja pravde ustaviti, ali pa, se li sme, v katerem obsegu in pod katerimi omejitvami s stavbo tudi med tem pričiti (§§ 340 in 341 o. d. z.).

Obvestilo sosedov o rešitvi stavbinske prošnje in njih rekurz.

§ 27. O rešitvi stavbinske prošnje se morajo obvestiti tudi zaslišani sosedje. Se li isti čutijo s podeljenim

stavbinskim dovolilom okrivljeni, tedaj jim je odprt rekurz. (§ 112.)

Stavbinsko dovolilo stavb za industrijalne ali obrtne namene.

§ 28. Pri stavbah v industrijalne ali obrtne namene, katere zahtevajo napravo kurišč, parnih strojev ali drugih motorjev, dalje pri takšnih stavbah, ki bi mogle z zdravju kvarnimi vplivi, z varnosti pretečim obratovanjem, z neprijetnim duhom ali z nenavadnim hrumom sosesčini biti nevarne ali bi jo mogle nadlegovati — pri katerih je po predpisu obrtnega reda treba odobrila obratne naprave — se mora stavbinska komisija, kolikor je možno, združiti z obratno razpravo.

V nobenem slučaju pa se ne sme dovolilo za takšno stavbo dati poprej, predno se ni dopustnost obratne naprave po obrtnem redu pravomočno izrekla.

Javni oziri v obče.

§ 29. V obče je dovolilo za zidanje novih stanovanj ališ odredi tam, kjer stavišču preti velika nevarnost vode, usadi, kameniti plazovi ali druge nevarnosti, ali kjer samotna lega, oziri na varnost proti ognju, na zdravstvo in druge javne stvari zoper to obujajo utemeljene pomisleke. Okolica pokopališč se ne sme zazidati in v mestnem uravnavnem in razširjavnem črteži je določiti stavbinsko mejo.

Prepoved zidati brez dovolila.

§ 30. Dokler stavbinsko dovolilo ne stopi v pravno moč, se s stavbo ne sme pričeti.

Kadar se je dalo dovolilo proti reverzu, ki ga je zemlje-knjižno zavarovati, tedaj se sme stavba začeti šele potem, ko se je dovoljujočemu oblastvu podalo dokazilo, da je dotični reverz vpisan v zemljiško knjigo.

Odstop od odobrenega stavbinskega črteža.

§ 31. Od odobrenega stavbinskega črteža se sme brez poprej izprošenega dovolila pristojnega oblastva odstopiti samo v tem slučaju, kadar se odstopi tičejo takšnih prememb, za katere tudi pri že obstoječih poslopih po § 18. ni treba nobenega dovolila. Pa tudi v tem slučaju mora se dati naznanilo stavbinskemu oblastvu.

Doba veljavnosti stavbinskega dovolila.

§ 32. Stavbinsko dovolilo izgubi svojo moč, če se v dveh letih, računjenih od dneva vročitve stavbinskemu prosilcu, ne prične s stavbo ali se ni izprosilo podaljšanje.

Tretji oddelek.

O stavbinsko-policijskih in stavbinsko-tehničnih predpisih, ozirajočih se na stavbo samo.

Izvrševanje stavb po osebah za to upravičenih. Naznanilo njih premembe.

§ 33. Stavbinski gospodarji se smejo pri svojih stavbah kot stavbinskih graditeljev posluževati samo za to upravičenih oseb, ter so dolžni vsako premembo o izboru stavbinskega graditelja naznaniti stavbinskemu oblastvu.

Odgovornost stavbinskega graditelja.

§ 34. Stavbinski graditelj (§ 33.) je do cela odgovoren za varnost oseb, pri stavbi delujočih, za uporabo dobrega in trpežnega gradiva, kakor tudi za zanesljivo strokovnjaško izvršitev stavbe.

S tem pa ni izključena odgovornost drugih pri stavbi udeleženih oseb, v kolikor jih zadeva krivda.

Stavbinski pregled.

§ 35. Pri vseh stavbah mora stavbinsko oblastvo v navzočnosti stavbinskega graditelja ali njegovega namestnika stavbo popregledati (izvršiti ogled surove stavbe), in sicer:

1.) Pregledati stavišče pred začetkom zidarskih del pri polaganju temelja nosečega konstrukcijske dele;

2.) pregledati kanalizacijo ali greznice, in sicer predno se kanali zasujejo;

3.) pregledati, če so lesene strešne konstrukcije osamljene proti skupini dimnikov ali proti posameznim dimnikom za večja kurišča, nego so navadna kuhinjska, in sicer predno se zazidajo blazine; istočasno je pregledati, če so vezi v vseh nadstropjih črtežu primerno narejene;

4.) pregledati izdelano konstrukcijo po izgotavljenji strehe in predno se zakrije konstrukcija (s tem, da se z ometom zamaže, zasuje ali zapaži).

Kadar nastane potreba tacega stavbinskega pregleda, tedaj imajo o tem graditelj pravočasno obvestiti stavbinsko oblastvo. Pregled se ima na to vsaj v 24 urah vršiti.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Japonsko pivo. Še nedavno se je velika množina piva izvozila v Japan. Sedaj se je to uvažanje že skoro popolnoma ustavilo. Japonci so se sami navadili tako izvrstno variti pivo, da ga v velikih množinah izvažajo v Ameriko in na Kitajsko.

Nedeljski počitek v Trstu. Tržaški trgovci so sklenili, da bodo ob nedeljah imeli zaprte prodajalnice. Prvo nedeljo so zaprli vsi razen dveh, pa še ona dva so pripravili, da sta zopet zaprla.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Dalje.)

Tajnik Pirc izjavlja, da je kmetijska družba nekako pred 50 leti dovolila bogoslovcem na vrtu postaviti keglišče. Ako se dobi primeren prostor v obližji Ljubljane, gotovo ne bode branil glavni odbor, da se keglišče preseli. Saj je v interesu kmetijstva, če zahajajo bogoslovci v drevesnico. Poduka v kmetijstvu ni v bogoslovji kakor nekaj. Ako pa opazujejo bogoslovci dela v drevesnici, hodijo za vrtnarjem, se ž njim razgovarjajo, utegnejo vendar dobiti veselje vsaj do sadjarstva. Kar se tiče zimske kmetijske šole se z resolucijo strinja, vendar kmetijska družba ima premalo glavnice in za sedajni poskusni

kakem odseku zastane. Na to bodo delali z vlado vred. Želeti je torej, da opozicijski poslanci ne mirujejo in tako dolgo drezajo, da se zakonito zagotovi, da nima nobena oblast popraševati, od kod poslanci dobivajo instrukcije. To zahteva blagor prebivalstva in pa čast parlamentarizma.

Politični pregled.

Volitve v okrajni zastop celjski so ugodno izpale za Slovence. Odločila je večino skupina veleposestnikov. Nemci so hudo agitovali v tej skupini, a ko so naposled le prišli na volišče, so pa spoznali, da jih je premalo in se volitve niti udeležili niso. Pač pa delujejo na to, da se zopet celjski hišni posestniki uvrste mej veleposestnike in bodo najbrž Nemci v tem zmislu skušali premeniti zakon o občinskih zastopih.

Tirolski Italijani so se pogajali z vlado zastran samouprave južnega dela Tirolske. Ta pogajanja pa niso imela nobenega vspeha in vsled tega so Italijani sklenili, da še ne pojdejo v tirolski deželni zbor.

Občinske volitve v Florisdorfu pri Dunaju izpale so za protisemite ugodno. Imeli bodo večino v zastopu te mestne občine. V tretjem razredu je šlo za zmago jim precej trdo, kajti veliko glasov dobili so socialisti, v drugem razredu sta pa zmagala tudi dva liberalca.

Kompromis mej Staro- in Mladočehi se je sklenil na Moravskem. Sklenili so pa tudi tirati odločno politiko proti vladi. To pač ne bode ugajalo mnogim mladočehskim vodjam s Češkega, ki so jeli tirati vladi prijazno politiko. Moravski Čehi so nevoljni na vlado, da podpira Nemce. Po njenem prizadevanju se je namreč sklenil tak kompromis v moravskem veleposestvu, da bodo Nemci zopet imeli večino v dež. zboru.

Imenovanje zagrebških ulic. — Celo vrsto ulic so prekrstili v Zagrebu. Jeden trg je dobil ime Hedervaryjev trg, jedna ulica pa Barossova ulica. S tem je večina mestnega zastopa očitno pokazala svoje klečeplastvo in madjarsko mišljenje. Čudimo se temu ne. Hrvatska vladna stranka je za vse zmožna. Posebno imenovanje ulice po bivšem ogerskem trgovskem ministru je vse obsodbe vredno, kajti ta mož je s s ojo centralistično politiko samo škodoval Hrvatoma.

Kreta. — Razmere na Kreti se utegnejo izboljšati. Narodna skupščina se je sešla in vodje vstajev so zapovedali svojim četam, da odlože orožje, dokler trpe pogajanja. Glavne zahteve narodne skupščine so: imenovanje krščanskega guvernerja z odobrenjem Grške in pod poroštvom velevladij, narodna enakopravnost v vseh civilnih in vojaških zadevah, uvedba pravičnega volilnega sistema, ustanovitev kasacijskega dvora v Kaneji, popolno poroštvo velevladij, da se vse to zgodi. Upati je prav, da se pogajanja ugodno završe, ker je Turčija uvidela, da je opravičenim zahtevam kristjanov na Kreti treba z lepo ustreči. Krečanskim mohamedancem ni povšeči, da se turška vlada ozira na kristjane. Da se mir končno dožene na Kreti, to žele tudi velevladi, ker sicer bi se res lahko zgodilo, da pride zaradi Krete do evropske vojske.

Belgija. — Pri volitvah v poslansko zbornico so sijajno zmagali klerikalci. Zbornica šteje na podlagi završenih volitev 111 klerikalcev, 12 liberalcev in 29 socialistov. Tako sijajno zmago imajo klerikalci pred vsem zahvaliti razcepjenosti volilcev v tri stranke, klerikalce, liberalce in socialiste. Belgija je industrijska država, kjer se močno širi socializem. Ta ima tudi dosti zaslombe pri številnih delavcih. Socijalistiška ideja pa preseda tudi liberalcem, katerim so klerikalci ljubši nego socialisti. Kjer torej niso imeli liberalci upanja podreti, ondoli so podpirali klerikalce nasproti socialistom. Pri ožjih volitvah so pa liberalci odločno stali na strani klerikalcev, le da ni prodrl kak socialist. Istina je torej, da se v Belgiji borita proti socializmu klerikalna in liberalna stranka.

Obrtnija.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Varnostno-policijske in cestno-policijske odredbe.

§ 36. Stavbinski graditelj je dolžan:

1.) Začetek stavbe pravočasno pismeno naznaniti stavbinskemu oblastvu, da to presodi stavbinsko črto in nivelsko črto, katero določi stavbinski graditelj;

2.) kadar nova stavba dospe do višine cestnega nivala, nemudoma to naznaniti stavbinskemu oblastvu, da to more iznova presoditi, če stoji stavba v stavbinski in nivelski črti;

3.) pri novih stavbah in popravah na strani poslopja, obrnjeni proti javni poti, vselej postaviti svarila, katerih obliko, način postavljanja in čas v obče predpiše mestni magistrat kot krajno varnostno oblastvo, in v slučajih, kadar se čez noč pod milim nebom pušča stavbinsko gradivo ali orodje, po potrebi pod nadzorstvom postaviti razsvetljene svetilnice;

4.) pri kopanju ob javnem potu skrbeti je za popolno zavarovanje jam.

5. pri ograjenji stavbišča proti javnim potom, v kolikor se s tem prestopi dejanska posestna meja, držati se mere dveh metrov kot razdalje od stavbinske črte, pri čemer je pa oblastvu pridržano, po okolišnih določiti tudi drugo mero. Praviloma naj pride ograjna črta na mejo med strugo poleg obstoječe ali namerovane pešpoti in pravo cesto;

6.) zaradi morebiti potrebnega odkladanja stavbinskega gradiva zunaj ograje posebej prositi mestni magistrat, da mu odkáže skladišče za gradivo.

Na odprtih ulicah pesek sejati, apno gasiti, malto delati in gradivo skladati je dopuščeno samo s pritrditvijo mestnega magistrata.

Istotako ima graditelj skrbeti za snago na stavbišču, za napravo začasnega delavskega stranišča, kakor tudi za to, da se delavcem preskrbi dobra pitna voda. Vsekako je strogo prepovedano, delavce nastaniti v nedogotovljeni gradbi.

Višina hiš in posameznih prostorov. Število nadstropij.

§ 37. Vsaka ob cesti ali ulicah nanovo zidana hiša sme nad pritličjem imeti največ štiri nadstropja, pri čemer je tudi polnadstropja šteti za nadstropja.

Višina poslopij ne sme od cestnega nivala do glavnega okrajkevega robu, če se meri od najvišje točke trotoarja, znašati več nego $\frac{5}{4}$ cestne širine in ne sme presežati 20 m.

Nadstropja morajo imeti v svetlem pri ravnih stropih najmenj 3 m, pri v oblok zidanih stropih pa najmenj 3.20 m višine.

Okna in vrata proti sosednemu zemljišču.

§ 38. V zidovih stoječih ob mejni črti proti sosedu se smejo v strnjenem stavbinskem sestavu okna in vrata napraviti samo s privolitvijo stavbinskega oblastva in z varnostnimi napravami, katero to, če se mu vidi potrebno, predpiše. S to privolitvijo se pa lastninska pravica sosedova glede eventualne stavbe ali drugačnega izvrševanja te pravice nikakor ne sme omejiti.

Število stanovanj.

§ 39. Število stanovanj ostane pridržano razsodku stavbinskega gospodarja. Isti sme v svojem stavbinskem projektu nasvetovati tudi manjša stanovanja, ki pa morajo obsezati vsaj sobo in kuhinjo. Pri novih hišah je vsikdar napraviti tudi primerno perilnico.

Kleti in drvarnice.

§ 40. Kleti je praviloma napraviti pod poslopjem ter jih brez izjeme oblokati. Kadar se kleti izjemoma sezidajo zunaj poslopja, se to ne sme nikdar zgoditi pod kakšnimi ulicami ali kakšnim javnim prostorom.

Drvarnice v hišnih kletih se smejo z zidovi, deskami in latami razdeliti in zapreti v pododdelke.

Drvarnice na dvorišči je napraviti iz zidovja, ki seza do njih strehe in to je proti ognju varno pokriti. Notranji prostor sme do podstrehe ostati odprt in se sme razdeliti kakor pri drvarnicah v kletih.

Kletne odprtine.

§ 41. Kletne odprtine se smejo zunaj poslopja v trotoarji napraviti samo s privolitvijo stavbinskega oblastva ter morajo biti zaprte s kamenitimi ploščami, železnimi mrežami ali debelim steklom. (Dalje sledi.)

Obrotnijske raznoterosti.

Hišna oprava z elastičnimi nogami. Da se pri premikanju hišne odprave ne poškodujejo parketna tla, naj se dene pod noge hišne odprave kos kavčuka. V noge se narede luknje in vanje udela kavčuk tako, da še malo iz lesa gleda.

Telefon v Sahari. Več francoskih podjetnikov je sklenilo zvezati s telefonom razne zelenice v Sahari mej sabo in z Algierom. Tako stopi Sahara v zvezo s kulturnim svetom.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Dalje.)

Podružnica sv. Križ predlaga: Pri glavnem odboru naj se napravi odsek za razpečavanje sadja.

Zastopnik podružnice stotnik Kump kaže na sadno kupčijo na Štajarskem. Tamkaj je kupčija organizovana. Štajerci potegnejo po 6—7 gld. za kvintal. Tudi na Kranjskem je treba sadno kupčijo organizovati, da ne dobe večino dobička prekupci. Posamezne podružnice bi odseku poročale vsak teden, koliko sadja imajo posamezni sadjerejci za prodajo. Odsek naj bi pa stopil v zvezo z velikimi trgovci.

Tajnik Pirc poudarja, da na Štajarskem ni sadne kupčije organizovala kmetijska družba, ampak posebno sadjarsko društvo, kateremu je na čelu grof Attems. Sadna letina bode letos povsod jako dobra, zatoraj najbrže ne bode kupčija s sadjem posebno cvetoča. Da bi se storilo, kar je storiti mogoče, naj občni zbor pooblasti tajništvo kmetijske družbe, da inserira po domačih in tujih časnikih, da skuša dobiti naslove velikih trgovcev ter na ta način pospešuje sadno kupčijo. Sprejeto.

Podružnica Mokronog predlaga: Visoka vlada naj se naprosi, da napne vse sile, da se bi pokončali hrošči prihodnje leto, ki bode tako imenovano hroščevo leto. Baron Berg, ki priporoča ta predlog, pove, da je skušal uže na razne načine hroščeve lečinke pokončevati. Poskusil je tudi z nekim bacilom, kakor je priporočal neki kmetijski list, toda bilo je zaman.

Učitelj Šetina poduarja, kako hrošči tudi vinogradom delajo silno škodo. Naj bi se toraj pokončevanje hroščev vršilo vstrajno in splošno.

Predlog se odobri:

Podružnica Mokronog predlaga: Visoka c. kr. vlada se naprosi, da odločno postopa proti prašičji kugi.

Grof Barbo pojasnuje, kako se je prašičja kuga zanesla na Kranjsko. Okrajna glavarstva so bila premalo skrbna. Čas za opazovanje je bil prekratek. Gonjačem odvzeti prašiči so se prodajali in tako je prišla kuga v deželo.

Vitez Langer stavi še dopolnjujoči predlog. V občinah, kjer je kuga samo po nekaterih hlevih, naj se kuga lokalizira, da ne bode razširila tudi na sosedne hleve.

Deželni živinozdravnik Wagner zagovarja postopanje vlade in zavračuje vso krivdo na kmetovalce. Župani so izdajali živinske potne liste domačim kmetovalcem, kateri so po noči dobili čez mejo hrvaške prašiče. In ti so jih dalje prodajali kot svoje. Vlada je prosila za vojaško stražo, toda taka straža ni bila dovoljena. Občinska straža se ni skazala zanesljiva.

Drž. posl. Povše: Ako je bil kateri predlog na mestu, je gotovo na mestu predlog mokronoške podružnice. — Prašičja kuga je neozdravljiva. — Od 100 napadenih jih navadno 100 pogine.

Na poslanca Višnikarja so se obrnili nekateri posestniki s prošnjo, naj bi se tako strogo ne postopalo pri dovolitvi prehoda prašičev čez mejo. Višnikar je šel k ministerstvu, toda dotični uradnik je naravnost povedal, da o polajšavah ni niti govoriti. Postopati se mora z vso strogostjo, da se odvrne od dežele velika nesreča.

Učitelj Šetina vpraša, kako naj se pa zabrani preteča revščina na Dolenjskem. Prašičja reja je Dolenjcem precej donasala. Mlade prašičke so Dolenjci dobili iz Hrvaškega. Letos pa prašiče dobiti niso mogli. Prišla bode jesen in ne bode kaj prodati. Kmetijska družba naj bi preskrbela potrebnih prašičkov zlasti za Dolenjsko.

Babnik iz ljubljanske okolice pravi, da večkrat prašiče, ki so poginili, kar v Ljubljano vržejo. Tem

deti se bode treba ob zgodovinski nastale individualnosti. Temu se bodo upirali Čehi, ki stoje na zgodovinskem stališču češkega prava. Če se bode južni del države urejal po narodnosti, gotovo Nemci ne bodo dovolili, da bi se severni ne.

Ker pa pri sedanjih razmerah potrebujemo pomoči Čehov v našem političnem delovanju, moramo biti jako previdni pri svojem delovanju za zjedinjeno Slovenijo. Kak nepreviden korak utegne od nas odtujiti Čehe in zjedinjene Slovenije bi pa le ne pridobili. To je tudi vzrok, da kranjska narodna stranka ne rine povsod na dnevni red zjedinjene Slovenije. Treba je delovati za to idejo sedaj v tem, sedaj v onem oziru in vedno tako, kakor zahtevajo politične razmere v naši državni polovici. Glavna stvar je, da se mej narodom vedno neti narodna zavest. Če se bodo Slovenci narodno zavedali, bodo tudi se pognali za njih politično zjedinenje, kadar pride pravi čas.

Politični pregled.

Volitve na Koroškem so se za koroške Slovence precej ugodno vrše. V pliberškem volilnem okraju so voljeni skoro v vseh občinah slovenski volilni možje. Slovenci so celo nekaj občin pridobili. Manj ugodno se pa vrše volitve za nemške konservativce. Vidi se, da so njih nade, da bodo imeli večino v kmetiski skupini, bile precej preoptimistične.

Volitve na Štajerskem. — Prvotne volitve za deželni zbor so se že tudi pričele, a vendar se še ne more nič reči, kakšen bode kje končni izid volitev. Slovenci bodo pač zmagali v kmetiskih občinah s svojimi kandidati. Najhujši volilni boj bode v graški okolici, kjer bi narodni Nemci radi vrgli konservativnega kmeta Kalteneggerja. Kakor je pa čuti, nimajo dosti upanja, da bi dosegli svoj namen. Njih kandidat Morre tudi ni tako vpliven, kakor so mislili. Delajo pa na to, da bi pripravili konservativce, da postavijo kacega drugega kandidata. V tem slučaju bi narodni Nemci v tem okraju kar popustili volilni boj.

Dr. Lueger je bil povabljen v Budjevice, da bode v tamošnjem društvu krščanskosocijalnih delavcev imel govor. To so izvedeli budjeviški Nemci, ki so največ liberalci in so že na kolodvoru s pereatklici pozdravili vodjo dunajskih krščanskih socijalistov. Ko se je peljal v mesto, klicali so mu: „Sram te bodi, farški hlapec, zapeljivec naroda“ in plivali mu pred voz. Da ga niso varovali Čehi, bi se dr. Luegerju bilo slabo godilo. Na shod so prišli največ Čehi, Nemci so le zunaj razsajali. Nekaj se jih je bilo pač splazilo v dvorano, in bi bili radi s kričanjem govornika prisilili, da utihne. Nič ni pomagalo, da je zagotavljal, da krščanski socijalisti se ne izneverijo nemštvu. Ko je dr. Lueger spoznal položaj, je svoj govor zasukal in bil jako laskav Čehom. Izrazil je nado, da bodo Čehi in krščanski socijalisti še dobri zavezniki Banket, ki se je nameraval prirediti njemu na čast, se je moral opustiti.

Rusija in Avstrija. — Sprejem ruske carske dvojice v cesarskem Dunaju je bil presrčen. Cesar in cesarica ter člani cesarske hiše so preljubezljivo sprejeli carja in carico. Zaostalo tudi ni dunajsko prebivalstvo. Posetu carske dvojice pripisujejo vsi listi veliko politično važnost. Posebno poudarjajo zelo okoliščino, da je car obiskal najprve našega cesarja. Car namerava obiskati tudi nemškega cesarja in hoče iti tudi na Francosko, pa odločil se je, da mej vsemi najprve poseti našega cesarja. Vez, ki je spajala že dlje časa Avstrijo in Rusijo, pa se le zadnja leta ni javno manifestovala, utrdila in popolnila se je zelo s sestankom obeh mogočnih vladarjev. S

tem, da sta si gospodarja dveh velikih evropskih držav podala prijateljski roki, utrdil se je močno toli zaželeni trajni evropski mir v blagor narodov.

Rusija. — Zadel je mogočno Rusijo hud udarec. Njen minister unanjih del, knez Lobanov je nagloma umrl dne 29. avgusta. Spremljal je carja na Dunaj. Na povratku z Dunaja v Kijev dohitela ga je smrt. Skušenega voditelja unanje politike bo Rusija močno pogrešala. Pa tudi miroljubni ostali Evropi, posebno Avstriji ga je škoda. Mož je po intencijah svojega gospodarja carja Nikolaja II. bil vesten varuh evropskega miru. Pri sreči bila mu je sreča narodov in zato je vedno delal za mirovne in prijateljske odnose mej vele-vlastmi, zlasti je bil naklonjen Avstriji. Lobanov je imel 71 let.

Obrtnija.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Prostori pri tleh ali pod cestnim nivelom.

§ 42. V novih hišah morajo tla vseh pritličnih prostorov, pod katerimi ni kleti, ležati najmenj 0.30 m, ona pritličnih prostorov, pod katerimi so kleti, pa najmenj 0.15 m nad cestnim ali dvoriškim nivelom, v poplavnem ozemlju se morajo pa postaviti primerno višje.

Stanovanja in delarne pod tem nivelom se morejo dopuščati samo tedaj, če so v svetlem najmenj 3.15 m visoke, popolnoma suhe in zračne in če stanovanja z najmenj polovico svetle profilske višine, delarne z najmenj 1.50 m mole nad cestni ali dvoriški nivel.

Dvorišče nasproti oknom takšnih stanovanj ne sme biti menj nego 6 m široko.

Hlevi in svisli.

§ 43. Hlevi in svisli morajo biti proti ognju varno pokriti, če so pa napravljeni pod prostori za stanovanje pripravnimi, morajo biti oblokani. Ventilacija v hlevu mora biti napravljena tako, da duh od hleva ni nadležen nobenemu delu stanovanja.

Okna proti cesti se smejo narediti samo tedaj, kadar je njih zaklep neprodušen in trajen. Pri hlevih je skrbeti tudi za to, da se tekočine primerno zbirajo in izpraznujejo ali neškodljivo odvajajo.

Svinjaki se v notranjem okraju praviloma ne smejo graditi.

Šupe in vrtne hišice.

§ 44. Dopuščeno je na dvorišču napravljati odprte šupe na lesenih stebrih brez stropa, če so proti ognju varno pokrite. Na meji proti sosednemu zemljišču morajo dobiti poseben požarni zid.

Prostor med vnanjimi stebri ne sme biti opažen.

Praviloma ni dopuščeno zidati lope ali šupe s takšnimi opaženimi vmesnimi prostori in brez strehe varne proti ognju in to sme dopustiti oblastvo samo izjemoma ob nujni potrebi in samo na določen čas.

Takšna poslopja, ki služijo za spravljanje večjih

množin krme, se smejo napravljati samo v unanjem okraji in v osamljeni legi.

Vrtne hišice se smejo tedaj, kadar nimajo kurišč, napravljati iz samega lesa.

Vodnjaki in vodovod.

§ 45. V vsako poslopje, ki je določeno za stanovanje ali redni pomudek ljudij ter leži v okoliših mestnega vodovoda, se mora napeljati voda iz tega.

Izjema je dopuščena tedaj, kadar bi se dala voda napeljati samo z neprimerno velikimi stroški. V takšnih slučajih se sme dopustiti, da se naredi vodnjak.

Vodnjaki pa so vezani na pogoj, da se morajo narejati najmanj 6 m oddaljeni od greznice in gnojišč in da je možno po kakovosti zemlje priti do vode, primerne zdravstvenim zahtevam.

Vodnjak mora biti do tiste plasti, ki daje vodo, nepremočno obzidan in zid mora sezati najmanj 0.15 m nad dvoriški nivel, da zadržuje, da se odvišna voda in pomije ne iztekajo v vodnjak.

Vsak vodnjak mora biti pokrit z zadosti močnim kamenom, ter imeti luknjo, da se more vodnjak prezrakovati.

Stopnice, hodniki in vrhna svetlišča.

§ 46. Vsaka hiša mora biti narejena tako, da se lahko pride izpod podstrešja in iz vseh stanovanj po ognja varnih stopnicah do hišnega uhoda, oziroma pod milo nebo in v klet.

Zategadelj je, kadar je poslopje razsežno, narediti temu primerno tudi po več proti ognju varnih stopnic.

Pri podstrešnih stopnicah morajo podstrešje proti ognju varna vrata ločiti od podzidja. Krila pri stopnicah se smejo samo v podzemlju in v kleti preoblokati. Vzidane stopnje se ne smejo postaviti istočasno pri zidanju stopniških zidov.

Dopuščene so nasledne stopniške konstrukcije:

- a) Vretenaste stopnice s polnim vretenastim zidom,
- b) odprte stopnice na traverzah;
- c) stopnice na stebrih s traverzami,
- d) prostonosne stopnice.

Zidovje, ki obdaja stopnice, mora biti pri vseh prostonosnih stopnicah najmanj 0.45 m močno in stopnje morajo biti najmanj za 0.23 m zazidane. Stavbinsko oblastvo pa ima pri takem zidovju v vsakem posameznem slučaju vestno presoditi, če ni treba predpisati debelosti nad 0.45 m.

Glavne stopnice morajo biti najmanj 1.30 m v svetlem široke ter na vseh prostih mestih imeti iz ognjevarnega gradiva ograjo, ki mora, merjena pravokotno od stopničnega nastopa na smer ograjnega hrbišča, biti najmanj 0.85 m visoka.

Pri prostonosnih stopnicah je ograjo napraviti tako, da se ne more raz njih zdrkniti. Pri podstrešnih stopnicah zadostuje širina 1.0 m

Stopnje pri stopnicah ne smejo biti menj nego 0.28 m široke in ne nad 0.16 m visoke, smejo pa pri

stopnicah, ki drže v klet in pod streho, a ne v stanovanja, imeti po 0.25 m širok nastop in višino do 0.20 m.

Pri zavutih glavnih stopnicah (polžastih stopnicah) mora znašati širina koničnih stopinj, merjena v razdalji 0.45 m od stopniškega zidu, najmanj 0.28 m in na koničnih koncih najmanj 0.13 m.

Uporabljati lesene nosilne konstrukcijske dele pri prostonosnih stopnicah, lesene blazine pri stopniških prostorih i. dr. t. stv. je prepovedano.

Postranske stopnice za zvezo posameznih prostorov, do katerih se more priti tudi po glavnih stopnicah, niso podvržene tukaj omenjenim predpisom.

Kadar naj bi se stopnice razsvetlile z vrhno svetlobo, tedaj mora vrhno svetlišče na vseh straneh stati na zidu ter njegovo ogrodje mora biti docela narejeno iz železa.

Vrhna svetlišča v razsvetljavo drugih prostorov v poslopji morajo biti narejena tako, da niso v nobeni zaredi ognja nevarni zvezi s podstrešjem.

Hodniki v notranjem poslopji, ki posredujejo pravilno zvezo stanovanj z glavnimi stopnicami, morajo biti vsaj tako široki, kakor stopnice, in v kolikor služijo kot podaljšek stopnic ali v obče kot glavne zveze, biti oblokani ali imeti drugačen proti ognju varen strop, pod čemer se razume spodaj stukaturan, zgoraj pa s pomôstom (tlakom) pokrit strop iz tramov ali stropnikov.

Viseči hodniki, ki posredujejo redno zvezo med stanovanji in glavnimi stopnicami, morajo biti najmanj 1.30 m široki ter, kadar so leseni, ležati na železnih ali kamenitih blazinah, spodaj biti stukaturani, zgoraj pa imeti proti ognju varen pomôst (tlak). Isti morajo imeti železno, najmanj 1 m visoko ograjo, smejo pa biti vrhu tega zaprti z lesenimi stenami, v katere so vdolana okenca.

Praviloma je stopnice napraviti znotraj stavbinskega objekta in samo izjemoma se sme dopustiti, da se z ozirom na krajne razmere napravijo zunaj njega.

(Dalje sledi.)

Apno — gnoj.

Apno se lahko rabi v sledečih svojih oblikah za gnoj: 1. žgano apno v kosih, 2. žgano na zraku razpalo apno, apneni pepel iz apnenca, 3. odpadki iz tovarn, 4. apnenske prsti, 5. mavec.

1. Žgano apno v kosih ima navadno v sebi 85 do 95 % apna. Popolnoma samega apna pa ne dobimo iz apnenca, ter je vsak apnenec z nekaterimi drugimi snovmi pomešan. Kosi apna se z vodo namočijo in tako v prah ugaše. Prah se potem pomeša s prstjo. Tako gnojenje je dobro za debelo težko zemljo. Ne povekša le njene apnene množine, ki je potrebna za rast raslin, temveč tudi zrahlja zemljo. Za hektar porabi se dvanajst do 20 meterskih centov apna.

nekateri hočejo razpor za vsako ceno, naj ima narod slovenski od tega še tako škodo.

Navajanje verske šole je bilo povse neosnovano, ker noben slovenski poslanec ni odločno proti verski šoli, ako bode le mogoče doseči jo, da bode ob enem tudi narodna. Sicer pa ne vemo, zakaj bi sedaj to vprašanje bilo najedenkrat tako nujno, ko vendar vemo, da se je pod koalicijsko vlado bila s tako lahkim srcem odložila. Sicer pa mi dvomimo, da bi novi državni zbor že imel zato potrebno večino, ako se ne bode v tej stvari doseglo kako sporazumljenje s Čehi. Protoliberalni Nemci nikakor niso vsi za versko šolo, temveč so samo zato, da se otroci v šoli ločijo po veri. Do verske šole bi bilo jedino mogoče priti, če se v tem oziru mej slovanskimi poslanci doseže jedinstvo, in to bode pa mogoče, če se bode pri premembi šolskega zakona oziralo tudi na narodne potrebe.

Treba bode pač še več takih imenovanj, kakor je Vidulichovo, predno Slovenci pridemo do spoznanja, da domači prepir nikomur nič ne koristi, temveč nam le škoduje. Reči pa moramo, da ni upanja, da bi tisti politiki, ki se dandanes upirajo spravi, se kdaj poboljšali. Oni dobro vedo, da je prepir narodu škodljiv, a njim na narodni koristi ni dosti ležeče. Še le narod sam more narediti slogo, če odrine vse, kar bi slogi se ustavljalo, naj je že v tem ali onem taboru. Seveda narod sam še ne bode spoznal kmalu svojih pravih prijateljev in nasprotnikov in izrekel svoje sodbe.

Politični pregled.

Katoliški shod. — Minoli teden je bil avstrijski katoliški shod v Solnogradu. Obnovil je že znane resolucije raznih katoliških shodov. Glede srednjih šol je izrekel zahtevo, da se iz učnih knjig odpravi vse, kar bi utegnilo nasprotovati veri. Pri maturi naj se izprašuje iz veronauka, dijaki, ki so znani zaradi nenravnega življenja ali brezverskega mišljenja, naj se ne puste k maturi. Na shodu se je izrazila nada, da se katoliško vseučilišče osnuje že 1898. leta. V s cijnem oziru je omeniti, da se je shod izrekel za Surni delavnik v rudnikih. Če bodo le tisti posestniki rudnikov, ki so bili na shodu, Surni delavnik zares upeljali. Shod je bil obilno obiskan. Udeležilo se ga je nad 800 udeležencev iz raznih krajev Avstrije. Dunajski krščanski socialisti niso prišli na shod, pač pa so shod brzojavno pozdravili. Na shod baje niso šli iz ozira na narodne Nemce, s katerimi so sedaj v zvezi. Shod se je tudi izrekel za narodno enakopravnost, in deželno samoupravo. To bi dunajskim krščanskim socialistom gotovo ne bilo ugajalo, da so bili na shodu, ker so zadnji čas močno nemškonarodni.

Volitve za deželne zbore. — Na Koroškem utegnejo Slovenci pridobiti jeden mandat v šmohorskem volilnem okraju, v beljaškem in ceovškem volilnem okraju bi tudi bili zmagali konservativci, ako bi bili nemški konservativci kaj delali, a so se zanašali samo na Slovence. V veleposestvu pa agituje knezoškof Kahn sam, a najbrž ne s posebnim uspehom. Na Štajerskem se sedaj vrše prvotne volitve, a iz njih se ne da še nič posneti, kakšen bode izid volitev. Udeležba pri prvotnih volitvah je jako majhna. Kmetje imajo preveč dela in tudi volitvam posebne važnosti ne pripisujejo. Agitacija je res huda, a se suče le okrog stvarij, ki kmeta le malo brigajo. Na Dolenjem Avstrijskem je pa več liberalcev že prestopilo k protisemitom, da le pridejo zopet v deželni zbor.

Nemci in Čehi. — Župan žatskega mesta na Češkem je izdal neki oklic na prebivalstvo, naj svoje otroke pošiljajo le v nemške šole, da se varuje nemški značaj tega mesta in se obvaruje dolžnosti, da bi moralo osnovati češko šolo, kar bi bilo mogoče samo z znatnim zvišanjem občinskih priklad. Tamošnji nemški list pa pravi, da Nemci otrok gotovo ne bodo pošiljali v češko šolo, to bi utegnili storiti le bogato z otroki obdarovani Čehi, kateri so pri Nemcih v službah. Nemško prijateljstvo pa more vse storiti, da se Čehom za to vzame veselje. Tako se preti Čehom, da bi se le onemogočila češka šola. Tako pisanje pač najbolje dokazuje, kdo je zatiran na Češkem. Mi se nadejamo, da se Nemcem ne posreči, da bi pripravili Čehi ob njih pravice.

Rusija. — Ruski car in carica mudila sta se minole dni na obisku nemškega cesarja v Vratislavi. Sprejem carske dvojice od strani nemškega cesarja je bil prisrčen. Prihodnje dni obiščeta car in carica Francosko. To potovanje ruske carske dvojice nima sicer na sebi oficijelnega političnega značaja in ima vir le v aktu uljudnosti, vendar se bo spregovorila o priliki teh posetov marsikatera politiko zadevajoča beseda in v tem tiči važnost potovanja ruskega carja po Evropi. Brezdvomno se s tem močno utrdi evropski mir. Mogočna ruska država ima velik upliv pri drugih in če njen vladar prijazno obišče druge evropske gospodarje, pomeni to veliko. Vkljub velikim zamotanostim na Balkanu se torej z ozirom na prijazne odnošaje evropskih vladarjev ni bati vojske.

Turčija. — Zadnje moritve v Carigradu so bile grozne in zelo obsežne. Dognalo se je, da je bilo ubitih do 7000 Armencev. Turška policija in uradniki, mesto da bi bili svoje mohamedanske ljudi mirili, so jih še ščuvali na Armence. Uboge armenske pare so kar žive, povezane v vreče, metali v morje. Po armenskih hišah je mohamedanska druhal nečuvno ropala. Sedaj je nekoliko mir. Velevlasti so nekoliko pritiskale na turško vlado in zahtevale miru. Le žal, da velevlasti krepkeje ne primejo turške vlade. Pa vsaka stvar ima svojo mejo in konec mohamedanskih grozovitostij in ž njimi tudi Turčije mora priti. — Sultan je na pritisk velevlastij dovolil take reforme za Kreto, da so ž njimi kristijani zadovoljni. Mohamedanci silno divjajo proti vsakim reformam, ker vedo, da bi bili v svojem počenjanju prikrajšani in ker si ne morejo misliti, da bi bili kristijani ž njimi enakopravni. Bati se je, da ne bi mohamedanci s svojim rogoviljenjem proti reformam zavlekli izvedbo teh.

Obrtnija.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Stropi iz tramov, poprečnikov in stropnikov, potem gornji podje z železno konstrukcijo.

§ 47. Stavbinskemu gospodarju je dano na prosto voljo, uporabljati strope iz tramov, poprečnikov in stropnikov ali pa strope, ki se opirajo na železno konstrukcijo.

Kadar se izvolijo stropi iz tramov, tedaj morajo tramovi, merjeni na surovem zidovju, na obeh straneh po 0.15 m sezati v zid, na katerem leže; pri stropih iz tramov se morajo v najvišjem nadstropju čez tramove položiti najmenj 5 cm debeli plohi.

Vsi leseni stropi se morajo z ognja varnim nasipom od tal gorenjega nadstropja osamiti in zlasti oni pod

spod Svetec, da jih je na Slovenskem še veliko, ki znajo ceniti njegove zasluge, ki ž njim jednako mislijo in čutijo in ki tudi ne opuste nikdar upanja, da bode naposled zmagala pravica in resnica.

Politični pregled.

Deželnozborske volitve na Koroškem se za Slovence ugodno kažejo. Pridobili bodo še jeden mandat Nemški konservativci, ki so dosedaj imeli dva mandata, bodo jednega zgubili. Ob začetku volitev volilnih mož, so konservativci upali dobiti večino v kmetski kuriji in tako pridobiti tudi jeden deželnozborski mandat. Volitve volilnih mož so pa pokazale, da mej Nemci konservativna stranka nima še nobenega zupanja. Celo nemška duhovščina je roke križem držala. Nekateri duhovniki so pa celo podpirali nemške nacijonalece. Slovenci seveda od novega deželnega zbora nič dobrega pričakovati ne moremo. Narodni Nemci, ki izpodrivajo liberalce, so še večji naši nasprotniki, kakor so bili liberalci. Samo to je dobro, da pade dr Abuja, ker so na njegovo izvolitev se Nemci sklicevali, da so slovenski prebivalci zadovoljni s sedanjimi razmerami na Koroškem.

Grof Badeni na Primorskem. — Minoli teden je grof Badeni bil obiskal Primorsko. Povsod se je dobro poučil o razmerah. Vsprejel je tudi več slovenskih deputacij. Obetal je, da se izpolnijo Slovencem razne želje v šolskem oziroma. Prepričal se je pa o nestrpljivosti Italijanov in njih nezanesljivem avstrijskem domoljubju. V Gorici, Trstu in Istri je slišal klice: „Evviva Italia! (Živela Italija!), in grozno zasmevanje Slovencev. V Piranu se je ministerskemu predsedniku celo zdelo potrebno opozoriti župana, da je njegova dolžnost v prvi vrsti spoštovati avstrijsko zastavo. Po isterskih mestih so napali slovenske poslance vpričo ministerskega predsednika. Zato je upati, da bode Badenijevo potovanje po Primorskem odprlo vladnim krogom oči, da ne bodo podpirali Italijanov.

Kompromis v gorenjeavstrijskem veleposestvu. Gorenjeavstrijski konservativni veleposestniki so sklenili kompromis glede bodočih deželnozborskih volitev z liberalci. Volili bodo dva liberalca v zbor, pa le s pogojem, da popuste liberalci protest proti uvrščenju duhovskega veleposestva mej volilce v tej kuriji, in da se zavežejo, da ne bodo glasovali v deželnem zboru v verskih stvareh proti konservativcem, da bodo skrbeli za varčno deželno gospodarstvo, in da bodo dolenjeavstrijski veleposestniki volili dva konservativca v deželni zbor. Ta kompromis liberalni stranki ne bode nič koristil, konservativcem pa morda veliko, ker v dolenjeavstrijskem deželnem zboru bode morda večina odločevala le malo glasov. Govori se, da je ta kompromis le začetek spojenju konservativnega in liberalnega veleposestva.

Volitve v Šleziji niso razmer v deželnem zboru bistveno nič premenile. Slovani niso nič pridobili in nič izgubili. Tudi v bodoče bodo v deželnem zboru 3 Poljaki in 3 Čehi. Upanje, da Nemcem v mestih odtrgajo dva mandata, se ni uresničilo. Liberalci so zgubili tri mandate, katere so dobili narodni Nemci. Ker pa mej liberalci in narodnimi Nemci ni nobene prave razlike, je to brez pomena. Liberalec Müller je pal. Ta mož se je v Šlezijo bil priselil iz Prusije in se je odlikoval s svojim sovraštvom do Slovanov. Po volitvah 1890. leta je mislil, da bode prišel celo v deželni odbor iz vsega zbora, a mu je bilo izpodletelo in sedaj še v deželni zbor ni prišel. Najbrž je sedaj v Šleziji doigral vsako politično vlogo. Slovani tudi od novega deželnega zbora nič dobrega ne pričakujemo.

Rusija. — Iz Nemčije podal se je ruski car v Kodanj k obisku kraljeve rodbine. Zatrjuje se, da ima poslednji poset le rodbinski prijateljski značaj. V Kodanju se je sešel ruski car tudi z grškim kraljem, ki je tja prišel. Listi mnogo pi-

šejo o utisih in nasledkih carjevega bivanja v Nemčiji. Zatrjuje se, da se je nemški cesar zelo trudil posebno prijateljstvo carjevo pridobiti, da pa se je car nekako hladno vedel napram njemu. Močno jezi Nemčijo, da je car preje obiskal avstrijskega cesarja nego nemškega. Z željnim pričakovanjem pišejo listi o obisku carjevem na francoskih tleh. Skrivne prijateljske zveze Rusije in Francije se utegnejo tem povodom odkriti.

Španija. — Poleg vstaje na Kubi, ki traje še nadalje in dela nemajhne preglavice Španiji, pojavila se je še vstaja na filipinskih otokih, naselbini španski. Vstaši dobivajo oporo pri Japoncih, ki bi radi vso vzhodno Azijo za se in hočejo spodrinuti Evropejce iz nje. Vsled tega jim je vstaja na Filipinskih otokih dobrodošla. Nezadovoljne španske podanike se hujska močno proti malomarni španski vladi. Mej tem ko divjajo vstaši zunaj in pretijo španskemu kraljestvu odpad Kube in Filipinskih otokov, pojavljajo se doma v Španiji najresnejši nemiri. Nastopili so takozvani karlisti in ščuvajo ljudstvo proti španski monarhiji. Tem se pridružijo brezdvomno republičani, katera zveza more vzbuditi strah, da so dnevi španski monarhiji šteti. — Iz Barcelone se k tem poročilom javlja, da je policija aretovala bivšega ministra in poslanika Estevaneza in 17 drugih odličnih oseb, ker so na sumu, da organizujejo revolucijo, da se odpravi monarhija in ustanovi republika.

Kreta. — Po skupnem prizadevanju evropskih vele-vlastij je Turčija konečno dala Kreti tako ustavo, s katero so zadovoljni vsi zmerni elementi. Mohamedanski fanatiki se seveda ustavljajo vsakaterim reformam, toda z ozirom na to, da javni funkcionarji, policija, vojaštvo in uradniki niso po n vi ustavi sami mohamedanci, se bode nemirnežem moglo pravično na prste stopiti in jih prisiliti, da se z novimi razmerami sprijaznijo. Da bi Turčija le hitro izvela vse reforme in ne bi izvedbo nekaterih teh celo opustila! Pa za to bodo že skrbela velevlasti. Tako je končano klanje na Kreti. Mnoge je uničilo in jim prizadalo velikanske gmotne škode. Koliko se je prelilo krvi! Grška, ki je v pomoč vstašem potrosila precej milijonov, s konečnim izidom homatij na Kreti ni zadovoljna, ker je popolnoma računala, da o tej priliki dobi Kreto v svojo last. — Nasproti Armencem v Carigradu, ki so prouzročili ondi znano rabuko, izdala je turška vlada najstrožje naredbe. Z ubogimi Armenci delajo strašno. V množinah jih pobijajo, ropajo in s silo iztirujejo iz Carigrada. Turška policija in uradniki grozno zlorablajo ukaz vlade, da je Armence primerno kaznovati. Poseči bo pač tudi tu velevlastim vmes, da se naredi konec klanja Armencev.

Obrtnija.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Strešine in pokrivanje streh.

§ 52. Strešine je tako sestavljati, da ne morejo vodoravno na zidovje potiskati.

Podzidnice smejo biti samo na dveh straneh od zidovja obdane; najnižje ploskve strešnega lesovja morajo ležati najmenj 8 cm nad podstrešnim pomostom vzvišene; v obče ne sme strešno lesovje biti v nikaki dotiki z nadstropom najvišjega nastropja. Podstrešni stebri ali ključi smejo stati samo na srednjih zidovih ali na križih (zvez-znih tramovih).

Vezane špire je praviloma ukazati na razdaljo največ 4 m in križi ali zvezni tramovi med podstrešnimi stebri (ključi) ne smejo biti izrezani.

Strehe je pokrivati z opeko, škrlji, kovino ali z drugim gradivom, o katerem je c. kr. deželna vlada priznala, da je varno proti ognju.

Podstrešje in podstrešne sobe.

§ 53. Podstrešje mora biti pomosteno tako, da je varno proti ognju.

Podstrešna zaporna vrata morajo biti železna ali s kamenitimi podboji ali v železnih okvirih.

Podstrešja z več nego 30 m dolžine morajo biti razdeljena po vsi širokosti podstrešja s požarnimi zidovi 0.15 m debelimi in 0.15 m nad strešno ploskev sezajočimi. Skozi požarno zidovje ne sme biti pretaknjen noben les. Vsak izmed teh požarnih zidov mora imeti železna, na obeh straneh s kljukami oskrbena samozaporna vrata v podbojih varnih proti ognju.

Stanovanja v podstrešji dopustna so samo tedaj, če leže k večjemu neposredno nad drugim nastropjem, ter so od obmejnih delov podstrešja ognjevarno z masivnimi stenami odločena.

Strešni žlebovi.

§ 54. Vse nove hiše morajo imeti proti cesti kovinske, proti ognju varne in nepremočne strešne žlebove primerne velikosti, in narediti jih je tako, da se prepreči kap sneženi plazovi in padanje strešnega gradiva na tla.

Pri strešnih žlebovih je napraviti odtočne cevi primernih obmer, katere odvajajo vodo neposredno v kanale ali v kakšno ponikovalno jamo.

Po tukaj danih predpisih se je ravnati tudi pri že obstoječih poslopih, kadar se obnavljajo žlebovi ali strešni robovi.

Glavni obkrajki (simci) in zidove na njih.

§ 55. Gibavni obkrajki morajo tudi brez ozira na to, če strešina obremenjuje zidovje, biti stabilni. Obkrajki z nerazmernim velikim napuščem pri poslopih, ki stoje naravnost ob prometnih ploskvah, niso dopuščeni.

Obkrajki nikdar in nikjer ne smejo biti z vezili pritrjeni na strešina jih v napušču ne sme obremenjevati.

Zidav nad streho se je kar največ ogibati. Atike in opaži morajo biti brezpokojno trdno z vezili pritrjeni.

Okna in vrata.

§ 56. Loki nad okni in vrati morajo biti oblokani ali tako konstruirani, da je nad njimi ležeče zidovje zidano na traverzah.

Okna o pritličji, ki leže neposredno ob hišnem pročelju meječem na ulice in katerih podoknjak je menj nego 2.0 m nad trotoar vzvišen, ne smejo naprej moleti; ravnotako ne smejo tam biti narejeni ven moleče mreže ali na zunaj odpirajoča se okna in veteriška krila; v pritličji ne smejo odprta vrata in vratnice čez širino hiše naprej moleti.

Plinovodi in elektrovodi.

Plinovodne cevi morajo biti do višine cestnih svetilnic vzdane in vsi odtoki morajo biti napravljeni z največjo previdnostjo; plinove cevi ne smejo biti napeljene pod tlomi stanovanj. Plinomeri ne smejo biti postavljeni v bližini kurilnih naprav in v prostorih, ki služijo za spalnice, in za njih postavljanje je v obče uporabljati samo takšne prostore, ki so zadosti svetli in se dado dovolj prevetrovati.

Plinovodi in elektrovodi v poslopih se morajo napravljati po obstoječih dotičnih posebnih predpisih.

Stranišča.

§ 58. Stranišča morajo biti narejena v poslopih, biti morajo znotraj v svetlem najmenj 0.90 m široka in 1.20 m dolga, ter je skrbeti za zadosten dostop zraku in svetlobe. Ista je z ozirom na število in kakovost stanovanj napraviti v primernem številu. V hišah, kjer so narejena samo mala stanovanja, mora najmenj po dvoje stanovanj imeti svoje posebno stranišče. Lesene cevi se pri straniščih ne smejo uporabljati. Žlebovi morajo dobiti primeren padec, ne nad 45 stopinj proti navpičnici.

Stavbinsko oblastvo ima paziti na to, da se pri novih stavbah, v namene izplakovanja, vodovod, če le mogoče, neposredno v stranišče napelje.

S stanovanjskimi prostori stranišča ne smejo biti v nobeni direktni zvezi. V stanovanju narejena stranišča morajo biti od sob ločena s predvrtiščem. Shrambe za jedi je praviloma napravljati kar najdalje od stranišč.

Shrambe za jedi je dopuščeno samo takrat napravljati neposredno poleg stranišč, kadar so od stranišč ločene z najmenj 0.30 m debelim zidom. Straniške cevi se morajo brez premembe svoje prostranosti kot hlapovne cevi izpeljati nad streho.

V obče je pri napravi stranišč skrbeti za prevetrovanje, kolikor je največ moči.

Stranišča narejati proti cesti ni dopuščeno.

Pri razsežnih popravah pokvarjenih stranišč v že obstoječih hišah se je tudi ravnati po gorenjih določilih.

Kadar obstoječa stranišča ne zadostujejo določilom tega zakona, sme stavbinsko oblastvo ukazati, da se iz zdravstvenih razlogov odstranijo v primerni dobi.

Naprava tako imenovanih komunskih uličic mej dvema hišama je prepovedana. Kjer že sedaj obstoje, jih je po mogočnosti odstraniti. Če to ni mogoče, paziti je na snago v taki uličici, zategadelj se odpadki, gnoj in druge take stvari tja ne smejo metati. Posebno ne smejo tudi stranišča speljavati se v te uličice. Kjer so sedaj stranišča v zvezi s takimi koti, ima se le to v teku dveh let odstraniti ter je mestna občina, če mestni svet tako sklene, opravičena, pri vsakem slučaju prevzeti del dotičnih troškov in sicer največ dve tretjini.

Gnojne jame.

§ 59. Gnojne jame morajo imeti nepremočne stene in tla, in trdne, dobro zapirajoče pokrove ter biti narejene, kolikor je največ moči, oddaljene od vodnjakov in stanovanj.

(Dalje sledi.)

sultan glasom poročil popolnoma pripravljen. Na njegovo povelje je bilo vse pripravljeno, da se na dano znamenje začne splošno klanje Evropecev. Sultan je baje izjavil, da se morajo pokončati kristijani in razrušiti cel Carigrad, če se tuje brodovje prikaže v Dardanelah. — Velevlasti morajo pač skupno nastopiti in narediti konec neznosnim razmeram v Turčiji.

Obrtnija.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Hišni kanali, greznice.

§ 60. 1.) Pri novih stavbah ob že kanaliziranih cestah je hišne kanale napeljati v mestne kanale. To velja tudi o že obstoječih hišah, v kolikor je po dotičnih cestah kanalizacija že izvršena.

2.) Pri novih stavbah ali napravah, ki so toliko kakor nova stavba, je tam, kjer še ni mestnih kanalov, za odvajanje nesnage do greznice napraviti kanal, ki mora biti nepremočen, imeti ne pod $0.30 m^2$ v prerezu in biti narejen s kar največjim padcem.

Te kanale je kar najbolj oddaljene od vodnjakov izpeljati ter jih tako narediti, da se v hiši sami ne more lahko priti do njih; takšne kanale napeljati pod stanovanji praviloma ni dopuščeno. Kadar pa bi se takšna naprava izjemoma dovolila, tedaj je pri kanalih, kakor tudi pri napeljanih ceveh unanji obseg obzidati z $0.15 m$ debelo betonsko plastjo, in so v takšnih progah vlažni ali preiskovalni preduhi tako narediti, da je napeljava dotičnega kanala in dotičnih cevij vsak čas zunaj stanovanj dostopna.

Hišni kanali morajo biti narejeni v okrogli obliki, tako da ne propuščajo vode, pri čemer je dopustno uporabljati beloprstni cevi, kjer je na razpolaganje voda za izplakovanje. Na primernih mestih morajo imeti kanali odprtine za snaženje. Kjer pa ni vode za izplakovanje, tam je napraviti prolazne hišne kanale, kadar ni mogoče, jih čistiti z glavnega kanala.

Greznice za fekalije, gnojnice ali pomije je napraviti z nepremočnimi zidanimi stenami in z nepremočnim dnom. Iste je, kolikor je največ možno napravljati oddaljene od vodnjakov in o njih krajni legi je razsoditi stavbinskemu oblastvu vpoštevaje sosedne razmere.

Držati se je načela, da greznice naj ne sezajo do sosedove meje. Kadar bi se temu ne moglo ogniti, zatlačiti je greznico proti sosedovi meji s plastjo ilovice, da se osami.

Padovinske vode in vode na prebitek od vodnjakov je tam, kjer ni kanalizacije, ali kjer jih ni možno drugače odvajati, napeljati v ponikovalne jame.

Kadar obstoječe greznici ne zadostujejo gorenjim prepisom, tedaj sme stavbinsko oblastvo ukazati, da se po njih iz zdravstvenih ozirov prenarede v primerni dobi.

Napuščene ali prizidavne stavbe balkoni itd.

§ 61. Stavbe, ki prikrajšujejo cestno širino, brez posebnega dovolila niso dopuščene. Praviloma je zatorej prepovedano napravljati čez stavbinsko črto napušč, ven molečo stavbo s stebri ali oporami, dalje zagrade, varovalne kole, predložne ali proste stopnice, kakor tudi ven moleče izložnice. Da se napravi risalit širok $0.15 m$, se sme na cestah, ki imajo $12 m$ ali več širine, praviloma dopustiti.

Podzidovi z všteti morebitnimi dekoracijami in portali pri pritličnih prostorih smejo $0.15 m$ čez stavbinsko črto ven moleti, vendar ne smejo ti podzidovi na nobeni točki presežati višine $1 m$. Za to, da se podzid ven pomakne ali poviša na to mero, treba je dovolila stavbinskega oblastva.

Odprti balkoni ali galerije na podstavah so dovoljeni, vendar ne smejo nič več nego $1.20 m$ do vnanje strani ograje ali prislona čez pročelje ven moleti. Pomoli potrebujejo posebnega dovolila in morajo se v vsakem nadstropju z zidovjem po vesilih zvezati. Isti se smejo napravljati po ulicah, ki so najmenj $12 m$ široke, toda morajo biti najmenj $3 m$ od sosedne hiše oddaljeni in ne smejo nad $1.2 m$ ven moleti.

Balkoni morajo ležati na železnih ali kamenitih nosilcih ter imeti železne ali kamenite ograje. Nadstreški, zaveze, balkoni in pomoli morajo biti narejeni v toliki višini, da prehod na cesti ali trotoarji ni prikrajšan.

Kadar se pri naoglednih predalnikih, štacunskih izložnicah itd. popravijo koloturne oboknice, se morajo iste kolikor mogoče brez hrupa zapirati in odpirati.

Dimniki.

I. Občna določila.

§ 62. Za dimnike brez izjeme velja določilo, da mora bitiv sak les najmenj $0.15 m$ in za debelost strešne opeke od svetle odprtine dimnikove oddaljen ter ostati popolnoma osamljen. Glave je dimnikom narejati z malim napuščem.

Zidovje dimnikov mora najmenj $1 m$ na gorenji strani merjeno — moleti nad strešno ploskev in biti najmenj $0.15 m$ debelo. To zidovje napraviti je — pričnši $1 m$ pod streho — z dobro namočene opeke in zamete iz finega portlandskega cementa. Od podstrešnega pomosta dalje naj je tudi od zunaj ometano in zamazano.

Dimnike postavljati na bruna ali, če se dimniki poševno potegnjeni, na lesovje, kakor tudi vzdavati les v dimnikov zidovje, je kar najstrožje prepovedano. Pri poslopjih, ki stoje neposredno ob javnih prometnih ploskvah, je dimnike postaviti tako, da ne mole čez strešno ploskev, ki je obrnjena proti prometni ploskvi.

II. Posebna določila.

a) Prolazni dimniki.

Prolazni dimniki morajo imeti v svetlem najmenj $0.45 m$ v kvadratu. Pri večji višini jih je v zgornjem delu z železnimi obroči in z vertikalnimi šinami zvezati.

Sicer pa se je, kolikor moči, ogibati prolaznih dimnikov.

b) Dimniki za večja kurišča.

Visoki dimnike je v spodnjem delu postaviti v takšnih obmerah, da jih je možno povišati.

Za napravo je dodati statični račun, ter je pri tem vzeti dvojno varnost proti prevratu ob pritisku vetra s 150 kg na vsak m^2 . Največja dopustna obremenitev se vzame z 8 kg za 1 cm^2 .

Takšne dimnike je pri spodnjem ustji oskrbeti z železnim zapahom, ki ga mora kurilec raz svojega stališča zapirati ali z ravno tako zapornico, in v onih višočinskih progah, ki so več nego 50 cm prostorne, z notranjimi derezami.

Gradivo dimnikovo mora biti proti ognju varno. Železni dimniki se smejo dopuščati, takšni iz pločevine pa samo za osamljene industrijalni stavbe, ali če stoje sredi hiš, samo za začasno uporabo.

(Dalje sledi.)

O zemljeknjižnem vpisu listin pod 100 gld.

Deželni zakonik, kateri je bil dne 22. julija letos izdan in razposlan, priobčil je deželni zakon z dne 7. julija 1896. števil. 33, kateri je stopil takoj z dnevom izdatve v pravno moč.

Ta zakon imel je ta namen, da je hkrati tudi državni zakon z dne 5. junija 1893. števil. 109 drž. zak. stopil v veljavo v naši deželi, ker je dotični pogoj za posledobno veljavo določen v § 2. tega zakona.

Deželni zakon ima stvarne določbe vse v § 1, kateri predpisuje visokost zneska do 100 gld. za vporabo državnega zakona. Vse druge določbe so v državnem zakonu, pa tudi v enem samem paragrafu, § 1.

Poglavitne nadrobnosti iz teh določb hočemo tu navesti, da zabranimo pomote, ako bi se razširilo mnenje, da zadostujeta samo podpisa dveh prič mesto dosedanje legalizacije na dotičnih listinah. A temu ni tako. Da je listina pravilno narejena, velja sledeče, ter hočemo navesti vse važne določbe zakona: Glasiti se ne sme listina na več nego 100 gld. in v ta znesek se ne štejejo obresti ali drugi pripadki.

Ako se torej listina glasi na več nego 100 gld. kake glavnice (tirjatve, kupnine, vrednosti), četudi samo na krajcarje več, na pr. na 100 gld. 30 kr., potem se mora podpis na listini legalizovati tudi za najprej tako, kakor dosedaj. Ako se pa listina glasi na 100 gld. glavnice in morebiti še na 10 gld. zaostalih obresti ali toliko stroškov, potem ni treba za vknjižbo te listine nobene legalizacije, ako se je noče, akoravno je seveda vsakateremu na prosto dano, ako hoče tudi na tamošnji listini dati svoj podpis legalizovati po sodniji ali po notarju.

Ako pa nočeš svojega podpisa dati legalizovati, potem moraš skrbeti, da se podpišeta še dve priči s polnim imenom in priimkom in vsaka priča mora lastnoročno še dostavek zapisati, v katerem pove: 1. kaj je njegova obrt ali njegovo delo, posel ali opravilo, 2. kje da stanuje, 3. svojo starost, 4. da priča osebno pozna tistega, katerega podpis potrjuje kot pristnega.

Te dostavke mora vsaka priča posebej in vsaka lastnoročno pisati pod svojim podpisom.

Te določbe veljajo, kakor je vže gori omenjeno za kupne pogodbe, za dolžna pisma, za pobotnice, tudi za zadolžnice, katere so dogovorjene v kaki kupni pogodbi na pr. radi zemljišča v večji vrednosti nego 100 gld. Ako na pr. kupiš zemljišče za 200 gld., mora biti sicer legalizovan podpis prodajalca, a tvoj ne; ako pa za ostanek teh 200 gld., na pr. za delni znesek 100 gld. dovoliš prodajalcu vknjižbo na tvoje ravno kupljeno ali na drugo zemljišče, potem ni vsekako treba, da se tvoj podpis tudi legalizuje, marveč ti smeš takrat, ali pa kasneje, ali pa tudi preje ko se prodajalec podpiše, ukreniti, da se na kupni pogodbi tvoj podpis potrdi po dveh pričah na isti način, kakor je to govori povedano.

Omejena je pa vendar veljava takih listin na obseg enega in istega zbornega (deželnega ali okrožnega) sodišča, čez ta obseg pa ne velja listina za vknjižbo, marveč za samo zaznambo ali prenotacijo in zmerom tudi za navadno dokazilo. To je glede zbornega sodišča razumeti tako, da listina velja za vknjižbo ali izknjižbo samo tedaj, kadar je na listini kraj izdaje imenovan, ki je pod istim zbornim sodiščem, kakor je dotično zemljeknjižno sodišče; na pr. kraj, v katerem se je izdala listina, je Postojna in vknjižiti je pa treba v Litiji; to bi bilo veljavno, ne bi pa veljalo, ako bi se vknjižba imela uršiti pri sodniji v Zatični z ono listino iz Postojne. Kajti Postojna in Litija sta v okrožju ljubljanskega zbornega sodišča, Zatična pa v novomeškem. V Zatični izdana listina se ne more vknjižiti pri sodniji v Litiji, ker spada on kraj v novomeško zborni sodišče, drugi v ljubljansko.

Zakon tudi nima veljave za pooblastilne listine in ne za vknjižbe v deželni deski (Landtafel); konečno seveda tudi ne more zakon veljati za listine, v katerih ni navedena nobena številka zneska, koliko da znaša terjatev ali kupnina ali vrednost itd.

Vsled tega novega deželnega zakona bode v nujnih zadevah, ali kadar podpisatelj listine sploh ne more ali noče potovati k notarju ali k sodniji, postopanje vsekako koristno in olajšujoče, samo treba je skrbeti za priči, kateri sta pisanja dovolj zmožni, da zamorete pisati razven svojih imen še gori navedene dostavke, vsaka priča za-se.

Pri tej priliki pa pripomnimo, da je tudi dosti nujnih slučajev pri podpisovanju listin, v katerih je znesek mnogo večji, nego 100 gld. ter da se v takih slučajih priporoča — namesto da bi se vsako pisanje opustilo — da se listina z vknjižbenim dovoljenjem glede zneska nad 100 gld. na pr. 600 gld., 2000 gld. itd. podpiše ter da se zraven podpišeta še dve priči samo z imenom in pri-

sija, Avstrija in Nemčija, da hočejo varovati Turčijo pred morebitnim napadom Anglije in so Rusijo pooblastile, da vse potrebno v tem oziru ukrene, se zdaj nekoliko čuje o tem, da hoče Rusija vendar v zvezi in sporazumno z Anglijo prijeti Turčijo. Pravijo da je to posledica carjevega bivanja na Angleškem. Obisku carjevemu na Angleškem so pripisovali veliko politično važnost. Sedaj sklepajo listi iz tega obiska navedeno sporazumljenje. Turški sultan se ba e že resno boji skupnega postopanja Rusije in Anglije proti njemu. Očividno je pač, da če se vevlasti zedinijo za skupno postopanje, je turškega gospodstva v Evropi konec.

Francija in Rusija. — Ruska carska dvojica pride na Francosko v Cherbourg dne 4. oktobra. Dne 7. oktobra se o carjevi navzočnosti položi tu temeljni kamen velikemu mostu, kateri dobi ime po carjevem očetu Aleksander III. Priprave za dohod carjev so velike. Car obišče tudi francoski parlament, kjer se mu predstavi senat in zbornica. — O bližajočem posetu carja na Francoskem, pišejo listi mnogo. Poudarja se, da je prihod carja v Pariz velikega pomena in to za rusko-francosko zvezo in za ohranjenje miru sploh. Zatrjuje se tudi, da Rusija in Francija tem povodom skleneta vzajemno postopanje v Turčiji v tem smislu, da se Turčija ohrani. Karakteristično pri tem je to, da nobena vevlast brez Rusije ne upa nič proti Turčiji. Le če bi bila Rusija poleg, potem se da vse storiti. Kakor iz bivanja carjevega na Angleškem sklepajo na vzajemno postopanje Anglije in Rusije v Turčiji, tako i iz bivanja carjevega na Francoskem hočejo politiki izcimiti skupno postopanje Rusije in Francije v Turčiji. Bližnja prihodnjost bo pokazala, če bodo vevlasti res kaj ukrenile proti Turčiji, ali če ostane pri starem. Dobro bi pač bilo, če bi se tega malomarnega sultana prav pošteno prijelo.

Obrtnija.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

b) Neprolazni dimniki.

§ 65. Glede stavbe uporabe neprolaznih dimnikov se je držati nastopnih predpisov:

1. Neprolazni dimniki se smejo narejati okrogli ali kvadratični. Najmanjša izmera takih dimnikov je pri okroglih 0.17 m v premeru, pri kvadratičnih pa 0.15 m stranske dolžine in noben dimnik se ne sme narediti z manjšo ploskovno mero.

2. Vsaka kurilna skupina posameznih nadstropij, mora dobiti svoj dimnik.

Če se več nego dve kurišči priklopiti k takemu dimniku, tako je njegov rabni prerez na 300 cm², — to je pri okroglem dimniku premer na 0.20 m, pri kvadratičnem pa stranska dolžina na 0.18 m — razširiti. Praviloma je napeljati največ po tri kurišča v jeden dimnik. Več nego štiri kurišča napeljati v dimnik je pod vsemi okolnostmi nedopustno.

3. Notranja ploskev takšnih dimniških cevi mora biti kar najgladkejša.

4. Ozke dimnike je napravljati kolikor največ mogoče navpično. Postavljati jih na pošev pod 60 stopinj k vodoravni črti ni dopustno.

Zborni dimniki za odvajanje saj v klet se naj pri novih stavbah, kolikor mogoče, predpišejo.

5. Vsak neprolazni dimnik mora imeti spodaj, kjer se sam začneja in v podstrešji za to, da se osnaži saj, stransko odprtino s 40 cm višine in toliko širine, da je jednaka dimnikovemu premeru; to odprtino je napraviti primerno strešni konstrukciji, na vsak način pa tako, da je oddaljena od vsakega lesa.

Te odprtine je zapirati z dvojnimi železnimi snažilnimi durcima, ki imajo 0.03 m široko pripiro, tako da se na vseh štirih straneh trdo prepro na zid.

Durca je poskrbeti z dotičnimi številkami stanovanja in nadstropja.

Skupine takšnih snažilnih durec v podstrešji je napraviti tako, da se zapirajo z železnimi počez položnimi drogovi in narediti jih je, kolikor je največ moči, zunaj podstrešnih odelkov, da so dostopni od zveznih hodnikov.

Lesene konstrukcijske dele, ki so v bližini snažilnih durec, je najmenj v dolžini dimnikove telesnine obвити s pločevino.

6. Pri ozkih dimnikih, ki sezajo nad 1 m nad streho, je kolikor moči uporabljati kameninske nastavke.

7. Prepovedano je ustje dimnih cevij iz hiš obračati proti ulicam ali proti dvorišču.

Dimnice ali prekalnice.

§ 66. Dimnice ali prekalnice morajo biti proti ognju varno zidane, oblokane, z železnimi vrati zaporne in s kamenjem ali opeko pomostene.

Parnokotelske naprave.

I. Veliki kotli.

§ 67. Veliki parni kotli naj se kolikor moči postavljajo v pogreznjenih prostorih in oddaljeni od stanovanj. Od delaren morajo prostori za takšne parnokotelske naprave biti ločeni s polnim najmenj 60 cm debelim zidom (izvzete so neobhodno potrebne zvezne odprtine), smejo biti samo lahko pokriti in nikoli ne oblokani ali na vrhu zazidani. Izhodna vrata je v vsakem slučaju napraviti proti dvorišču tako, da se ven odpirajo. Za postavljanje velikih kotlov je treba odobrenja stavbinskega oblastva, ki mora poprej v presojo name-ravane naprave prouzročiti komisijonalno razpravo v zmislu §§ 23. do 25.

Parne kotle je vzidati po črtežih, katere je sestavil izdelovalec dotičnih parnih kotlov ter dotični potrdil državni nadzorni organ.

II. Mali kotli in kotliči.

§ 68. Za male posamezno uporabljane parne kotle se glede njih postavljanja dovoljujejo olajšave.

Mali kotli, to so takšni, katerih prostornina pri polni napolnitvi do zakonite vodovišinske marke ne presega 1 m³, njih parni pritisek ne 6 atmosfer in njih kurilna ploskev ne 10 m², se smejo postavljati v hišah, v katerih stanujejo ljudje, in prosto v delarnah, če

1. v neposredno nad njimi se nahajajočih prostorih nihče ne stanuje in če v njih ne bivajo stalno delavci;

2. dimnik, ki sme biti tudi navaden dimovni odvod, presega najmenj višino strešnega slemena neposredno bližnjih hiš;

3. ostane kotel najmenj 3 m od vsake sosedne meje oddaljen.

Za postavljanje malih kotlov je treba odobrenja stavbinskega oblastva.

Za postavljanje kotličev, t. j. takšnih kotlov, katerih prostornina pri popolni napolnitvi do zakonite vodovišinske marke ne preseza $0,5 m^3$, njih parni pritisek ne 4 atmosfere in njih kurilna ploskev ne $2,5 m^2$, veljajo predpisi obstoječi za napravo kurišč.

Isti ne potrebujejo posebnega stavbinskooblastvenega dovolila, vendar mora uporabitelj pred obratovanjem s takšnim kotlom to naznaniti stavbinskemu oblastvu, dokazavši pritrldilo hišnega lastnika, in kakor pri velikih in malih kotlih, pristojnemu parnokotelskemu komisarju, ter pri tem položiti prepis zakonitega certifikata o parnem pritisku, o čemer mu je izročiti potrdilo izvršenega naznanila.

(Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

Navod o pridelovanju slame za pletenje. Splošno.

Ker se za pletenje slamnatih kit večinoma uporablja samo pšenična slama, zato je v tem navodu, kadar je govorica o slami sploh, razumeti vselej pšenično slamo.

Pri pridelovanju slame je ravnati tako-le:

Nekoliko dni potem, ko se je osulo cvetje, se slama s koreninami vred poruje in v šopke poveže. Šopki naj bodo tolikšni, da jih je lahko z eno roko objeti. Te šopke je potem najpoprej prav dobro posušiti; med sušilom pa na nje ne sme priti niti dež, niti kaka druga moča. Suši se lahko na solncu ali tudi pod streho, n. pr. pod kozolcem ali na kakem drugem pripravnem prostoru.

Kadar so šopki suhi, se denejo na kup nekoliko oblože in najmanj 6 do 8 dni tako puste. Tako zloženi pa lahko ostanejo tudi veliko dalje časa, celo več tednov ali mesecev, to pa samo tedaj brez kvare, če so bili do dobra suhi, in če tudi med tem časom ni nobena mokrota prišla do njih.

Ko so se šopki dovolj uležali, se na ravno pokošnem travniku ali na pašniku prav na redko razgrnejo, tako nekako, kakor se razgane pahlajča. Tako razgrnjeni naj leže tri dni in tri noči. Tretji dan se obrnejo, da pride spodnja stran na vrh, in tako naj ostanejo zopet en dan in eno noč. Ko so se od zadnje rose posušili, je vse delo opravljeno.

Podrobno.

Pšenično slamo je zato tako zgodaj poruvati, da se ne primejo stebel temni madeži. Ko namreč

pšenica dozoreva, se delajo po največ stebelcih blede madeži. Ti madeži pozneje počrne, in z nobeno rečjo jih ni moči odpraviti. Taka madežasta slama je tudi mnogo manj vredna.

Toda tudi prezgodaj ruvati slamo, ni dobro, ker je steblo pri kolencu še premehko; zato se pri sušenju skrči in ga gre precej v izgubo. Da se kolikor mogoče natančno določi, kedaj je pravi čas ruvati pšenico, je treba za pletenje odmenjeno stebelce, to je oni del stebelca, kateri sega od glasu pa do prvega kolenca, samo iz zavitka potegniti in je na tistem mestu poskusiti, je li mehko ali trdo. Če je ondi zadosti trdo ter se torej ni bati, da bi se pri sušenju skrčilo, tedaj začneš lahko takoj ruvati. V obče je čas za to nekaj dni potem, ko se je cvetje osulo.

Vzrok, zakaj je ruvati slamo s koreninami vred, je ta, ker se šopki brez korenin nikakor ne morejo tako trdno povezati, da ne bi se poizgubilo precej stebelc, kadar so že suhi in se sem in tja prenašajo. Vezati je zategadelj dovolj trdno in blizu korenin. Za vezilo je dobra stara slama, v vodi namočena. Tudi ravno izruvana stebelca služijo, ali motvoz ali kje kako drugo trdno vezivo. Pripravna bi bila tudi kaka trdna trava, na pr. tako zvana „trda trava“.

Boljše je, da se napravijo šopki bolj majhni, k večjemu tako veliki, da jih je moči z eno roko obseči. Prst, katera se še drži korenin, je dobro otepsti.

Sedaj pride sušilo. Ves ta čas ne sme priti na šopke nikakršna mokrota, oziroma rosa ali dež. Dobro je torej, če se pšenica poruje takoj dopoldne kakega lepega dne, da poleži slama do večera na njivi in se že takoj prvi dan precej posusi. Šopki se potem neso vsak dan ob lepem vremenu na solnce in zvečer, predno prične padati rosa, ali če se pripravlja k dežju, zopet pod streho. Tako se ravna toliko časa, da je vse popolnoma suho. Šopki pa se posuše tudi na ta način, da se razobesijo takoj od začetka pod kozolcem ali na kakem drugem pripravnem kraju. Paziti je na to, da visi klasje naravnost navzdol, a ne morda po črez, ker tako se lahko stebelca skriva. Za to sušilo je pač treba dalje časa, prihraniš pa si dela, ker šopki lahko vise pod streho, kolikor časa hočeš, in jih ni treba tja in sem prenašati, da se dovolj posuše.

Kadar so suhi, se šopki lepo zložijo na kup; klasje bodi obrnjeno na znotraj, korenine na zunaj, stebelca pa morajo vedno lepo ravno ležati. Tako ostanejo šopki najmanj 6 do 8 dni. Če potem ne utegneš slame še dalje obravnavati, ali če hočeš iz katerega koli vzroka počakati, ostanejo šopki lahko še na kupu. Gledati pa je na to, da se ne zmočijo in da se slama vzpričo tega ne ugreje in ne plesni. To bi bilo zelo napačno in bi lahko slamo do cela pokvarilo. Posebno je paziti, da niso mokra tla, kamor se polože šopki, da ne postanejo vlažni. Če je precej velik kup slame, je treba večkrat pogledati in ga od vseh strani preiskati, tu in tam izvleči kak šopek

Ogerski državni zbor se je v ponedeljek s prestolnim govorom slovesno zaključil in ob enem razpustil. Nove volitve bodo že drugi mesec in se nova zbornica snide še pred Božičem. Volilno gibanje se je povsod že začelo. Vlada je že tudi vse potrebno storila, da svojim kandidatom zagotovi večino. Kjer to z lepa ne pojde, se bodo pa poslužili sile. Pod pretvezo, da je treba varovati red, bodo razgnali opozicijske volilce, kakor je že navada na Ogerskem. Slepnilo se bode tudi že pri sestavljanju seznamov volilcev. To se bode tem ložje zgodilo, ker je gospodska zbornica zavrгла zakon, po katerem bi se verifikacija volitev bila prepustila sodiščem.

Avstro-Ogerska in Rusija. — Ko bi se bila otvoritev Železnih vrat ob Donavi vršila pred posetom ruskega carja na Dunaju, bi bili brezdvomno posebno ruski listi kaj nelaskavo pisali o tej otvoritvi, pri kateri so se bratili naš cesar in rumunski ter srbski kralj. Vse druge razloge o rešitvi orijentskega vprašanja bi bili spravili na dan. Tako sta se pa baje naš cesar in ruski car pri sestanku na Dunaju natanko dogovorila o orijentskih zadevah in se tudi v vsem zjediniła o rešitvi perečega turškega vprašanja. Ruski listi niso torej o otvoritvi Železnih vrat nič neprijazno pisali, češ, da Rusija popolnoma zaupa Avstro-Ogerski glede korakov v orijentu. To prijateljsko sporazumljenje mej tema dvema mogočnima državama je velikega pomena za ohranitev miru.

Anglija. — Ruska carska dvojica zapustila je minole dni Anglijo, kjer je bila v posetih pri kraljici Viktoriji. Sestanek teh dveh mogočnih vladarjev je velikega pomena za svetovni mir. — Kraljica Viktorija praznuje prihodnje leto šestdesetletnico svojega vladanja. Ta doba je imenitna, ker ni doslej še noben vladar toliko časa gospodaril v Angliji in ker se je tekom zadnjih 60 let Anglija jako razvila in se z raznimi kolonijami pomnožila. Le Irska ne bo mogla 60letnice kraljice z nobenim veseljem in zadovoljstvom praznovati, ker je ta dežela pod njenim vladanjem močno propala. Vsi napori Ircev priboriti si pravic bili so doslej brezuspešni.

Francija in Rusija. — Ruska carska dvojica je stopila na francoska tla dne 5. t. m. popoldne. Sprejem od francoske strani je bil velikanski. Do sredine Canal la Manche so spremljale angleške ladje carsko dvojico in so se vrnile, ko so došle naproti francoske ladje. K sprejemu v Cherbourg je došel republikanski predsednik Faure z vsemi prvimi državnimi dostojanstveniki. Sprejem je bil presrčen. Obilo zbrani narod je z nepopisnim naudušenjem pozdravil mogočnega samodržca. Dne 6. t. m. je prišla carska dvojica v Pariz. Vsprejem je bil impozanten od strani naroda. Velikega pomena je poset carjev na Francoskem posebno zaradi tega, ker se ima s tem posetom oficijelno potrditi rusko-francoska zveza, ki je dala zadnja leta povod tolikim razmotrivanjem.

Turčija. — Razmere v Turčiji so v toliko boljše v kolikor so bolj v korist turški vladi. Turčija je vendar le jela skrbeti za mir, ker se boji za se. Sultan dobro ve koliko sovražnikov ima in če bi grozno postopanje proti Armencem še dalje trpelo in bi nered in nemir še nadalje gospodarila v Carigradu, kdo ve če ne bi ti obili sovražniki sultanovi v vednih prekucijah prišli do moči in bi sultana pahnili s prestola. So pa tudi vevlasti precej močno pritiskale na turško vlado in jo prisilile, da je obljubila reforme, kakor jih te žele. Bodo li te reforme v korist miru, redu in blagostanju prebivalcev Turčija tudi izvela, pokazala bo prihodnost. Če jih bo, bo to storila le vsled sile. Je pa tudi njen obstoj le od tega odvisen. — Posebna komisija iz inozemskih častnikov v turški službi preiskuje, kateri policijsti, žandarji in vojaki so kaj krivi krvavih izgrediv v Turčiji. Naposled morda le kaznujejo nekaj pobijalcev, ker to zahtevajo vevlasti.

Obrtnija.

Stavbensi red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Motorji.

§ 69. Pri postavljanji brezšumno delujočih plinovnih strojev, vročezračnih strojev in podobnih, z elementarnimi silami delujočih motorjev je prepise o kotličih smiselno uporabljati. S šumom delujoči motorji potrebujejo, da se smejo postaviti, stavbinskega dovolila stavbinskega oblastva, ki mora poprej v presojo namerovane naprave povzročiti komisijonalno razpravo v smislu §§ 23. do 25. Za odvajanje zgorin je vselej primerno skrbeti.

Vnanja oprava, ograja.

§ 70. 1. Oblastvu pristaje, velike arhitektonske napake pri stavbi, ki se misli graditi, pograjati in njih izvršitev prepovedati.

2. Lepotilo poslopja ne sme žaliti estetičnega čuta, ter ne sme posebej tudi očesu kvarno biti s previšim odsevom.

3. Navadno surove zidanje, v kolikor je vidno raz javnih prostorov in ulic, ne sme ostati nezamazano.

4. Ograje proti cestam in trgom morajo biti, kolikor moči, zidane ali železne. Polni ograjni zidovi morajo biti na zunaj primerno olepšani; pokriti jih je proti ognju varno in voda raz strehe se ne sme odtekati po trotoarji. Duri in vrata v ograjah se morajo na znotraj odpirati.

Plotovi, planke, mreže in jednake ograje, s katerimi se omeje nezazidana zemljišča proti cesti, se smejo napraviti v najvišji višini 2 m ter morajo biti vslelej dostojno narejeni in redno vzdrževani.

Ta določila se ne uporabljajo na začasne ograje, ki so potrebne v namene nove stavbe.

Pešpot (trotoár).

§ 71. Vsako poslopje v notranjem stavbinskem okraji mora na ulični strani dobiti pešpot (trotoár) s primerno strugo: oba se morata položiti v predpisani nivel. Poleg vrtnih zidov ali drugačnih ograj se morajo napraviti ravno take pešpoti in struge.

Njih širina in način njih naprave, kakor tudi kakavost gradiva določi stavbinsko oblastvo.

Zidalcı novega poslopja ali prezidave so dolžni, še pred podelitvijo porabnega privolila napraviti pešpot proti strani javnih ulic, in sicer ne samo po daljavi poslopja, ampak tudi ob zemljišču, morebiti k njemu spadajočem, struge pa mora napraviti cestni posestnik.

Nadaljno vzdrževanje pešpoti prevzame občina.

Po ulicah, kjer zdaj še ni pešpoti, ali kjer obstoječe ne zadostujejo predpisom, ki jih občinski zastop izda o tem, bode iste napraviti po njega sklepu, in jedno tretjino stroškov plača dotični hišni lastnik, dve tretjini pa občina.

Tudi morajo v takšnih slučajih hišni posestniki napraviti pošpoto zavirajoče napušče, pred hišo položene stopnice, odrivače, itd. ob enakih razmerjih glede plačanja troškov, pred svojimi hišami, kolikor je moči odstraniti.

Poškodbe pošpota in strug, katere povzroči hišni ali zemljiški posestnik z zidanjem, je popraviti na njegove troške.

Za vnanji stavbinski okraj določi stavbinsko oblastvo, je li in kje je napraviti pošpoto (trotoarje). Pri tem se je posebno ozirati na prehod do notranjega v vnanji okraj.

Stavbinsko oblastvo je dolžno tudi v vnanjem okraju določiti širino, kakor tudi način napravljanja pošpota in gradiva, ki ga je zanje uporabljati.

Sestava zidovja v obče.

§ 72. Vsaka hiša mora imeti svoje glavne in požarne zidove, biti sama zase celotna ter takšna, da more sama zase odstati. V vsakem nadstropju mora imeti obilo vezi v glavnih, srednjih in pročelnih zidovih in za vsak stebrič med okni. Vezi je napraviti, kjer dolžnina to dopušča, tako, da gredo zdržema skozi zid.

V plasteh izvršeno mešano zidovje je dopuščeno v kleti in v temelju. Uporabljanje nabranega kamenja, je vendar brezbogojno prepovedano.

Lomljeno kamenje se sme samo za polaganje temelja in za ravno zidovje v kletih, oziroma v podzemlju in še tukaj samo tedaj uporabljati, kadar so lahko vložljivi.

Pri pregadah morajo posamezne stene s sponami zvezane med seboj.

Stavbe, namenjene za stanovanja, morajo, da se izsuše, praviloma vsaj osem tednov v surovem zidovju osati.

(Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

O odpisovanju zemljarine zaradi poškodbe prirodnega donosa (donosa iz pridelkov po ujimah.)

(Zakon z 12. dne julija 1896. l.)

§ 1. Zaradi poškodbe prirodnega (naturalnega) donosa po ujimah (elementarnih dogodkih) je pri kmetijskih obdelavah (kulturah) — v kolikor se gledé njih zemljarina ne odpušča, oziroma ne odpisuje že po določenih §§ 6., 31. do 33. zakona s 23. dne maja 1883. l. (drž. zak. št. 83.) — kakor tudi pri gozdnem svetu zemljarino razmerno odpisati po meri naslednjih določil.

I. Pri kmetijskih obdelavah.

§ 2. Pri kmetijskih obdelavah nastane pravica do davčnega odpisa:

1.) Ako je bil po toči, vodi, ognju ali po miših ali po trtni uši pri zemljiških parcelah do štirih hektarov

pokončan najmanj četrti del prirodnega donosa parcele, pri parcelah po več kakor štiri hektare merečih pa prirodní donos enega hektara najmanj.

2.) Če so bile po drugih nenavadnih in neodvratnih prigradkih (kakor so: suša, moča, pozeba, žuželke, parasitne bolezni, strupena rosa in plesnoba (oidium), žitne sneti vsake vrste [rtasta snet, oblata snet, mažasta snet, smrdljiva snet], dalje rožiček, poležba žita itd.) brez krivde lastnikove zemljiške parcele poškodovane v najmanjši izmeri, pod 1.) oznamenjeni, in je tako bil prirodní donos dotičnega gospodarskega kosa uničen v takem obsegu, da tisti po zemljarinskem operatu na poškodovano parcelo spadajoči čistí donos, katerega je po stopnji poškodbe šteti za uničenega, znaša več kakor četrtino skupnega čistega donosa obdelanih kmetijskih kultur tistega obdačenčevega posestva, ki leži v eni davčni občini.

§ 3. Da se presodi stopnja škode, napravljene na čistem donosu kmetijskih obdelav, je v poštév jemati samo obdelani del parcel, in nato določiti stopnjo uničbe tistega donosa, ki ga je bilo pričakovati od obdelanega dela.

Parcele ali parcelni deli, ki ob nastopu ujime niso bili še obdelani, pa so bili vendar po tistem kmetovalnem načinu, kakor je v občini navaden, za obdelavo namenjeni, se privzemó v pozvedbo škode tedaj, kadar so po elementarnem dogodku za tisto kmetijsko leto postali popolno nedonosni.

§ 4. Ako kateri v § 2. oznamenjenih elementarnih dogodkov nastopi v takem času, ko so kmetijski zemljiški pridelki že pobrani, to je ali že pod streho zvoženi ali na polju po deželni navadi shranjeni, ni davčnega odpisa zaradi poškodbe pobranih zemljiških pridelkov.

Izjema nastane samo tedaj, kadar je že pobrane kmetijske zemljiške pridelke povodenj ali kaka druga neodvratna ujima uničila popolnoma ali deloma.

§ 5. O presoji obsega poškodbe je gledé kmetijskih obdelav treba na oko vzeti letni donos, katerega bi bilo doseči v kmetijskem letu, v katerem je nastal dogodek.

V tem oziru je paziti na naslednje:

1.) Ako ste gledé obdelave, v kateri je parcela, v občini navadni v letu dve žetvi, se oceni prvi pridelek z dvema tretjinama, drugi pridelek z eno tretjino letnega donosa.

2.) Enako je uničeno prvo setev šteti samo za dve tretjini letnega donosa tedaj, kadar je bilo moči z novo setvijo doseči kak priroden donos.

3.) Pri mešanih obdelavah je poškodbo glavnega pridelka šteti z dvema tretjinama, poškodbo drugotnega pridelka z eno tretjino letnega donosa.

Za glavni pridelek se ima tisti, kateri ustreza obdelavni vrsti, vpisani v zemljarinskem operatu. Pri njivah pa, ki so obsajene z vinsko trto, velja vino za glavni pridelek.

4.) Pri večkratni poškodbi parcele v istem kmetijskem letu se je na davčne odpise, zaradi poprejšnje poškodbe zakonito osnovane ali že dovoljene, ozirati samo

nikom dovolile vse pravice jedne narodnosti. Veleposestvo ima že sedaj prevelik vpliv, a potem naj bi pa veleposestniki imeli tolike pravice, kakor vsi Čehi ali pa vsi Nemci v deželi. Ker bi se deželni odbor in odseki volili po kurijah bi tudi bili Slovani prikrajšani, kadar bi imeli večino v deželnem zboru. Veleposestniki so tako bolje nemškega mišljenja in posledica vsemu temu bi bila, da bi Nemci imeli večino v deželnem odboru in odsekih.

Vidi se, da liberalni Nemci s svojo navidezno prijenljivostjo ne mislijo koristiti Čehom, temveč se hočejo samo zavarovati in še nadalje nemško gospodstvo na Moravskem. Zato pa dvomimo, da bi Čehi pospeševali njih namere, ko tako mora prej ali slej propasti umetno nemško gospodstvo v deželi.

Politični pregled.

Državni zbor se je zadnje dni pečal s proračunom, domovinskim zakonom in zakonom, s katerim se dovoljujejo vojaški novinci. Dunajski poslanci se posebno ustavljajo novemu domovinskemu zakonu. Pomagal je jim celo dr. Scheicher, ki je skušal dokazati, da bode novi domovinski zakon tudi na škodo kmetskim občinam, kar se mu pa ni posrečilo.

Mladočehi in socijalni demokrati. — Mladočehi so sklenili, da bodo povsod v peti kuriji podpirali socijalnega demokrata, kjer pride to s krščanskim socijalistom v ožjo volitev. Temu je pa največ povod to, da krščanski socijalisti na Dunaju odrekajo Čehom vse pravice.

Grof Badeni in levica. — Grof Badeni vedno manje naklonjenosti kaže levici. Njegovo delovanje očitno meri na to, da jo razbije. Veleposestnike hoče odločiti od stranke. Da misli premeniti svojo politiko, je vidno tudi iz tega, da je odpovedal podporo stari „Pressi“, katera sedaj neha izhajati. Vladni list bode odslej „Reichswehr“, ki je Slovanom pravičen. „Reichswehr“ se preosnuje iz tednika v dnevnik. Levičarji so jako vznemirjeni. Boje se že, da njih stranka popolnoma izgine.

Nove državnozborske volitve bodo baje v marcu ali pa aprilu. Nekatere stranke zahtevajo, da se poprej skličejo deželni zbori, da bodo sklepali o tem, če se upeljejo direktne volitve v posamičnih kronovinah.

Brnski škof v pastirskem listu opominja škofjane, naj ne volijo v deželni zbor mož nasprotnih katoliški veri in narodni enakopravnosti, ravno tako naj ne volijo mož, ki niso zvesti domovini in cesarju ter zro čez mejo. Ta pastirski list nemškim liberalcem in narodnim Nemcem ni po volji, ker bi radi zatili Čeha in gledajo le preradi čez državne meje, se bolje čutijo Pruse, kakor Avstrijce. Napadajo zatorej škofa. Seveda tedaj je pa jim bilo prav, ko je nadškof grof Schönborn šel v Rim tožit krščanske socijaliste. Tedaj niso rekli, da se škofje ne smejo mešati v politiko.

Gleispach. — Minister grof Gleispach in baron Gauč mislita odstopiti. Ne ujemata se s politiko grofa Badenija. Če bi levica šla v opozicijo, tudi Gleispachu ne bode drugega kazalo. Položaj je isti ko je bil v začetku Taffejeve vlade. Tedaj je v ministerstvu bilo tudi nekaj levičarjev. Vlada je omahovala sedaj na to, sedaj na ono stran. Levica je šla v opozicijo, in prisilila svoje somišljenike, da so iz ministerstva izstopili. Na to je pa Taffejeva vlada se bolje oprla na konservativce in je minister Dunajewski v zbornici naravnost bil izjavil, da se vlada hoče opirati na desnico. Ravno tako bode Badeni tudi sedaj poiskal uporo na desnici, ako bi levica ne delala ovire. Najbrž je pa levica se od tedaj nekoliko izpametovala. Kar se tiče grof Gleispacha, bi Slovenci ne žalovali

za njem, ker on pospešuje germanizacijo pri sodiščih. Na Štajerskem in Koroškem hiti z zamenjavanjem slovenskih uradnikov z nemškimi. Za goriškega državnega pravdnika je imenoval strankarskega Italijana, ki ne zna slovenščine, jezika večine dožele.

Francija in Rusija. — Veličastni sprejem ruskega carja na francoski zemlji in sploh obisk ruske carske dvojice v Parizu razmotrujejo politiki različno. Car je v neki napitnici poudarjal alijanco rusko-francosko. Iz tega sklepajo francoski in tem prijazni listi na rusko-francosko zvezo, ki obstoji, dočim posebno nemški listi, ki se boje te zveze, odločno temu oporekajo, da bi ista v resnici obstajala. O tej zvezi se je mnogo pisalo, a ker se ista ni oficijelno razglasila, se taji, da bi ista sploh eksistirala. Govori se tudi, da je car sedaj v Parizu podpisal dotično pogodbo. Naj bo tako ali tako, brezdvomno je, da obstoje mej Francijo in Rusijo najboljše prijateljske razmere, ki so zadnja leta veliko pripomogle k ohranitvi evropskega miru. Prirčen sprejem carske dvojice v Franciji pa je priča, da Francija jako simpatizuje z Rusijo. Zveza mej tema dvema državama obstoji in potem naj je tudi tajna. Svet ve za njo in jo tudi upošteva. — Seveda socijalistiški, radikalni in nihilistiški prekucuhi so tudi sedaj rovali proti sprejemu ruskega carja v Franciji. Toda francoska vlada je vedela pravočasno ukreniti, da ti nezadovoljneži niso očitno kalili slovesnih dnij carskega bivanja na Francoskem. — Car je daroval 100.000 frankov za reveže v Parizu. — Veliko važnost pripisujejo daljščima pogovoroma, katerega sta imela ruski car in upravitelj ruskega vnanjega ministerstva Šiškin z francoskim vnanjim ministrom Hanotauxom.

Obrtnija.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Opečna mera in debelina zidu.

§ 73. Najmanjša mera za zidno opeko je določena z 39 cm dolžine, 14 cm širine in 6.50 cm debeline.

Jakost zidov je odvisna od obremenitve zidov, od uporabljenega gradiva, od števila in višine nadstropij, od globine sob in od sestave stropov.

V nastopnem se torej ustanavljajo samo določila za zidovje navadnih hiš, ki se naredi iz navadne apnene malte pri čemer velja pravilo, da pri napovedi in pri kotiranju zidne jakosti ni vpoštevan omet in zamaz.

1.) Jakost zidovja je izračunati po stopnjah polovice opečne dolžine; zatorej se smejo delati samo zidovi v jakosti $\frac{1}{2}$, 1, $1\frac{1}{2}$, 2 itd. zidne opeke, pri čemer veljajo v kotiranju in računjanju nastopne zaokrožitve:

za $\frac{1}{2}$ opečni zid zaokrožitev na 0.15 m				
" 1	"	"	"	" 0.30 "
" $1\frac{1}{2}$	"	"	"	" 0.45 "
" 2	"	"	"	" 0.60 "
" $2\frac{1}{2}$	"	"	"	" 0.75 "
" 3	"	"	"	" 0.90 "
" $3\frac{1}{2}$	"	"	"	" 1.05 "

i. t. d.

2. Pri večkrat prodratih zidovih, katerih stebri bi ne imeli potrebne odpornosti, ko bi bili zidani iz na-

vadne opeke, je napraviti te stebre iz izprane ali beloprstene opeke s cementno malto, ali iz kamenja ali pa iz železa, kar je poodčiti v stavbinskem črteži. Tudi je podati zračuneno nosilno zmožnost.

3.) Glavni zidovi najvišjega nadstropja morajo do sobne globine 6 50 m v nadstropji imeti 0 45 m debeline, pri sobni globini nad 6 50 m pa 0 60 m.

Pri uporabi stropov iz tramov (poprečnikov) je glavne zidove spodnjih nadstropji zidati z ojačenjem 0 15 m tako, da se napravijo vselej od zgoraj doli računeno v sledečih dveh neposredno drugo nad drugim stoječih nastropjih, glavni zidovi v isti debelini, potem pa od nadstropji do nadstropja za 0 15 m močnejši.

Vsled tega morajo glavni zidovi pri sobni globini do 6 50 m v zadnjem nadstropji pri štirinadstropnih stavbah vsaj 0 90 m, pri sobni globini nad 6 50 m v gornjem nadstropji pa vsaj 1 05 m v pritličji debeli biti.

Pri uporabi stropov iz stropnikov morajo glavni zidovi, da se dosežejo proste blazine za stropnike, od stropov predzadnjega nadstropja začnši v vsakem nadstropji pa vsaj 1 15 m v pritličji debeli biti.

Pri uporabi stropov iz stropnikov morajo glavni zidovi da se dosežejo proste blazine za stopnike, od stropov predzadnjega nadstropja začnši v vsakem nadstropju do vštetega pritličja dobiti po 0 15 m ojačenja.

Pri uporabi oblokanih ali lesenih stropov na železnih nosilcih (traverznih stropov) sme zidna jačina pri sobni globini prvega nadstropja znašati do 6 50 m v dveh najvišjih nadstropjih 0 45 m, v prvih dveh najbližjih nadstropjih 0 60 m, v pritličju 0 75 m, v kleti pa 0 90 m.

Pri sobnih globinah nad 6 50 m je mero v predstoječi lestvici vselej ojačiti za 0 15 m.

Oni deli glavnih zidov, ki ne služijo za blazine strešnim konstrukcijam, smejo brez ozira na mero sobne globine po vseh nadstropjih z vštetim pritličjem vred dobiti 0 45 m jakosti.

Jednonastropne hiše, katerih sobna globina ne preseza 6 50 m, smejo pri uporabi stropov iz tramov v pritličji od podzida do strešinske nazidnice biti zidane iz enakodebelih zidov v debelosti 0 45 m.

4.) Srednji zidovi morajo imeti 0 60 m debeline.

Pri jednonadstropnih poslopih smejo biti srednji zidovi 0 45 m debeli, kadar se uporabljajo stropi na železnih nosilcih.

Pri uporabi stropov iz stropnikov pa mora biti v srednjem zidu, ako se ist nadaljuje na zgoraj, med obojestransko najmenj 0 15 m merečo blazino v zidu najmenj 0 45 m presledka, zid mora tedaj biti 0 75 m debel.

5.) Požarne zidove (čelne zidove) je od spodaj do podstrešnega pomosta narediti najmenj 0 30 m debele, pri tri- ali štirinadstropnih poslopih pa v pritličji 0 45 m močne; služijo li požarni zidovi zajedno kot blazine za stropne, tedaj jih je napraviti od spodaj do onih nadstropij, kjer je tako, 0 45 m debele.

6.) Zidovi pri dvoriščih z vrhno svetlobo morajo tam, kjer služijo kot direktne blazine za strešne kon-

strukcije ali kot sklepno zidovje za stanovanja in kuhinje, biti najmenj 0 45 m debeli, drugače zadostuje zanje jakost 0 30 m.

7.) Ozidje pri stopnicah mora v poslopih z največ dvema nastropjema imeti najmenj 0 45 m debeline, v poslopih z več nadstropji pa v najspodnejšem nadstropji 0 60 m debeline. Za stopnično vreteno zadostuje jakost 0 45 m.

8.) Zidovi pri hodnikih, ki ne zapirajo poslopja na zunaj in tudi ne služijo za stropne blazine, se smejo narejati v debelini 0 15 m, v pritličji pa morajo biti najmenj 0 30 m debeli.

9.) Ločilni zidovi morajo imeti najmenj 0 15 m debeline in napraviti jih je samo v zvezi z glavnimi in prednjimi zidovi (brez oprog). Ločijo taki zidovi dve različni stanovanji, tedaj naj so vsaj 0 30 m debeli. Služijo li ločilni zidovi zajedno kot jednostranska blazina za lesene stropne, tedaj jih je napraviti 0 45 m debele če se na zgoraj podaljšajo; sicer zadostuje debelina 0 30 m. Zidane ločilne stene na smejo ležati na lesenih stropih in v zgornjih nadstropjih ne stati na oprogah v pritličji oblokanih.

10.) Vse notranje zidove je onih krajih, kjer imajo dimnike v sebi, napraviti najmenj 0 45 m debele.

11.) Glavne in srednje zidove, kakor tudi požarne zidove je v kletih in v temeljih napraviti 0 15 m močnejše nego v pritličji.

Prizidek teh zidov proti ulicam ne sme znašati več nego 0 15 m.

O odstopih od prestoječih pod točko 1 do 11 navedenih pravil pri uporabi drugih konstrukcij in drugega gradiva, kakor kamenja, cementa, železa itd., ali o odstopih od pravilne opečne mere, kakor tudi pri štirinadstropnih stavbah sploh razsoja stavbinsko oblastvo na postavi podanih dokazov o dovoljni trdnosti in stalnosti.

12.) Napravljati stavbinske objekte iz zidanih pregrad ali lesenih sten praviloma ni dopuščeno. Takšne objekte sme v posebnih slučajih dovoljevati stavbinsko oblastvo.

Nasproti pa je dopuščeno v ločitev posameznih sestojnih delov kakšnega stanovanja uporabljati takšne pregrade ali lesene stene, toda na obeh straneh morajo biti z malto ometane in zamazane.

Lesena konstrukcija pregrad mora biti v posameznih delih trdno zvezana in zazidana z zidom, ki je debel najmenj 0 15 m.

Od notranje svetline dimnikov morajo biti pregrade in lesene stene najmenj 45 cm oddaljene. Pregrade, ki stojé druga nad drugo, morajo dobiti v vsakem nadstropji samonosno konstrukcijo.

Pri zidanih pregradah morajo na navpičnim in poševnem lesovji po sredi biti pribite trioglate skobe, da se zidovji bolje zveže z lesom.

V neposrednji bližini kurišča je napraviti masivno zidovje.

13.) Pri uporabi železnih traverz se smejo prostori z napravo polnih zidov porazdeliti v vsakovrstne poljubne pododelke pod tem pogojem, da je dolžina vsake traverzne blazine jednaka poldrugi višini traverze.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Preiskavanja usnja za gonilni jermen. Vzemi kakih 25 gramov usnja, katerega hočeš preiskati in ga sežgi v majhnem topilnem loncu. Ko se je usnje spepelilo, je stehtaj. Če je usnje dobro, ne sme zgubiti nad 3 % na tože.

Vezilo za lončene cevi. Kadar staknemo za vodo-vode, stranišča itd. lončene cevi, moremo jih s tem tako trdno zvezati, da ne more voda uhajati. Dosedaj so za to rabili cement. Boljši je pa zmes, ki se naredi iz 6 delov lanenega olja, 8 delov v prah zdrobljenega apna in 1 del pavole. Ta zmes se ovije okrog cevi in trdno zadela. Čez nekaj tednov se strdi, da je trda kakor kamen.

O odpisovanju zemljarine zaradi poškodbe prirodnega donosa (donosa iz pridelkov po ujimah.)

(Zakon z 12. dne julija 1896. l.)

(Dalje.)

§ 10. Pri gozdnih škodah je ovedeti dejanski davčni predpis za hektar počenši od leta, v katerem se je primerila ujima, nazaj računeč za vse merodajni starosti lesa enaka leta, oziroma, ako davčna doba obseza manjše število let, za to manjše število let, in nato preudariti na tisto ploskev, na kateri je bilo lesovje pokončano.

Ako je na eni gozdni parceli poškodovano lesovje različnih starostnih razredov in ako je moči ploskve posameznih starostnih razredov ugotoviti iz pomagal, ki so pri rokah, ali z merjenjem, je treba dejanski davčni predpis za hektar in leto ovedeti za vsak starostni razred posebej.

Če pa pri neenaki starosti lesovja ni moči ločeno postopati po posameznih starostnih razredih, je ugotoviti povprečno starost pokončanega lesovja iz srednje debelne starosti lesa, kakor se najde na poskusni ploskvi.

Kjer je gozdni kos vcenjen v več dobrotnih razredov, je treba posamezne dobrotne razrede zase jemati v poštevedaj, kadar so natanko omejeni.

Drugače je za davčni odpis ovedeti povprečni čisti donos za hektar.

Ko se določa starost posameznih starostnih razredov, se ne sme prekoračiti sečna starost (*turnus*), ki je v operatu zemljarskega katastra preudarjena za podlogo obdavčenja.

Tudi se ne sme nikakor jemati starost višja, kakor kolikor iznašajo leta, v katerih je bil gozd kot tak obdačen.

Če pri poškodbi gozdnega sveta, kar je bilo lesovine, ni bila uničena, ampak samo tako čisto izpreme-

njena, da se je vrednost lesovine zmanjšala, je ovedujoč škodo in vstretni ji davčni odpis v poštevedaj vzeti vrednost ostale lesovine, oziroma denarno vrednost, ki jo je izkupati zanjo.

III. Vkupna določila.

Vsako poškodbo na prirodnem donosu, za katero se na podstavi § 1. tega zakona zahteva davčen odpis, mora posestnik poškodovane parcele ali njegov pooblaščenec — da ne izgubi pravice do zahteve — v osmih dnevih potem, ko je zapazil škodo, naznaniti davčnemu oblastvu prve stopnje (okrajnemu glavarstvu, davčnemu upravstvu, davčni lokalni komisiji).

Pri pismenih naznanilih se ne štejejo v ta rok oni dnevi, ko ona tekó po pošti.

Za pooblaščenca lastnikovega se štejejo: zakonski drug, zakoniti zastopniki nesvojepravnih oseb, zakupnik ali užitnik zemljišč, vodeči in pooblašteni gozdni ali grajščinski uradnik in pa župan občine, oziroma načelnik izločene grajščine, v kateri ležé poškodovana zemljišča.

Tudi more več zemljiških posestnikov vkup naznaniti škodo.

Za naznanila o poškodbi prirodnega donosa po trtni uši se uporabljajo sem mereča določila zakonov s 3. dne oktobra 1891. l. (drž. zak. št. 150.) in s 26. dne junija 1894. l. (drž. zak. št. 139.). Naznanilo škode in druge vloge v dotičnih razmerah so koleka proste.

§ 12. Kadar bi promet med občino, v kateri se je prigodila škoda, in sedežem prvostopinskega davčnega oblastva bil nenavadno zaviran, se dopušča izimno, naznanilo škode v postavljenem nepreloženem roku z enako močjo vpodati pri bližnjem davčnem uradu.

§ 13. Davčno oblastvo prve stopnje pretehta prejeta naznanila gledé na uvete (pogoje) davčnega odpisa ter dá, če ti uveti obstojé, po komisiji ovedeti škodo.

(Konec sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Divji kostanj je dober za krmo živini. Krave imajo več mleka, ako se jim daje. Ker je grenak, naj se poprej skuha, da grenčico zgubi. Posebno je dobro, če se daje kravam z repnim zeljiščem. Če se kostanj zmelje in pomeša mej otrobi daje dobro pičo za kokoši. Če se divji kostanj dalje spravi rad plesni. Ker plesniv kostanj ni za živinsko krmo, naj se posuši, če se misli dalje spraviti.

Po zimi glej, da bode v hlevih gorko. Če živina prezeba, je bolje lačna in jej moraš dajati več jesti, ali pa hujša. Vsekako ima živinorejec že škodo, če je v hlevu mraz.

Razglasilo. Na postavi deželnega zakona z dne 18. februarja 1885 se s tem splošno naznanja, da morejo posestniki žrebcev, kateri hočejo v prihodnji spuščalni dobi spuščati svoje žrebce za plemenitev tujih kobil, zglašati te svoje žrebce najpozneje do 10. dec. 1896. pri političnem okrajnem oblastvu, v čegar okoliši se nahaja stajališče žrebčev. Dovoljeno je zglašilo izvršiti pismeno ali ustno; ob enem je naznaniti ime in priimek, potem stanovišče žrebčevega posestnika, kakor tudi pleme, starost, barvo in stajališče žrebčev. Za žrebce sploh pod štirimi leti in za noriške žrebce pod tremi leti se ne dajejo dopustila za spuščanje. Kje in kedaj bode izborna komisija zglašene žrebce pregledovala in zanje dajala dopustila, dá se ob svojem času na znanje.

litve vršile v znamenju bajonetov. Vlada bode pač napela vse sile, da vrže grofa Zichyja. Če on ne bi bil voljen, bi ljudska stranka povse delavnosti ne mogla razviti.

Rusija in Nemčija. — Veliko važnost pripisujejo nemški listi temu, da se je ruski car na svojem potovanju te dni zopet sešel z nemškim cesarjem v Wiesbadenu. Tudi po udarjajo okoliščino, da se je upravitelj ruskega unanega ministerstva Šiškin na potu iz Pariza ustavil v Berlinu in ga je sprejel cesar Viljem v avdijenci ter je dlje časa konferiral s kancelarjem Hohenlohe. Zagotavlja se, da je hotela Rusija s tem popraviti postopanje Šiškina, ki se potovaje iz Petrograda v Pariz ni ustavil v Berlinu. Tudi smatrajo v Nemčiji to v tem oziru za dobro znamenje, ker mislijo, da je hotela Rusija zboljšati slab utis, katerega so napravile na Nemčijo sijajne manifestacije koalirane Rusije in Francije povodom bivanja carjevega na Francoskem. Priznati se mora, da je Rusija imela morebiti res ta namen, ker hoče poleg posebno prijateljskih odnošajev s Francijo vendar v svojo korist v prijateljski zvezi ostati z Nemčijo.

Italija. — Za poroko kraljevičev s črnogorsko princezino Heleno se delajo v Rimu velikanske priprave. Samo stroški za olepšavo in pravo cerkve, v kateri bo poroka, so proračunjeni na 85 000 frankov. Ruski car je nevesti daroval 1 milijonov rubljev za doto in diadem od demantov, v vrednosti dveh milijonov frankov. Tudi se čuje, da bo sam navzoč pri poroki. — Na Siciliji so se pojavili zopet veliki neredi mej delavci v žvepljenih rudnikih. Nastali so vsled njih slabega stanja. Reforme, ki so se napravile v varstvo teh, se niso obnesle in pokazale, da so le lastniki rudnikov imeli dobiček od njih. Razmere delavcev so ondi sila žalostne.

Kuba. — Španski vojski se sila slabo godi na Kubi. Vstaši premagujejo in prav lahko se že zdaj reče, da je Kuba zgubljena za Španijo. Španska vojska je pač preslaba proti tako organizovanim vstašem kot so Kubanci. Krivda, da se španski vojski godi slabo, pa zadene tudi špansko vlado samo in poveljnika Weylerja, ki ne preskrbi vojakov s potrebnim življenjem. Umevno je, da vsled tega tudi nobene discipline ni v vojski. Kar so baje Zjedinjene države trdo prijele Španijo, zakaj ne neha z nepotrebnim upustošenjem Kube, je španska vlada naročila svojemu poveljniku Weylerju, da čim preje zvrši izročeno mu delo na Kubi, sicer ga odpokliče in družega postavi na njegovo mesto. Niti Weyler niti kdo drugi ne bo dosegel nobenih uspehov na Kubi. Naposled bo vendar morala Španija sprevrediti, da je zahtevane reforme uvesti na Kubi, če neče imeti vojske z Zjedinjenimi državami, ki so se jele odločno potegovati za Kubance. Poslednjega se bo Španija na vsak način izognila.

Turčija. — Homatije trajajo dalje. Velevlasti ugibljejo, kaj je storiti in se vsaka zase tudi pripravljajo za vse slučaje. — Komisija, ki se je sestavila iz tujih častnikov v službi turške vojske v namen, da preišče, kdo je kriv zadnjega klanja v Carigradu, je hitro dokončala svoje delo. Brez vsake preiskave namreč predložil se je od sultanove strani tej komisijski zapisnik, da ga naj podpiše. Nekateri člani so podpisali druge, ki niso hoteli, se je odpustilo iz službe. Zapisnik kar naravnost pravi, da so klanja krivi kristjani. Kako naj se ima zaupanje v sultana in vlado, če je očitno, da je sultan sam prouzročitelj vsega zla. Pravijo, da je mož sila krvoločen in boječ se za prestol nabira zaklade, ko bi uvel reforme, katere zahteva ljudstvo, bi ne mogel tako izsesavati svojih podložnih. Velevlasti vedo prav dobro, da je sultan sam vir vseh homatij, le žal, da se ne morejo zjediniti, da bi vrgli za zmirom tega malopridnega vladarja. Za turške homatije so se jele tudi zanimati Zjedinjene države amerikanske. Ker Turčija ne dovoli njihovemu brodovju pred Carigrad, hočejo s silo tja proreti. Tudi se čuje, da hočejo velevlasti tem izročiti nalogo, da naredo mir v Turčiji. Turčija je že v skrbeh in se pripravlja na vojno. Boji se prav, da Rusija zasede Carigrad.

Amerika. — Tako agilne agitacije za kako volitev, kakor je zdaj v Zjedinjenih državah za volitev predsednika, pač še ni skusila celo tako pretkana Amerika. Ta volilna agitacija, katere se udeležuje vse, trpi že nekaj mesecev, dočim se ima volitev vršiti še le novembra meseca. Po uspehu agitacije moreta sedaj le še dva kandidata v poštev priti, namreč demokrat Bryan, ki deluje za se s tem, da hoče srebrno denarno veljavo in Mac Kinley, ki je pristaš zlate veljave. Najnovejša poročila vedo povedati, da ima zdaj Kinley zagotovljeno znatno večino, če mu vsi pristaši ostanejo zvesti. — Sedanji predsednik Cleveland ni niti kandidat.

Obrtnija.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Četrty oddelek.

Izjemna določila in stavbinske olajšave.

Notranji in vnanji okraj.

§ 74. Stavbinske olajšave se nanašajo ali na razliko med vnanjim in notranjim okrajem ali na razliko med odprtim in strnjenim stavbinskim zistemom. Meje med notranjim in vnanjim okrajem so povedane v členu II. tega zakona.

Strnjeni in odprti stavbinski zistem.

§ 75. Za strnjeni stavbinski zistem je šteti tist zistem, kjer so poslopja na obojestranske sosedne meje prizidane in tam s požarnimi zidovi dokončane. Ob cestah, za katere je predpisan ta stavbinski zistem, se morajo poslopja praviloma dotikati. Izjemoma se dopuščajo presledki, toda ne pod 6 m od sosedne meje.

Za odprti stavbinski zistem je šteti tist zistem, kjer se na staviščih postavljeno poslopje ali na več staviščih istodobno postavljena skupina poslopij ne sme raztezati do sosednih mej, ampak mora med poslopjem ali med skupino poslopij ostati prost prostor, ki se ne sme zidati (§§ 77. in 78.). Pri takšnih stavbah se proti prostemu prostoru obrnjene strani hiše ne smejo zazidati s požarnim zidom, ampak morajo dobiti pročelje, ki se ujema z arhitekturo vsega poslopja. Tam, kjer v odprtem stavbinskem zistemu že zdaj stoje poslopja, ki sezajo do sosedne meje in so sklenjene celo s požarnim zidom, na katerega še ni nič prizidano, mora stavbinski prosilec sosednega zemljišča svoje novo poslopje, ki ga misli postaviti, prizidati na ta požarni zid. V katerih cestah ali cestnih delih je uporabljati strnjeni in v katerih odprti stavbinski zistem, to določuje mestni uravnavni črtež.

Predvrti.

§ 76. V kolikor so pri ustanovitvi stavbinske in cestne črte določeni predvrti, morajo biti dostojno vzdrževani in zagrajeni; zazidati ali uporabljati je za skladišča ni dopuščeno. Predvrti ne smejo biti niti ob cestni črti niti ob sosedni meji z masivnim zidovjem ali z zaprtimi

plankami zagrajeni; masivni podzid sme imeti največ 0,80 m višine.

Vile.

§ 77. Nove stavbe v tipu vil na staviščih v odprtem stavbinskem zistemu v notranjem okraji morajo biti zidane istomerno k cesti in njih sprednji glavni zidovi ne smejo biti manj nego 5 m od določene cestne črte nazaj na stavišče pomaknjeni, tudi mora v tem slučaju ostati prazen najmanj 6 m širok prost prostor med novo stavbo in sosedno mejo, da se na njem napravi vrt, in med stavbinskim objektom in cesto prosto puščeni del zemljišča se ne sme zazidati. Pri vsaki takšni stavbi se mora zemljišče v cestni črti zagraditi s primerno visokim podzidom, na katerega se postavi ograja ali železna mreža zadostne jakosti in prijetne oblike.

Zemljiški deli, ki se pri takšnih novih stavbah puste na strani, se smejo samo tedaj od stavbinskega objekta ločiti in kot samostalne parcele zazidati, če dajo po določenih prejšnjega odstavka za takšno stavbo dovolj prostora.

Proti cesti se mora po dolžini ograje narediti predpisani trotoar.

Višina, dolžina in razstoj poslopij, višina prostorov za stanovanje.

§ 78. Dopustna višina poslopji po odprtem stavbinskem zistemu ne sme niti v notranjem niti v vnanjem okraji presezati dveh nadstropij nad pritličjem, pri čemer se polnadstropje (mezzanin) šteje za jedno nadstropje, pri tem mora veljati načelo, da višina hiše od cestnega nivela do strešnega roba v notranjem okraji ne sme presezati 17, v vnanjem na 15 m; ta višina velja pri padajočem cestnem zemljišču na njega najnižji točki.

Dopustna dolžina posameznih poslopij po odprtem stavbinskem sistemu se ravna po razmerah dotičnih cest in njih okolice.

Širina presledkov med posameznimi poslopji ali skupinami poslopij in med sosedno mejo v vnanjem okraji mora znašati najmanj 4 m, tako da znaša razdalja med dvema posloppema najmanj 8 m. Svetla višina stanovanjskih prostorov v podrejenih nadstropjih se sme pri poslopijih v vnanjem okraji znižati na 2,60 m.

Napravljati pritlična poslopja ob cestni strani katerega stavišča je samo pri odprtem stavbinskem zistemu in samo s posebnim oblastvenim dovolilom tedaj dopuščeno, kadar se ista umaknejo najmanj 5 m za cestno smer in dobe predvrte in kadar se tla v pritličji položijo najmanj 1,50 m vzvišena nad cestni nivel.

Delavska hiša.

§ 79. Takozvane delavske hiše je dopuščeno zidati v odprtem stavbinskem zistemu, in sicer na prostorih, katere oblastvo za to primerne spozna, toda samo jedno nadstropje visoke.

Pri teh hišah je dopuščena predalčna stavba, izvzemši one zidne dele, kjer so napravljene kurilne naprave in kurišča, ki morajo biti zidane iz polnega zidovja v potrebni jakosti.

Jakost zidov in pregrade.

§ 80. Uporabo pregrad znotraj kakor zunaj poslopij je v vnanjem okraji pod nadstopnimi pogoji dopuščena:

1. Vsa poslopja iz pregrad je sezidati na temeljnih zidovih, kateri mole najmanj 0,30 m nad zemljo.

2. Višina takšnih stanovanjskih poslopij ne sme razven pritličja znašati več nego jedno nadstropje.

3. Vse kurilne naprave, kurišča in dimniki, kakor tudi vse njih se dotikajoči deli glavnih in določilnih sten na razdaljo 1 m morajo biti iz temelja zidami. V tem slučaju kakor v onem § 79. je pri pregradnih stavbah strehe napraviti iz ognjevarnega gradiva in strešne konstrukcije je od vrhnih stropov osamiti tako, da so varne proti ognju.

Ločilne stene med posameznimi stanovanjskimi sestavnimi deli se smejo za poslopja v notranjem in vnanjem okraji narediti iz poljubnega gradiva, samo v neposredni bližini kurišča je napraviti polno zidovje; lesene stene pa je na obeh straneh ometati in zamazati.

Ločilne stene, ki ločijo stanovanja, smejo narediti iz zidanih pregrad. Takšne pregrade pa je napraviti po določenih §§ 72. in 73.: 12.

Obrtnijske raznoterosti.

Obrtni zakon v tem zasedanju državnega zbora ne bode rešen. To ni bilo pričakovati, kajti sedanji poslanci imajo malo pojma za potrebe malega obrta.

Amerikanska mesarska zadruga v Čikagu je lansko leto poklala 1,076 579 goved, 1,880.144 koštrunov in 1,652 172 prasičev. Družba ima 9419 delavcev. Največ so zaklali na dan: 7570 goved, 12.104 koštrunov in 14 496 prasičev.

Železnica v več nadstropij. Železnico, ki drži v Novem Jorku nad hišami, mislijo povišati za jedno nadstropje. Na vrhu bodo vozili kolesarji. Napravljena bodo posebna dvigala, ki bodo dvigale kolesarje na to železnico.

Proti ognju varna plast za lesene strehe. Streho namaži dvakrat z vročim kotranom, in potem pa posuj po nji drobne presejane opekarske prsti. Čez nekaj dni se to popolnoma strdi. Mokrota ne more do lesa, goreti pa taka streha tudi ne začne.

O odpisovanju zemljarine zaradi poškodbe prirodnega donosa (donosa iz pridelkov po ujimah.)

(Zakon z 12. dne julija 1896. l.)

(Konec.)

§ 14. Škodo oveduje na mestu samem odposlanec finančnega oblastva s sodelovanjem dveh veščakov povernikov (zaupnih mož), ki jih finančno oblastvo izmed občanov postavi po nasvetu županstva, oziroma načelnštva izločene grajščine. Kadar bi med občani ne bilo pripravnih, gozdarstvu večjih mož povernikov, da bi pre-

g. c. kr. dež. predsednika barona Hein-a: „Nj. prevzvišenost g. ministerski predsednik je z ukazom z dne 10. oktobra t. l. št. 1007 dobil z Najvišjega mesta naročilo, da povodom Najvišjega godu izražene čestitke sporoči čestitemu predsedstvu Najvišjo zahvalo Nj. c. in kr. apostolskega Veličanstva“. — Zbornica je vzela to sporočilo stoje na znanje.

Zbornični tajnik predloži nastopno poročilo:

a) Vis. c. kr. trgovinsko ministerstvo se je obrnilo do zbornice z nastopnim ukazom: „Neka uradna objava je obrnila pozornost c. kr. trgovinskega ministerstva, oziroma c. kr. ministerstva za notranje stvari na neki preparat iz hmelja „Hopfenaroma“ ali „Liquidhopfen“, katerega je tvrdka Adolf Guggenheim v Gailingenu (Badensko) in Diesenhofenu (Švica) spravila v promet. Ker se je ta preparat od poklicane strani zaznamoval kot zdravju škodljiv in se je sprožilo, da naj bi se potrebno ukrenilo, da se ta izdelek ne razširi, se najprve prosi čestita zbornica, da kar najhitreje poizve in naznani, če, in v koliki meri rabijo omenjeni preparat kranjski pivovarji in pivarnarji, in kaj se je opazilo in skusilo pri njegovi uporabi“. Zbornica je na to poročala vis. c. kr. trgovinskemu ministerstvu, da se je obrnila na todeželne pivovarnarje in na udeležene zadruge, da poizve če, in v koliki meri rabijo pivarnarji in pivovarji omenjeni preparat „Hopfenaroma“ ali „Liquidhopfen“ in kaj se je opazilo in skusilo pri njegovi uporabi. Zadruge so sporočile, da jim ni znano, da bi pivarnarji in pivovarji rabili ta popolnoma neznani preparat. Pivovarji pravijo, da imenovani preparat ni znan, in da ga niti pivovarji, niti pivarnarji ne rabijo; vsled česar se glede njegove uporabe ne more nobenih skušenj imeti.

b) C. kr. deželna vlada je poslala zbornici nastopnina mestni magistrat ljubljanski naslovljeni dopis: Deželna vlada zavrača vlogo A. L. krovca z opeko in škrlji v Ljubljani, v kolikor se z isto pritožuje proti tamuradno izvršivši oprostitvi po imenovanem neopravičenega izvrševanja krovskih del obdolženih tesarjev F. P. in J. Z. in to vsled pomanjkljivih dokazov. Glede druge vsebine vloge razsodi deželna vlada po zaslišanji trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, na podlagi § 36. obrtnega reda, da spada kritje streh z opeko in deščicami na Kranjskem v upravičenostni obseg tesarskega obrta. Na Kranjskem smejo torej upravičeni tesarji taka kritja izvrševati brez posebnega sposobnostnega dokazila. Niso opravičeni izvrševati kritij s škrlji. Na Kranjskem so namreč to dela od nekdaj izvrševali tudi tesarji in nikdar še ni nikomur na um prišlo, da bi bil od teh zahteval še posebni sposobnostni dokaz, ker ona dela itak zna vsak izučen tesar. Vrh tega je sedaj na Kranjskem le jeden upravičen krovec in ni toraj misliti, da bi ta mogel izvršiti vsa dotična naročila.

c) Od c. kr. poštnega in telegrafskega ravnateljstva v Trstu je došel nastopni dopis: „Z ozirom na cenjeni dopis z dne 26. aprila 1895, št. 685, usoja se c. kr. poštno in telegrafsko ravnateljstvo uljudno naznaniti, da se vsled ukaza vis. c. kr. trgovinskega ministerstva z dne 5. julija t. l. št. 22.195, ustanovitve s pošto zvezane telegrafske postaje v Železnih tekoče leto ne more dovoliti iz proračunskih razlogov. Ustanovitev tega urada se pa namerava za l. 1897, v kateri namen c. kr. ravnateljstvo ne bo opustilo pred začetkom prihodnje stavbene dobe vnovič poročati in predlog staviti o predmetu na zgoraj omenjeno visoko osrednje mesto.

d) Na prošnjo občinskega predstojništva v Breznici pol. okraj Radovljiški, priporočala je zbornica pri c. kr. poštnem in telegrafskem ravnateljstvu ustanovitev poštnega in telegrafskega urada o Žerovnici.

e) Pri c. kr. finančnem ravnateljstvu priporočala je zbornica prošnjo tvrdke Luckmann & Bamberg v Ljubljani za dobivanje davka prostega bencina

f) Zbornica je priporočala pri c. kr. finančnem ravnateljstvu prošnjo mesarja Franca Mauriča iz Postojne za dobivanje denaturovane morske soli po znižani ceni.

g) Na c. kr. okrajno glavarstvo v Litiji in mestni magistrat ljubljanski je zbornica poročala v smislu zakona z dne 16. januarja 1895. drž. zak. št. 26, o prošnji tvrdke Lebinger & Bergmann v Litiji, oziroma o prošnji I. Žargija v Ljubljani za dovolitev razprodaje.

h) Zbornica je priporočala pri c. kr. vladi prošnjo Jak. Gartnerja iz Kroke za spregled redne doprinesbe sposobnostnega dokazila v svrhu izvrševanja žrebljarskega obrta kot namestnik svoje matere.

i) Prošnjo slikarja Ivana Pintarja v Novem mestu za spregled doprinesbe sposobnostnega dokazila v svrhu zajednega izvrševanja pleskarskega obrta je zbornica v smislu § 14. obst. 4. obrtnega reda priporočala pri c. kr. dež. vladi, ker je prosilec dokazal, da je že 11 let izvrševal ta obrt.

j) Prošnje peka J. R. na B. za spregled doprinesbe sposobnostnega dokazila za slaščičarski obrt zbornica ni mogla priporočati, ker prositelj ni dokazal, da bi se bil kedaj učil tega obrta ali pri njem za pomočnika delal.

k) Zbornica je priporočala pri c. kr. deželni vladi v smislu ministerskega ukaza z dne 16. sept. 1883, št. 26701, prošnjo Jak. Praprotnik-a iz Kroke za spregled doprinesbe učnega spričevala za žrebljarski obrt, ker je prositelj dokazal, da je bil že 18 let za pomočnika pri tem obrtu.

l) Prošnja urarja A. R. v Novem mestu za spregled doprinesbe sposobnostnega dokazila v svrhu zajednega izvrševanja zlatarskega obrta zbornica ni mogla priporočati, ker zavzema stališče, da zlatarski obrt ni soroden urarskemu obrtu, sicer pa prositelj ni dokazal, da je zmožen zlatarski obrt samostojno izvrševati.

(Dalje sledi.)

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Podstrešna stanovanja.

§ 81. Podstrešne sobe se smejo napravljati samo tedaj, kadar so popolnoma proti ognju varno pokrite, kadar so njih stropi popolnoma osamljeni in z opeko ali drugače ognjevarno pomostene.

Obsečne zidove teh podstrešnih sob je napravljati proti prostemu podstrešnemu prostoru kot zidane ločilne stene, najmenj 0.15 m debele, ali pa kot predalčaste stene iste jakosti, ki pa morajo biti na obeh straneh ometane in zamazane. Pododdelki takšnih podstrešnih sob se smejo narediti tudi iz lesa, toda takšne ločilne stene morajo biti na obeh straneh stukaturane. Dohod k sobam v podstrešji je na ist način napraviti ognjevaren. Njih okna je, kadar so narejena v strešni ploskvi, ob krajih obzidati ter jih zoper ogenj z oboknicami iz železne

pločevine zavarovati. Vsaka podstrešna soba mora imeti okno, ki se odpira na prosto.

Za podstrešne sobe se morajo napraviti posebni dimniki in glede kurišč veljajo tudi določila §. 3.

Balkoni, verande in strešni napušči.

§ 82. Kadar poslopje leži osamljeno, smejo se napraviti leseni balkoni in lesene verande na varnih nosilnih konstrukcijskih delih, kakor tudi leseni strešni napušči, če je vsaka točka takšnega poslopja ali obsežka poslopja, z všteti vsemi prizidki vred, od sosedne meje najmenj 6 m oddaljena.

Drvarnice in stranišča.

§ 83. Drvarnice in stranišča se smejo v vnanjem okraju postavljati zunaj hiše v lesenih šupah z ognjevarno streho, če te šupe zadostujejo zakonitim določilom glede osamljenja od sosedne meje.

Ograje.

§ 84. V vnanjem okraju se smejo ograje delati iz poljubnega gradiva.

Naprave pristav.

§ 85. V vnanjem stavbinskem okraju je dopuščeno napravljati pristave po določilih, veljavnih za odprti stavbinski zistem.

Nanje se uporabljajo v IV. oddelku obsežene stavbinske olajšave, kakor tudi one, ki so navedene v V. oddelku za industrijalne stavbe.

Gnojišča na pristavah morajo biti najmenj 10 m od javnih prometnih potov oddaljena, napravljati jih je zunaj poslopij in smejo ostati nepokrita.

§ 86. V predkrajih: Karolinska zemlja, Črna vas, Illova in Hauptmanica sme stavbinsko oblastvo pri stavbah dovoljevati še druge olajšave, dopustne po stavbinskem redu, veljavnem za deželske občine.

Peti oddelek.

O industrijalnih stavbah.

Stavbe, katere je šteti za take.

§ 87. Pod industrijalnimi stavbami se razumejo v nasprotju k stanovanjskim poslopjem vsa fabriška poslopja, delarniška poslopja in skladiška poslopja.

Industrijalna poslopja v osamljeni legi.

§ 88. V osamljeni legi se nahaja industrijalno poslopje ali skupina industrijalnih poslopij, kadar je vsaka njegova točka od drugih poslopij in od sosednih mej oddaljena najmenj 20 m.

Fabriške naprave, katere meje neposredno na istovrstne fabriške naprave in pri katerih obstoji osamujoči prostor najmenj 10 m od lastninske meje sosedne fabriške naprave, spadajo v vrsto osamljeno stojećih fabriških stavb. Osamujoči prostor mora biti in ostati nezazidan.

Zemljišče javnih cest, kakor tudi struga rek ali drugih javnih voda se pri določitvi zgoraj navedenih mej vračunjava.

Posebni predpisi za izvrševanje stavb.

§ 89. a) Pri vsakem industrijalnem poslopiju, ki obstoji iz več nego iz pritličja, morajo biti narejene proti ognju varne stopnice, po katerih se more, ko bi nastal požar, iz vsakega nadstropja varno priti pod mlo nebo.

Pri jako razsežnih fabrikah je napraviti več stopnic, in sicer na vsakih 40 m dolžine poslopja po jedne. Stopnice morajo biti premokrilne in s počivališčem prekinjene, najmenj 1.30 m široke in, če se stopnic poslužuje več nego 50 oseb, se morajo njih širine za vsakih 50 oseb več povečati za 0.50 m.

Zaradi večje olajšave se smejo stopnišča napravljati na vnanji strani na prostoru določenem za osamljenje.

Razven teh proti ognju varnih stopnic se pa smejo po potrebi napraviti lesene tekalne stopnice; za prostore, katere niso prave delarne in kjer občuje le malo oseb ali po katerih hodi malo ljudi, se smejo uporabljati lesene stopnice;

b) vsi dimniki in vsa kurišča morajo biti zidani iz ognjevarnega gradiva ter osamljeni od vsakega lesovja;

c) glede parnih kotlov in motorjev se je ravnati natanko po določilih §§ 67., 68., 69.;

d) nesnažne in neprijetno dišeče tekočine se morajo odvajati tako, da pod tem ne trpi okolica. Kanalizacija se ravna po obstoječih občnih predpisih. Vendar se sme uporaba javnih kanalov za odvajanje nesnažnih voda prepovedati, če s tem predvidoma nastanejo nepravilnosti;

e) fabriški prostori morajo imeti primerno ventilacijo;

f) vse industrijalne stavbe, ki meje na javne ceste, morajo biti zidane v prijetni obliki, njih strešni napušči ne smejo nad 0.60 m moleti na cesto. (Dalje sledi.)

Vinarska razstava in izredni občni zbor kmetijske družbe v Novem mestu.

C. kr. kmetijska družba je sklenila v središči dolenjskega vinogradstva, v Novem mestu, prirediti razstavo, ki je bila od 15. do 20. t. m., kjer naj se kmet na svoje lastne oči prepriča, kaki uspehi se lahko dosežejo, ako se poprime novih ukov in naprav, katere so drugje že davno izkušene in se porabljajo z največjim uspehom. Tu naj se kmet poduči, kako mu je racijonelno obnoviti po trtni uši pokončane vinograde, kako se mu je ubraniti drugih sovragov, kot strupene rose, črne rje, grozdne plesnobe itd.

Novomeška podružnica, na čelu jej gosp. pristav V. Rohrman, sprožila je misel prirediti razstavo, ter jo tudi za naše razmere vsekako prav častno izvršila. Ob enem pak je osrednji odbor kmet. družbe sklical v Novem mestu istočasno izvanredni občni zbor, na kojem naj bi se strokovnjaki zjedini o najvažnejših, v to stroko spadajočih vprašanjih.

pločevine zavarovati. Vsaka podstrešna soba mora imeti okno, ki se odpira na prosto.

Za podstrešne sobe se morajo napraviti posebni dimniki in glede kurišč veljajo tudi določila §.: 3.

Balkoni, verande in strešni napušči.

§ 82. Kadar poslopje leži osamljeno, smejo se napraviti leseni balkoni in lesene verande na varnih nosilnih konstrukcijskih delih, kakor tudi leseni strešni napušči, če je vsaka točka takšnega poslopja ali obsežka poslopja, z všteti vsemi prizidki vred, od sosedne meje najmenj 6 m oddaljena.

Drvarnice in stranišča.

§ 83. Drvarnice in stranišča se smejo v vnanjem okraju postavljati zunaj hiše v lesenih šupah z ognjevarno streho, če te šupe zadostujejo zakonitim določilom glede osamljenja od sosedne meje.

Ograje.

§ 84. V vnanjem okraju se smejo ograje delati iz poljubnega gradiva.

Naprave pristav.

§ 85. V vnanjem stavbinskem okraju je dopuščeno napravljati pristave po določilih, veljavnih za odprti stavbinski zistem.

Nanje se uporabljajo v IV. oddelku obsežene stavbinske olajšave, kakor tudi one, ki so navedene v V. oddelku za industrijalne stavbe.

Gnojišča na pristavah morajo biti najmenj 10 m od javnih prometnih potov oddaljena, napravljati jih je zunaj poslopij in smejo ostati nepokrita.

§ 86. V predkrajih: Karolinska zemlja, Črna vas, Illova in Hauptmanica sme stavbinsko oblastvo pri stavbah dovoljevati še druge olajšave, dopustne po stavbinskem redu, veljavnem za deželske občine.

Peti oddelek.

O industrijalnih stavbah.

Stavbe, katere je šteti za take.

§ 87. Pod industrijalnimi stavbami se razumejo v nasprotju k stanovanjskim poslopjem vsa fabriška poslopja, delarniška poslopja in skladiška poslopja.

Industrijalna poslopja v osamljeni legi.

§ 88. V osamljeni legi se nahaja industrijalno poslopje ali skupina industrijalnih poslopij, kadar je vsaka njegova točka od drugih poslopij in od sosednih mej oddaljena najmenj 20 m.

Fabriške naprave, katere meje neposredno na istovrstne fabriške naprave in pri katerih obstoji osamujoči prostor najmenj 10 m od lastninske meje sosedne fabriške naprave, spadajo v vrsto osamljeno stoječih fabriških stavb. Osamujoči prostor mora biti in ostati nezazidan.

Zemljišče javnih cest, kakor tudi struga rek ali drugih javnih voda se pri določitvi zgoraj navedenih mej vračunjava.

Posebni predpisi za izvrševanje stavb.

§ 89. a) Pri vsakem industrijalnem poslopiju, ki obstoji iz več nego iz pritličja, morajo biti narejene proti ognju varne stopnice, po katerih se more, ko bi nastal požar, iz vsakega nadstropja varno priti pod milo nebo.

Pri jako razsežnih fabrikah je napraviti več stopnic, in sicer na vsakih 40 m dolžine poslopja po jedne. Stopnice morajo biti premokrilne in s počivališčem prekinjene, najmenj 1.30 m široke in, če se stopnic poslužuje več nego 50 oseb, se morajo njih širine za vsakih 50 oseb več povečati za 0.50 m.

Zaradi večje olajšave se smejo stopnišča napravljati na vnanji strani na prostoru določenem za osamljenje.

Razven teh proti ognju varnih stopnic se pa smejo po potrebi napraviti lesene tekalne stopnice; za prostore, katere niso prave delarne in kjer občuje le malo oseb ali po katerih hodi malo ljudi, se smejo uporabljati lesene stopnice;

b) vsi dimniki in vsa kurišča morajo biti zidani iz ognjevarnega gradiva ter osamljeni od vsakega lesovja;

c) glede parnih kotlov in motorjev se je ravnati natanko po določilih §§ 67., 68., 69.;

d) nesnažne in neprijetno dišeče tekočine se morajo odvajati tako, da pod tem ne trpi okolica. Kanalizacija se ravna po obstoječih občnih predpisih. Vendar se sme uporaba javnih kanalov za odvajanje nesnažnih voda prepovedati, če s tem predvidoma nastanejo nepravilnosti;

e) fabriški prostori morajo imeti primerno ventilacijo;

f) vse industrijalne stavbe, ki meje na javne ceste, morajo biti zidane v prijetni obliki, njih strešni napušči ne smejo nad 0.60 m moleti na cesto. (Dalje sledi.)

Vinarska razstava in izredni občni zbor kmetijske družbe v Novem mestu.

C. kr. kmetijska družba je sklenila v središču dolenskega vinogradstva, v Novem mestu, prirediti razstavo, ki je bila od 15. do 20. t. m., kjer naj se kmet na svoje lastne oči prepriča, kaki uspehi se lahko dosežejo, ako se poprime novih ukov in naprav, katere so drugje že davno izkušene in se porabljajo z največjim uspehom. Tu naj se kmet poduči, kako mu je racijonelno obnoviti po trtni uši pokončane vinograde, kako se mu je ubraniti drugih sovragov, kot strupene rose, črne rje, grozdne plesnobe itd.

Novomeška podružnica, na čelu jej gosp. pristav V. Rohrman, sprožila je misel prirediti razstavo, ter jo tudi za naše razmere vsekako prav častno izvršila. Ob enem pak je osrednji odbor kmet. družbe sklical v Novem mestu istočasno izvanredni občni zbor, na kojem naj bi se strokovnjaki zjedini o najvažnejših, v to stroko spadajočih vprašanjih.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Določila za neosamljene industrijalne stavbe.

§ 90. Pri neosamljenih industrijalnih stavbah veljajo občna določila, vendar z nastopnimi izjemami:

a) Vse stene razven onih, ki so v bližini kurišč, potem razven onih, ki meje na javno cesto ali na sosedno lastnino, se smejo napraviti iz pregradnih zidov; pri tem se je ravnati po določilih § 80.

b) napravljati lesene vmesne stene, z izjemo onih prostorov, kjer se opravljajo ognjenearna dela ali se spravljajo proti ognju nevarne zaloge:

c) napravljati tramovne stropne s priprostimi tlomi iz desek brez sipe in brez ometa in zamaza, potem uporabljati strešinske grede za strešno konstrukcijo:

d) napravljati poljubno število nadstropij, toda prostori, v katerih imajo delavci dalje časa opraviti, se ne smejo narejati pod 3 m višine in skupna višina poslopja ne sme presegati 18 m in ob cestah z ne več nego 12 m širine ne 15 m. Razven tega je tudi tukaj paziti na določila § 89., točka d).

Stanovanja pri industrijalnih stavbah.

§ 91. Pri osamljenih industrijalnih stavbah je dopuščena predgradna stavba za stanovanja lastnika, uradnikov in delavcev, če se pri tem izpolnjujejo določila o delavskih hišah. Ta stanovanja morajo tedaj, kadar se dotikajo delarne, od te ločena biti s požarnimi zidovi.

Pri neosamljeno stoječih industrijalnih stavbah je ta stanovanja zidati po predpisih obstoječih za hiše, a dopuščene so stavbinske olajšave četrtega oddelka.

Posode za vodo in gasilno orodje.

§ 92. Pri vseh industrijalnih stavbah mora biti konstrukcija takšna, da se morejo posode za potrebne količine vode postaviti na primernih krajih; ravno tako morajo biti na razpolaganje prostori za hrambo potrebnega gasilnega orodja.

Stranišča.

§ 93. Za napravo dobro prezračenih stranišč in pisoarjev v primerni legi skrbeti tako, da je za vsakih 25 oseb najmenj jedno stranišče na razpolaganje in da so za delavce in delavke narejena ločena stranišča.

Stavbinska prošnja za industrijalna poslopja.

§ 94. Pri industrijalnih stavbah je stavbinsko prošnjo opremiti po § 19. V obče se na takšne stavbe smiselno uporabljajo tudi vsa druga določila tega stavbinskega reda, kolikor niso premenjena s predstoječimi določili. Ravno tako potrebujejo prenapredbe, prizidave in prezidave oblastvenega odobrenja, kakor pri novi stavbi.

Določilo glede obratnih naprav.

§ 95. Obrtnega reda, ki v svojih določilih pri posameznih obrtnih zahteva posebnega odobrenja obratne naprave, se določila tega stavbinskega reda ne dotikajo.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Odstranjenje madežev in z usnjem prevlečenih stolov je navadno jako težavno in se največkrat niti ne posreči. Tekočina, od katere izvirajo madeži, je navadno pregloboko vdrt v usnje. Tolščne madeže poskusi odpraviti s bencinom, a potem stol zlikaj z rumeno čevljsko crème.

Hišo s 25 nadstropji grade sedaj v Novem Jorku in bode kmalu dodelana. Spodaj pa ima ta hiša še klet v dve nadstropji. Ljudje ne bodo hodili po stopnicah v tej hiši v višja nadstropja, ker bi to bilo prezamudno. Napravljena bodo posebna dvigala, katere bodo gonili posebni stroji. Z nenavadno hitrostjo bode ta priprava ljudi dvigala v višja nadstropja in jih doli spuščala.

Kit za stvari iz morske pene se napravi, če se zmeša 1 del plovne krede, z 1 delom arabskega gumija in toliko vode, kakor je treba.

Kmetijstvo.

Krmljenje krav mlekaric po zimi.

Velikega pomena je za našo govedorejo, kako krmino govedo po zimi. Krava ne bode imela dosti mleka, ako jej ne bodeš dajal dosti krme.

Zimsko krmljenje je različno in se ravna potem, kakšne so krave. Drugače moraš krmiti krave, ki so namenjene za mesarja, drugače krave, ki ne molzejo in drugače krave, ki molzejo. O debeljenju krav tukaj ne bomo govorili. Posebno je važno, da se krave prav krmiijo tiste tri mesece, ki nimajo mleka. Pri krmljenju v tem času je na to le gledati. Krava, ki je ob dolgi molži zgubila mnogo močij, mora se zopet popraviti. Poleg tega se pa ne sme pozabiti, da od breje krave tele od dne do dne več zahteva. Poleg tega je pa treba še na to gledati, da bode krava pozneje imela dosti mleka. Žal, da imajo mnogi navado, da kravo predolgo molzejo. Posledica temu je, da je tele slabo. Poleg tega je pa še navada, da kravo ta čas, ko ne molze, jako slabo krmiijo. Nasledki ne izostanejo. Krava je slaba in ima le slabo tele.

Seveda se krava tudi ne sme tedaj debeliti. V več krajih se takim kravam daje samo seno. Dobro seno je gotovo dovolj redilno, a v vampu zavzemlje preveč prostora in krave vsled tega pri taki krmi rade povržejo. Če se daje 1¹/₃ do 2 kilograma koruzne moke, namesto trikratne množine sena, se dosežejo boljši uspehi.

Kadar se začno krave molzti, se jim mora dajati več krme, preše in krmske moke naj se posebno rabijo. Bobova moka je najboljša. Če se kravam da taka moka, imajo dosti in dobrega mleka, kravam ne škoduje, mleko in surovo maslo ne dobi od take moke nobenega zopernega okusa. Vendar se je kravi ne sme dajati čez 4 kile, kar sicer ovira prebavljanje. Pivske tropine in detelja se tudi pogosto dajo kravam. Slad je tudi dobra krma, ravno tako oljnate preše. Koliko naj se daje te ali one krme kravam, ne bomo navajali, kar bode umen živinorejec najbolje sam določil. Jedna žival ni jednaka drugi, torej more se le s skušnjo določiti, koliko in kakšne krme je treba kravi dajati.

poročila, je sultan že pomilostil vse obsojene Armence. — Z druge strani se pa čuje, da se Francija, Rusija in Avstrija dogovarjajo o rešitvi turškega vprašanja. Anglijo boli močno, da so napominane velevlasti pri reševanju tega važnega vprašanja njo prezrle.

Cerkvene razmere v Turčiji. — Kakor politiška uprava v Turčiji ni vzgledna, tako tudi pri cerkveni upravi ni vse v redu. Znano je, da ondi prevladuje za katoličane grška cerkev. Vsled preoblastnega postopanja Grkov, so mnogi narodi nezadovoljni. Bolgari so se pred 25 leti otresli grškega gospodstva. Isto hočejo sedaj storiti Srbi. Poroča se, da so Grki zastupili skopeljskega metropolita Metoda. Sedaj je imenovan metropolitom Grk Ambrozij. To je spravilo Srbe kvišku. Ocločno zahtevajo za metropolita Srba. Dogajajo se nemiri in vse kaže, da zmagajo Srbi in da se odpove Ambrozij. Tudi Rumuni hočejo ustanoviti svojo cerkev in se ločiti od Grkov. Grkom to ni povšeči tudi iz političnih ozirov, ker mnogi Rumuni veljajo za Grke, ker so pod grško cerkvijo, česar bi potem več ne bilo.

Španija in Kuba. Na kongresu Severoameriški Zjedinjenih držav ie predsednik Cleveland omenja kubanskega vprašanja rekel, da Zjedinjene države sicer zdaj še ne morejo kubanskih ustašev priznati za vojujočo se vlast, da pa se utegne kmalu zgoditi, da bodo Zjedinjene države stale odločno na strani ustašev. Cleveland je v svojem govoru poudarjal, da Zjedinjene države ne mislijo kupiti Kube, drugače če jo Španija sama ponudi, sicer je pa predsednik svetoval Španiji, naj dovoli kubancem samoupravo. Da je ta govor Clevelandov močno razburil Španijo, je umevno. Ministerski svet je sklenil izročiti vsem velesilam spomenico, s katero bo Španijo protestovala zoper to, da se Zjedinjene države vtikajo v kubansko vprašanje. Verjetno pač ni, da bi evropske velevlasti kaj odgovorile na to spomenico. Premalo so pač interesovane v Ameriki. Po kaj naj bi se Avstrija, Rusija in tudi Nemčija vtikali v špansko-amerikanske zadeve, ko nimajo povoda za to. — Zadnji čas so došla iz Kube nekam ugodna poročila za Špance. Pala sta namreč v boju vstaški vodji Maceo in Maksim Gomez. To poročilo je seveda Špance močno priuzdignilo. So pa li s tem res dosegli tak uspeh, pokazala bo bodočnost. Vstaši imajo pač več vodij. Previdno in pametno bi pač bilo, da bi Španija dala Kubi zahtevano samoupravo. Le žal, da se izvestni elementi temu odločno upirajo, ker bi Kuba ne bi bila potem še nadalje molzna krava za Španijo in bi ta znanprej ne uživala več lepih dohodkov bogate Kube.

Obrtnija.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Konec.)

Šesti oddelek.

O predpisih, na katere je paziti po izvršitvi stavbe.

Pospravljanje gradiva raz stavišča, naprava pomosta i. t. d.

§ 96. Kadar je stavba dovršena, mora stavbinski gospodar takoj na svoje stroške provzročiti, da se popravi ves razmet, vse lesovje in v obče vsi prehod ovirajoči predmetje raz ceste, da se dobro popravi razriti pômost, morebiti pozneje vsled tega nastali usadi in v obče vse, kar je bilo v okolici stavbe z zidanjem poškodovanega.

Privolilo do stanovanja in uporabe.

§ 97. Novo zidana ali bistveno preosnovana stanovanja, prodajalnice in hlevi se ne smejo nastaniti prej, dokler oblastvo, prepričavši se poprej o pravilni izvršitvi stavbe in o nje dobro posušenem in zdravju neškodljivem stanju, ni dalo privolila do stanovanja in uporabe. To privolilo pa se ne sme narediti odvisno od izvršitve notranjih oprav in dekoracij, ampak se mora nanašati samo na pravo stavbinsko stanje.

Ogled na lici mesta s privzetjem zdravniškega uradnega organa je izvršiti v osmih dneh po podanem naznanilu ter ga je na podstavi prvotno odobrenega stavbinskega črteža in črtežev o morebiti pozneje dovoljenih preuredbah raztegniti na najnatančnejšo presojo, če se stavba ujema z vsemi temi črteži. O ogledu je vselej zapisati zapisnik. Katerih odstopov ni očitati, to se kaže iz določila § 18. Odlok o ogledu na lici mesta je ravno tako izdati v osmih dneh, in sicer stavbinskemu gospodarju, kakor tudi drugim udeležencem.

Javna poslopja, gledališča i. t. d. st.

§ 98. Pri javnih poslopih, gledališčih, telovadnicah, bazarih in drugih stalnih ali začasnih stavbah, ki so določene za veliko množino ljudi, sme stavbinsko oblastvo po njih legi in njih kakovosti v mejah javnih in policijsko-požarnih ozirov odrediti izjemna določila za njih napravo, in pri takšnih poslopih je zlasti skrbno gledati na to, da se morejo ob požarni nevarnosti ljudje sami naglo rešiti.

Pri zidanki takšnih poslopij ni paziti samo na predpise tega stavbinskega reda, ampak tudi na posebna zakonita določila in policijska ukazila, ki so bila izdana v tem oziru.

Sedmi oddelek.

O oblastvih postavljenih v izvrševanju stavbinskega reda in njih delovanju.

§ 99. Omejitev pristojnosti in red sodnih stopenj o določitvi, premembi, raztezi ali omejitvi mestnega uravnavega in razširjavnega črteža sta določena v § 3.

§ 100. C. kr. deželna vlada posluje kot stavbinsko oblastvo I. stopnje glede vseh stavb v namene javnega bogoslužja, kakor tudi glede vseh državnih in deželnih stavb, potem glede stavb javnih (zakladov, ki so v državni ali deželni upravi.

C. kr. deželna vlada ima pri takih stavbah tik obstoječih, posebnih predpisov spolnovati tudi predpise tega stavbinskega reda. H komisijonalnim razpravam klicati je vselej zastopnika mestne občine.

§ 101. Stavbinsko privolilo za stavbe, koje gradi mestna občina sama, ali kak v njeni oskrbi stoječi fond, izdaje občinski svet. Letá razsoja pri tem tudi o vseh, iz lepa ne odstranjenih ugovorih, v kolikor niso odkazati na civilno, pravdno pot,

§ 102. V ostalem izvršuje magistrat določila tega stavbinskega reda in njemu je razsojati in odrediti v vseh

stavbinskih stvarih, ki niso izrekoma odvzete njegovi pristojnosti.

§ 103. Zlasti presoja magistrat zaradi dovolila, ki ga je dati, dotične stavbinske črteže, pri čemer se mu je ravnati natanko po predpisih pričujočega stavbinskega reda (§ 23.).

Pri tej prisoji se mora ozirati tudi na javne oziroma in na zahteve dobrega okusa. Magistrat sme stavbinsko dovolilo odreči, ko bi stavba sama zase ali v zvezi z bližnjimi poslopji kazila lepo lice ceste ali prostora, kjer se misli postaviti.

Kadar se stavba dovoli, tedaj mora magistrat stavbinskemu gospodarju razven pismenega stavbinskega dovolila vročiti tudi z odobrilnim pristavkom previden istoris stavbinskega črteža.

V § 97. predpisani ogled na lici mesta mora izvršiti župan ali pa od njega v ta namen odposlan občinski uradnik.

§ 104. Pri vseh stavbah brez razlike mora magistrat ukreniti potrebne odredbe zaradi tega, da se, če je treba, odkaže prostor za gradivo in da se store zaradi stavbe potrebne naredbe.

§ 105. Magistrat mora pri vseh stavbah paziti na to:

1.) da se nobena stavba ne gradi pred podelitvijo stavbinskega dovolila in, kadar se je zoper to pravočasno vložil rekurz, pred potrditvijo stavbinskega dovolila po višji stopinji;

2.) da se stavbinski graditelj povsod drži stavbinske in nivalske črte;

3.) da se natanko ravna po odobrenem stavbinskem črtežu;

4.) da se stavba ne izroči nobeni v to neupravičeni osebi, in

5.) da se za stavbo uporablja samo dobro in trpežno gradivo.

Kadar je stavbinsko dovolilo v presojo nosilnost posameznih konstrukcij predpisalo obremenilne poskušnje, tedaj je iste izvršiti; takšne poskušnje se pa smejo tudi posebej ukazati, kadar se za to pokaže potreba na podstavi nadzorovanja stavbe med stavbinsko dôbo ali že po dokončani stavbi. Troške za izvršitev obremenilnih poskusenj mora plačati stavbinski gospodar.

§ 106. Magistrat podeljuje v mejah svojega področja privolilo do stanovanja in uporabe pri dovršenih stavbah.

§ 107. Magistrat ima nadzor o stavbinskem stanju obstoječih poslopij in čuje o natančnem izpolnjevanju hišnim lastnikom glede vzdrževanja poslopij zakonito namaloženih dolžnosti; on veleva, da se na javna korist odstranijo na njih opaženi stavbinski nedostatki, in ukaže, da se izpraznijo in podero razpadajoča poslopja.

Započeta civilna pravda ne sme uradno zaukazati podiranja zadržati.

Glede poslopij, namenjenih javnemu bogoslužju, potem glede državnih in deželnih poslopij, kakor tudi glede poslopij v državni ali deželni upravi stojećih javnih

zkladov, naposled glede poslopij železniških uprav mora magistrat izdanje takšnih odredb zahtevati pri onih oblastvih, oziroma organih, v katerih upravi so dotična poslopja. Glede občinskih poslopij mora neposredno prouzročiti, kar je treba.

§ 108. Pri vseh izvrševanju pričujočega stavbinskega reda magistratu v razsodbo odkazanih stvarih, katere se posebno dotikajo koristi občine zaradi nje lastne zemljiške posesti ali z ozirom na javni promet, zlasti pri določevanju stavbinske črte, pri napravi novih ali pri uravnavi že obstoječih trgov, cest in ulic, v kolikor z javno razgrnjenim mestnim uravnavnim črtežem to ni določeno, se mora magistrat obrniti na občinski zastop, ki o tem ukrene. Občinskemu zastopu pristaje v teh slučajih pritožna pravica po tem stavbinskem redu, in zaradi tega mora magistrat obvestiti občinski zastop o vseh dotičnih razsodbah.

Osmi oddelek.

Preiskava in kaznovanje prestopkov stavbinskih predpisov in izdanih ukazil. Rekurzi. Troški.

Prestopki, ki so po občnem kazenskem zakonu pod kaznijo prepovedano.

§ 108. Prostopke pričujočega stavbinskega reda, ki so po občnem kazenskem zakonu pod kaznijo prepovedani, je kaznovati po občnem kazenskem zakonu.

Drugi prestopki.

§ 110. Magistratu pristaje preiskava in kaznovanje vseh prestopkov stavbinskih predpisov v toliko, kolikor kazensko-sodnim oblastvom ni naloženo opraviti uradne posle.

§ 111. Za prestopke §§ 15., 30. in 33. je kaznovati stavbinskega gospodarja, oziroma stavbinskega graditelja, za one § 33. pa stavbinskega gospodarja samega z globami do 200 gld.; globo je premeniti v zaporno kazen po določilih kazenskega zakona. Razven tega se sme v slučajih prestopka § 15. izreči, da je stavbo podreti, v kolikor to zahteva ravnanje po stavbinski ali nivalski črti, ali da se globa poviša do 1000 gl. Ravno tako se mora odstraniti zoper predpis § 30. započeta stavba, če se zanjo ne da pozneje stavbinsko dovolilo, in celo, kadar se da to dovolilo, v kolikor stavbinsko dovolilo ne zadoštuje. Za prestopke ostalih stavbinskih predpisov se kaznujeta stavbinski graditelj in stavbinski gospodar, v kolikor je zadnji kriv, z globo do 100 gld. ali s primerno zaporno kaznijo.

Kazen pa ne oprosti od dolžnosti, odstraniti zoper predpise delano stavbo in odpraviti vsak odstop od stavbinskih predpisov in podrobnih ukazil.

Rekurzi.

§ 112. 1.) Rekurzi zoper razsodila in odredbe c. kr. deželne vlade gredo na c. kr. min. za notranje stvari;

2.) rekurzi zoper razsodila in odredbe magistrata, katere se nanašajo na izvrševanje mestnega uravnavnega in razširjavnega črteža, ali na predpis stavbinske črte in stavbinskega nivela, gredo v II. stopnji na c. kr. deželno

vlado in zoper dotične razsodbe c. kr. deželne vlade na c. kr. ministerstvo za notranje stvari;

3.) na c. kr. deželno vlado gredo dalje rekurzi zoper kazenska razsodila magistratova in zoper njegove odredbe s temi v zvezi stoječe; dalje rekurzi zoper razsodbe občinskega sveta glede razdelitve kakega zemljišča na stavišča (§ 4.);

4.) rekurzi zoper vsa ostala razsodila, ukazila in odredbe magistratove gredo na občinski svet in zoper njegove sklepe na deželni odbor.

Rekurze v stavbinskih stvareh, z všteti rekurzi zoper kazenska razsodila vred, je vlagati pri prvi stopnji v 14 dneh od dneva, ko se vroči razsodba, ter jih je zavrniti, kadar se zamudi ta rok.

Kadar sosed zamudi rekurzni rok, tedaj ga to ne ovira, da bi morebiti zasebno-pravni ugovor zoper stavbo ne dognal pravnim potom; začetek in nadaljevanje stavbe pa se sme v takšnem slučaju ustaviti samo s sodniško odredbo doseženo po civilno-pravnih pravilih.

Zoper dve soglasni razsodili v kazenskih stvareh je dopuščen daljši rekurz samo še glede odredb, v zvezi stoječih s kazenskim razsodilom. Takšen rekurz je pa ravno tako v zapadnem roku 14 dni od dneva, ko se je vročila razsodba, vložiti pri prvi instancijski, drugače ga je brez ovinkov zavrniti.

Nadzorna pravica državne uprave.

§ 113. Nadzorna pravica državne uprave v stvareh stavbinskega reda, kakor je uravnana v čl. XVI. občinskega zakona z dne 5. marcija 1862. leta, drž. zak. št. 18., in s primernimi določili občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljano z dne 5. avgusta 1887. l., dež. zak. št. 22, s pričujočim stavbinskim redom ni zadeta.

O troških.

§ 114. Po obstoječih odredbinskih zakonih za uradne posle v stavbinskih stvareh pripadajoče troške mora plačati tista stranka, katera je prošila za začetek postopanja ali ga prouzročila s svojo krivdo in zlasti z nagajivimi ugovori. Stavbinsko oblastvo mora razsoditi, kako je zgoraj omenjene troške pri skupnih interesih primerno razdeliti na stranke in v koliko mora tist, ki propade, po svoji krivdi prouzročene troške postopanja, všteti troške za pravaveščo in strokovno pomoč, povrniti nasprotniku. Troški, ki nastanejo s kazenskim uradovanjem zaradi prestopka zakona, zadevajo tistega, ki je za krivega spoznan.

Razveljava in prememba starejših določil.

§ 115. S pričujočim zakonom je za občinsko ozemlje dež. stol. mesta Ljubljane razveljavnem stavbinski red z dne 25. okt. 1875. l., dež. zak. XI. kos, št. 26.

Obrtnijske raznoterosti.

Perilna sol je napravljena iz mila in sode. Dobro se skuha razstopljina mila in potem se pa pridene nekaj sode. Gosta zmes se potem ohladi in zmelje.

Dobro pokositrena železna pločevina se ohrani sto let, in ne stane več kakor črno popleskana. Pleskanje se mora

slednje četrto leto ponavljati, pa še pri tem se pločevina ne ohrani čez 30 let.

Stekleni stavbeni kamni se dajo sestaviti kakor navadni kamni. Ker so po sredi votli, močno zadržujejo mraz in zvok.

Preiskavanje stavbenega kamna glede upornosti proti mrazu. Pri 30° posušeno kamenje se moči jeden teden v vodi, ki ima 15—20° toplote. Potem se pa denejo taki kosi, da zmrznejo pri 10—15° stopinjah mraza. To se ponavlja kacic 10krat. Če kamna mraz ni še nič razgnal, je to znamenje, da mu mraz ne bode škodoval.

Proti muham.

Pred vsem pazi na to, da je vse čedno in dobro prevetreno, kajti muhe se drže samo umazanih in zaduhlih prostorov. Hlev bodi torej čist, dobro naj se prevetruje in v njem naj bode tema. Na oknu se naj naredi goste dratene mrežice ali pa okviri s kakim prezornim temnim blagom, da muhe ne morejo notri in po noči naj se puste vrata odprta.

Dobro je tudi, če se apnenemu beležu pri beljenju pridene karbolne kisline in se lesni deli namažejo z lavorjevim oljem.

Če se hočejo muhe preganjati z mrčesnim praškom, ga ni treba potresati v vsem hlevu, temveč je zadosti, če se potrese prašek na vodoravni rob pri oknih, katere se potem zapre. Muhe, ki iščejo svetlobe, letajo po oknih in pridejo v dotiko z mrčesnim praškom ter padajo omamljene na okensko polico, s katere se večkrat pometo in sežgo.

Če so pajčevine tudi grde, naj se v hlevu ne ometajo, da se ne uničujejo pajki, najboljši pokončevalci muh v hlevih.

Pred vsem pa glej, da navadiš lastovke, da se bodo držale hiše in hodile tudi v hlev. Olajšaj jim gnezdenje v hlevu s tem, da pribiješ majhne poličice, na katere se rade naselijo. Pusti jim kako odprtino, da morejo vedno ven in notri letati in v zid zabij okrogle lesene kolčke, da nanje sedajo mlade lastovke.

Ravno tako naj se varujejo drugi mrčese pokončujoči ptiči. Napravijo naj se v zidovih primerne votline, da v njih gnezdiijo. Ravno tako naj se tudi varujejo netopirji.

Dobro je tudi, če se obesijo na strop zvezki praproti, na katere se po noči usedejo muhe. Po noči se ti zvezki pobero in sežgo.

Živali, ki delajo, namaži z jednim delom petroleja in jednim delom kacega družega nedrazega olja po onih mestih, koder jih muhe najbolj nadlegujejo.

V Angliji imajo tudi navado, da vso žival umijejo z vodo, v kateri se je kuhalo orehovo listje. S tem se pokončajo tudi mušja jajčica, ki se drže kože goved in konj.

Za stanovanja, spalnice in shrambe so najboljši